

bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE

Predsedníctvo SAK rozhodlo odložiť termín splatnosti príspevku na činnosť SAK na rok 2020 do 30. júna 2020.

**Úvaha súdu
a znalecký posudok**
pri rozhodovaní
o trovách konania

**Zmeny v regulácii
realitného
podnikania v ČR**

**Nezávislosť
advokáta od klienta**
v konaní pred
Súdnyim dvorom EÚ

**Postavenie
blankozmenky
v zmenkovom práve**

PRÁVNICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Nabízí mezinárodně uznávané kurzy

LL.M.

(Magister legum, Master of Laws)

ve specializacích:

- **SPORTOVNÍ PRÁVO**
- **ZDRAVOTNICKÉ PRÁVO**

Absolventi získají mezinárodně uznávaný titul LL.M. podle § 60a zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

Podmínky přihlášky, informace o programu i poplatcích a další
je možno získat na **www.prf.cuni.cz/llmcz**,
na emailu: **llmcz@prf.cuni.cz** nebo telefonicky na **+420 775 854 820**

Termín pro přihlašování je **30. srpna 2020.** | Zahájení kurzů **říjen 2020.**

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števeček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 3. 3. 2020

Uzávierka redakčnej časti: 25. 3. 2020

Toto číslo vyšlo 31. 3. 2020

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

bulletin slovenskej advokácie 3/2020

Obsah

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Kríza právneho štátu pomáha verejnosti lepšie pochopiť úlohu komory a advokáta v spoločnosti – Mikoľaj Pietrzak
6 Nezávislá advokácia a absolútny prístup k advokátovi sú vo verejnom záujme spoločnosti – Ranko Pelicarić

DISKUSIA

- 8 Znížený majetkový cenzus v spotrebiteľských sporoch
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 10 Úvaha súdu a znalecký posudok pri rozhodovaní o trovách konania
Mgr. Viliam Poništ, PhD.
18 Zmeny v regulácii realitného podnikania v Českej republike
JUDr. Mojmir Plavec
26 Nezávislosť advokáta od klienta v konaní pred Súdny dvorom EÚ
JUDr. Dana Jelinková Dudzíkova
33 Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve (1. časť)
JUDr. Branislav Jablonka, PhD.
JUDIKATÚRA
40 Nie každý súd je súdom oprávneným iniciovať prejudiciálne konanie pred Súdny dvorom
43 Sloboda prejavu advokáta vo vzťahu k súdu v kontexte ochrany práv klienta
46 K preukazovaniu majetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom (prieťahmi v katastrálnom konaní)
49 Zásada zachovania miestnej príslušnosti

ADVOKÁCIA

SAK

- 52 Aktuálne udalosti
54 Z februárového zasadnutia P SAK
55 Pýta(j)te sa predsedníctva
56 Bezplatná právna pomoc sa v roku 2020 zmenila na právnu pomoc v karanténe
57 Postúpenie pohľadávky voči klientovi advokátom na tretiu osobu
62 Zásady posudzovania činnosti, ktorá nie je zlučiteľná s etickými princípmi výkonu advokácie, resp. praxe advokátskeho koncipienta
64 Memorandum o spolupráci medzi SAK a Zborom väzenskej a justičnej stráže
67 Cezhraničný dištančný kurz HELP o procesných zárukách v trestnom konaní úspešne odštartoval
68 Bratislavské právnické fórum 2020:
Advokát má nezastupiteľné miesto pri ochrane právneho štátu
ZAHRAŇČIE
72 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
76 Young Lawyers Contest 2020
78 Projekt LAWYEREX: Slovenskí stážisti v zahraničí
80 Povinnosť advokáta vyhovieť žiadosti klienta o návštevu vo väzbe za účelom posúdenia možnosti podania opravného prostriedku
82 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAÚJÍMAVOSTI

- 85 Súťaž o najlepšiu esej/úvahu
LITERATÚRA
86 Literatúra a film jako zrcadlo práva a právníků
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

K fotografii na obálke

Podpis memoranda o spolupráci medzi Slovenskou advokátskou komorou a Zborom väzenskej a justičnej stráže. Viac na s. 64.

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý

článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**

10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**

Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.

Recenzenti sú určení Redakčnou radou v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovateľia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**

Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.

Recenzenti predložia recenzné posudky Redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnu jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.

Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene Redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí Redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.

Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje Redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezáväzuje Redakčnú radu; Redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

úprimne ma teší, že Právnická fakulta Univerzity Komenského oslovila Slovenskú advokátsku komoru s ponukou prevziať záštitu nad medzinárodnou konferenciou **Bratislavské právnické fórum** práve v roku, keď si pripomíname pre nás dôležité jubileum – okrúhle výročie prijatia zákona, ktorý prinavrátil povolaniu advokáta nezávislosť. Na podujatí vystúpilo množstvo erudovaných odborníkov na právo. Teší nás, že sa nám, ako partnerom podujatia, podarilo zabezpečiť účasť osôb ako je **Ranko Pelicarić**, aktuálny predseda CCBE, **Mikołaj Pietrzak**, dekan Varšavskej advokátskej komory a **Karel Šimka**, sudca Najvyššieho správneho súdu Českej republiky. Zaujímavé rozhovory s prvými dvoma vám prinášame v tomto čísle bulletinu.

Zmeny v advokácii naštartoval November '89, ktorý podnietil advokátov, aby sa zjednotili v rozhodnutí vrátiť advokácii plnohodnotnú nezávislosť a autonómnou samosprávu. Tridsať rokov existencie SAK dokázalo správnosť a nevyhnutnosť komorovej organizácie, ktorá dokáže garantovať slobodu advokácie a tým aj priestor pre každého jej člena byť strážcom právneho štátu.

Právny štát je monumentálna stavba zložená z mnohých stavebných blokov. Zoberte jeden z nich a vzniká hrozba, že sa celá stavba zrúti. Spolu s ňou budú pochované základné práva a slobody všetkých. Táto stavba preto potrebuje bedlivých strážcov, ktorí upozornia na každý pokus o narušenie tejto stavby.

V týchto časoch pozorujeme opätovné zaostrenie na obsah pojmu **právny štát** na rôznych fórach – na pôde Rady Európy, na odborných konferenciách, v strategických plánoch advokátskych komôr, v dokumentoch Európskej únie. Nedávne výzvy v oblasti právneho štátu v niektorých členských krajinách ukázali, že ani v EÚ nemožno považovať právny štát za samozrejmosť a posilnenie jeho zásad a pravidiel musí byť kľúčovým cieľom.

Inšpiratívnym sa stal najmä **Kontrolný zoznam rešpektovania právneho štátu** Benátskej komisie z roku 2016. Dokument neopomenul úlohu advokátskej komory, ktorá musí vykazovať nezávislosť a nestrannosť v zmysle právnej úpravy a reálneho stavu. Zoznam tiež zdôraznil, že advokát si musí zachovať nezávislosť pre to, aby mohol poskytovať klientom nezaujaté právne poradenstvo a zastupovanie.

Advokáti neustále každodenne svojou prácou obraňujú princípy právneho štátu. Avšak na to, aby mohli túto činnosť vykonávať, tiež potrebujú záruky ochraňujúce základné piliere advokácie. Advokáti by mali vykonávať svoju činnosť bez zastrašovania, prekážok, prenasledovania alebo nevhodného zasahovania, slobodne poskytovať právne služby doma i za hranicami. Advokát nemôže byť stotožňovaný so svojím klientom a činnosťou klienta len z dôvodu, že mu poskytuje štandardné právne služby. Advokátom musí byť uznaná imunita v prípade vyjadrení v súdnej sieni, ak ide o relevantné vyjadrenia vynesené v dobrej viere. Dôležité je aj, aby príslušné orgány zabezpečili advokátom prístup k informáciám, spisom, dokumentom v dostatočnom predstihu, aby advokát mohol efektívne zastupovať záujmy klienta. V neposlednom rade je nevyhnutné správne pochopenie a zabezpečenie rešpektovania zásady mlčanlivosti. Tá je povinnosťou advokáta a slúži ako nástroj právneho štátu, keďže ide o nevyhnutný predpoklad prístupu k advokátovi. Zachovávanie mlčanlivosti je aj základným právom klienta, ako dôležitá súčasť prístupu k spravodlivosti.

Plnohodnotné dosiahnutie stavu právneho štátu je nikdy nekončiaca úloha. Platí tu základné pravidlo – ak sa budeme my starať o právny štát, právny štát sa postará o nás. Práve v časoch formovania nových politických pomerov v krajine by sa na toto určite nemalo zabúdať.

Tomáš Borec
predseda SAK

ROZHOVOR

Kríza právneho štátu pomáha verejnosti lepšie pochopiť úlohu komory a advokáta v spoločnosti

Zhovárame sa s dekanom Varšavskej advokátskej komory **Mikołajom Pietrzakom**, hosťom Slovenskej advokátskej komory v rámci Bratislavského právnického fóra, kde vystúpil ako rečník. Téma BPF 2020 bola zameraná na úlohu advokáta ako ochrancu právneho štátu a s touto problematikou sa poľská advokácia v ostatných rokoch veľmi intenzívne potýka. Legislatívne zmeny v Poľsku od roku 2015 viedli k výraznému obmedzeniu nezávislosti súdnictva a z ktorého dôvodu Európska únia hrozila sankciami pre porušenia základných hodnôt EÚ, v tomto prípade ohrozenia právneho štátu.

Mikołaj Pietrzak je advokát pôsobiaci vo Varšave, za dekana Varšavskej advokátskej komory bol zvolený v roku 2016. Venuje sa najmä trestnému právu a ochrane ľudských práv a slobôd. Zastupuje klientov pred vnútroštátnymi a európskymi súdmi, ako aj pred Medzinárodným trestným súdom. Je členom CCBE, ECBA, FairTrials, jedným z členov správnej rady Dobrovoľného fondu OSN pre obete mučenia, bývalým koordinátorom programu „Ľudské práva a vyrovnanie sa s minulosťou“ Helsinskej nadácie ľudských práv a držiteľom viacerých ocenení (Edward J. Wende Award, CCBE Human Rights Award).

■ Poľská justícia aktuálne čelí zmenám, ktoré sú považované za rozporné so zásadami právneho štátu. Pozerajúc sa do budúcnosti, treba podľa Vás zvyšovať právne povedomie v otázkach právneho štátu už medzi študentmi? Zohráva v tomto smere úlohu v spoločnosti advokátska komora?

Cítíme zodpovednosť za to, že poľská advokácia sa v ostatných 30 rokoch dostatočne nezapájala do občianskej výchovy a vzdelávania. Pred niekoľkými rokmi sme sa preto chopili s vervou úlohy spolupracovať so školami pri zvyšovaní právneho povedomia a začali sme sa viac zapájať do verejnej diskusie. Nikto nie je lepšie vybavený na túto úlohu než advokáti a mali by sme to vnímať ako našu morálnu povinnosť. Rozbehli sme niekoľko projektov – naši advokáti navštevujú škôlky, školy, stredné školy, gymnáziá, univerzity, vrátane fakúlt, ktoré majú iné zameranie ako právo – architekti, ekonómovia, inžinieri. Bud' otvárame základné otázky právneho štátu alebo sa venujeme praktickým problémom a učíme ich, ako reagovať v životných situáciách, ktoré vyžadujú znalosť práva. Veľmi dôležité sú prednášky o význame ľudských práv.

Naše projekty sú zamerané na dva ciele – budovanie dôvery občanov vo vzťahu k advokátom a zvyšovanie odolnosti občanov proti populizmu a manipulácie formou vzdelania. Snažíme sa približovať k ľuďom. Zúčastňujeme sa na rôznych hudobných festivaloch v podobe pro bono právnej pomoci, spolupracujeme s mimovládami organizáciami, vystupujeme v panelových diskusiách, poskytujeme rozhovory pre rádiá. Chceme spoločnosť, ktorá pozná svoje práva a slobody. Myslím, že je to úloha všetkých európskych advokátskych komôr.

■ V čom vidíte budúcnosť právneho vzdelania?

V Poľsku, ale rovnako aj v iných kontinentálnych štátoch, stále prevažuje prístup, v ktorom chýba vedenie študentov k právnenému mysleniu, právnenému argumentovaniu a interpretácii. Mali by sme sa zamerať na štruktúru noriem, na ich dekódovanie. Učiť sa znenie zákonov už nepostačuje ako štandard výučby na vysokých školách. V rozmedzí času medzi štúdiom a vlastnou praxou sa môže Trestný poriadok zmeniť vyše 100-krát. Našou úlohou je zamerať sa na učenie cez prizmu axiológie, teórie hodnôt a hodnotenia, cez prizmu ústavy, Európskeho dohovoru o ľudských právach či Charty základných práv EÚ. Tak na úrovni univerzity, ako pri doškolení advokátskych koncipientov.

Následky absencie takéhoto prístupu k vnímaniu práva boli v Poľsku badať pred pár rokmi v počiatoch krízy právneho štátu. Advokáti sa museli sami preškoliť a učiť sa dekódovať normy, odkloniť sa od striktné právne formalistického a pozitivistického mechanizmu písaného práva a zamerať sa na právne myslenie vnímajúce podstatu konceptu právneho štátu.

Ale všetko zlé je na niečo dobré a som rád, že negatívne okolnosti – korózia právneho štátu – priviedli advokátov aj sudcov k pozitívnemu posunu – k hlbšiemu rozvoju právneho myslenia v duchu axiológie.

■ Ako vníma mladá generácia v Poľsku povolanie advokáta?

Mladí ľudia majú stále akýsi mýtický obraz profesie advokáta – očakávajú okamžité finančné zabezpečenie, množstvo klientov, pohodlie a dovolenku v Orient Expresse. V skutočnosti je to však veľa driny, ktorá necháva málo priestoru na čas s rodinou, a to v stále kompetitívnejšom prostredí. Ďalšie mýty vyplývajú z postavenia advokáta v čase komunizmu, kedy advokát a katolícky kňaz boli dve najdôveryhodnejšie povolania, hrdinovia, ktorých si ľudia vážili, čím profesiu advokáta čiastočne glorifikovali. Samozrejme, nie všetci advokáti obhajovali politických väzňov, ale 20 či 30 advokátov v tom čase bolo vždy pripravených obetovať sa za správnu vec. Toto bola aj moja motivácia, keď som sa rozhodol stať sa advokátom. Paradoxne, hoci na začiatku bola realita trochu iná ako legendy, dnes sme sa dostali do veľmi podobnej situácie. Toute proportion gardée, v čase dnešnej krízy právneho štátu sú advokáti opäť tí, na ktorých sa obracajú sudcovia, občianska spoločnosť, demonštranti napadnutí políciou, a každý, kto zvädza boj s protidemokratickou opresiou.

■ Poľskí advokáti dnes požívajú obdiv za odvážne plnenie si svojich povinností s ohľadom na obmedzovanie nezávislosti súdnictva v krajine.

Kríza právneho štátu pomohla lepšie pochopiť úlohu komory a úlohu advokáta v spoločnosti. Predtým advokáti vnímali advokáciu viac ako podnikanie než povolanie a na úlohu komory sa dívali s nevôľou alebo chápali komoru ako inštitúciu podobnú odborovému zväzu, ktorá má primárne poskytovať služby svojim členom. Dnes advokáti veľmi dobre chápu, že advokátska komora slúži najmä na ochranu nezávislosti ad-

vokátov, aby títo mohli lepšie chrániť práva občanov. Advokátska komora je doplnok v systéme ochrany ľudských práv a slobôd, slúži tak ľuďom. Musím povedať, že množstvo advokátov pracuje dennodenne pro bono obhajujúc sudcov, prokurátorov, iných advokátov, ktorí sa odvážili vystúpiť proti okresávaniu nezávislosti justície. Je pre mňa povzbudzujúce, že advokáti v sebe oživilí axiologický prístup k poskytovaniu právnych služieb a požívajú obdiv za svoju statočnosť, hoci dnešná situácia sa nedá celkom prirovnať k 70. a 80. rokom. Objavili sa však aj prípady rôznych represálií voči advokátom, napríklad formou zverejňovania ich súkromia v médiách. Nedávno sme tiež boli svedkom toho, že bola zneužitá novozaložená a politicky kontrolovaná Disciplinárna komisia Najvyššieho súdu na potlačenie činnosti dvoch prominentných advokátov, ktorí podnikli kroky vládnucou stranou považované za nežiaduce. V 60., 70. a 80. rokoch však čelili advokáti oveľa horším následkom a nemali nádej na zmenu politickej situácie.

■ Ako sa verejnosť pozerá na vzájomný vzťah sudcov, advokátov a iných právnických profesií?

Etický a deontologický základ výkonu našich profesií je neustále predmetom testu. V podstate na zloženie tejto skúšky postačuje dôstojné, slušné a primerané správanie. V Poľsku však bolo obdobie, kedy sa advokát a sudca nemohli v priestore súdnej budovy ani len pozdraviť, aby neboli upodopzrievaní z ovplyvňovania konania. Považujem to za patologický stav. Je dôležité, aby v spoločnosti vládla dôvera v povolanie sudcu rovnako ako v povolanie advokáta, aspoň do takej miery, aby nikto nemohol tvrdiť, že je korupcia tam, kde sa dvaja právnici pozdravia. Môžem povedať, že dnes je táto dôvera čiastočne obnovená vďaka nášmu štvorročnému úsiliu o obranu právneho štátu.

■ Ako vnímate aktivity Európskej komisie vo vzťahu k Poľsku?

Európska komisia robí veľmi významnú prácu, ktorá smeruje proti praktikám súčasnej vlády a v prospech občanov Poľska. Avšak médiá konanie EÚ prezentujú ako útok proti Poľsku a takto to bude vnímať väčšina občanov, ktorým sa veľmi ťažko vysvetľuje, že ochrana právneho štátu znamená ochranu práv občanov.

■ Nedávno ste sa zapojili do protestného pochodu s názvom „1000 talárov“ a zúčastňujete sa na podobných akciách. Nebojíte sa, že vaše vyjadrenia budú vnímané ako politické?

Myslím, že nie je nič zlé na tom správať sa „politicky“ v zmysle pojmu používaného v Starovekom Grécku, teda vystupovať v mene verejného záujmu a vo veciach týkajúcich sa verejnosti. Úmyslom Varšavskej komory určite nie je vystupovať „politicky“ v modernom zmysle slova, teda ako prívrženec nejakého hnutia alebo strany. Rozhodli sme sa však nestrkať hlavu do piesku, keďže sa obávame, že ignorovanie súčasnej situácie by mohlo narobiť viac škody. V mene nezávislosti súdnictva, advokácie a právneho štátu musíme byť aktívni až proaktívni.

Mladých advokátov vždy vyzývam, aby mi našli v ústave zmienku o advokácii. Je pravda, že len niekoľko ústav v Európe, vrátane Chorvátska či Portugalska, explicitne spomína povolanie advokáta. V poľskej ústave slovo advokát nenájdete, no napriek tomu vždy hovorím, že sme tam. Každé právo a sloboda má materiálny a procesný aspekt a pre realizáciu procesného aspektu je nevyhnutné mať nezávislú advokáciu a nezávislé súdnictvo. Dekódovaním ústavy sa dostaneme k tomu, že nezávislosť je nevyhnutná zložka právneho štátu v konštitučnej demokracii. Toto chápanie je však často vzdialené ľuďom, často aj právnikom, a preto musíme aktívne tento fakt pripomínať.

■ Akú úlohu zohrávajú vo Vašom úsilí medzinárodné vzťahy a kontakty v oblasti advokácie?

Podpora medzinárodnej komunity advokátov je pre nás veľmi dôležitá. Rada advokátskych komôr Európy (CCBE),

Medzinárodná únia advokátov (UIA), Medzinárodná advokátska komora (IBA), Americká advokátska komora (ABA), Európska komora obhajcov (ECBA), Medzinárodná asociácia rodinných advokátov (IAFL) či Medzinárodná asociácia mladých advokátov (AIJA) sú všetky veľmi aktívne v obrane svojich členov, ale vystupujú aj v mene advokátov v tretích krajinách, ktoré musia čeliť zastrašovaniu či útokom na povolanie advokáta. Bilaterálne vzťahy sú rovnako veľmi dôležité – s francúzskou, nemeckou, britskou advokáciou, a rovnako slovensko-poľské vzťahy. Pri vzájomnom prejave solidarity platí – jeden za všetkých, všetci za jedného. Videli sme to v prípade vraždy holandského obhajcu Derka Wiersuma, pri zatýkaní tureckých advokátov, a túto podporu cítime aj my v Poľsku. Verím, že mobilizácia na úrovni medzinárodných vzťahov autoritám pripomína skutočnosť, že advokáti si zaslúžia špeciálny systém ochrany svojho povolania.

ROZHOVOR

Nezávislá advokácia a absolútny prístup k advokátovi sú vo verejnom záujme spoločnosti

Predseda CCBE (Rada advokátskych komôr Európy) Ranko Pelicarić zavítal na Slovensko ako hosť SAK pri príležitosti medzinárodnej konferencie Bratislavské právnické fórum 2020 a dňa 7. februára 2020 bol aj hosťom na zasadnutí predsedníctva SAK, kde sa členom predsedníctva prihovoral a zdôraznil úlohu CCBE ako zástupcu advokátov na európskej úrovni. Poukázal aj na úlohu CCBE ako strážcu a podporovateľa nezávislej advokácie a princípov právneho štátu a na jej úlohu zastať sa a vyvíjať aj ďalšie aktivity na podporu advokátov v prípade porušovania týchto princípov v akomkoľvek štáte.

■ Aké má v činnosti CCBE miesto problematika právneho štátu?

CCBE zdieľa rovnaké hodnoty ako EÚ a Rada Európy. Sú nimi ľudské práva, demokracia a právny štát. Jednou zo základných úloh CCBE je „aktívny monitoring obhajoby právneho štátu, ochrany ľudských práv a slobôd vrátane práva na prístup k spravodlivosti a ochrana klienta, ako aj ochrana demokratických hodnôt neoddeliteľne spätých s týmito právami.“

Okrem pravidelnej agendy sa delegácie CCBE rozhodli s ohľadom na dianie v justícii v Poľsku a v Maďarsku vymenovať poradcu CCBE pre právny štát, ktorý by dohliadal na implementáciu spomínaných cieľov CCBE a posilnil aktivity CCBE v oblasti monitoringu právneho štátu. Predsedníctvo CCBE rozhodlo zveriť túto úlohu írskemu advokátke Attracte O'Regan, ktorá má 12-ročné skúsenosti v tejto oblasti. Jej

úlohou bude vypracovať strategický plán pre CCBE a podávať expertné stanovisko na zasadnutiach.

Zákonodarcom a názorovým lídrom neustále pripomíname význam pilierov právneho štátu, keďže máme pocit, že sa na ne stále viac zabúda. Je to úloha CCBE, advokátskych komôr a jednotlivých advokátov. Advokáti síce reprezentujú a obhajujú súkromné záujmy a práva, ale túto úlohu si plnia takisto vo verejnom záujme.

■ Mohli by ste túto myšlienku viac rozvinúť?

Advokáti prostredníctvom poskytovania právnej pomoci a zabezpečovania súladu s právnym poriadkom prispievajú k zákonnosti a právnej istote a tiež k predchádzaniu konfliktov a sporov. Tým napomáhajú aj bezproblémovej spoločenskej a ekonomickej interakcii a hospodárskej stabilite.

Prostredníctvom zastupovania klientov pred súdmi a inými orgánmi advokáti vystupujú profesionálne a tým umožňujú plynulý a adekvátny výkon spravodlivosti.

Tretia oblasť spočíva v úlohe advokátov zastupovať klientov vo vzťahu k rozhodnutiam príslušných orgánov porušujúcich práva a slobody a vyvodení zodpovednosti za ich konanie. Hoci sú to súdy, ktoré rozhodujú o zodpovednosti štátnych orgánov, tieto nemôžu iniciovať konanie. To je úloha advokáta, ktorý tak realizuje prístup k spravodlivosti ako základnej podmienke zabezpečenia rešpektu právneho štátu. Rovnako advokáti musia konať v prípade novej legislatívy podkopávajúcej základné princípy ochrany ľudských práv a právneho štátu. Efektívne fungovanie právneho štátu je otázkou verejného záujmu a to aj v európskom kontexte, kde prispieva k vzájomnej dôvere v rámci vnútorného trhu EÚ.

■ Pozrime sa bližšie na problematiku prístupu k advokátovi. Aké podmienky musia byť splnené z hľadiska verejného záujmu?

Vyžaduje sa splnenie dvoch podmienok. Jednotlivci a spoločnosti musia mať absolútne právo na prístup k advokátovi podľa ich výberu a musí byť zabezpečená úplná nezávislosť advokátov od príslušných orgánov a štátu.

Právo na prístup k advokátovi je predmetom početnej judikatúry ESĽP a Súdneho dvora EÚ a nedávno sa stal aj obsahom smernice EÚ z roku 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní.

Nezávislosť musí byť interpretovaná v čo najširšej miere ako nezávislosť od vlády, súdnictva, prokuratúry, výkonných a zákonodarných orgánov. Najlepšou zárukou nezávislosti jednotlivých advokátov je profesijná samospráva advokátskej komory, ktorá zabezpečuje predpisy a dohľad. Potvrdil to aj ESĽP v rozhodnutí Van der Musselle proti Belgicku z roku 1983.

■ Aký je vzťah samosprávnej regulácie a verejného záujmu?

Advokácia má podobu slobodného povolania a stavovskej samosprávy, aby vylúčila vplyv štátu a tým zabezpečila službu občanom v ich snahe o dosiahnutie spravodlivosti. Vnútorne predpisy komory zase majú za úlohu zabezpečiť, aby advokát vždy konal v záujme klienta. Vzťah advokát-klient je hlavná hnacia sila samosprávnej organizácie a vedie k prísnej úprave dôvernosti vzťahu a prevencie konfliktu záujmov. Reprezentatívna úloha advokátskej komory spočíva v zabezpečení toho, aby opatrenia vlády a legislatívne návrhy neobmedzovali služby a záruky, ktoré občania očakávajú od advokáta pri dovoľávaní sa spravodlivosti. Aj Súdny dvor EÚ rozhodol vo veci Reisebüro Broede, že samosprávna regulácia slúži všeobecnému záujmu a „poskytuje koncovému spotrebiteľovi právnej služby záruku integrity a skúseností a tým prispieva k riadnemu výkonu spravodlivosti“.

■ V dnešnej dobe vývoj v Európe však ukazuje, že právny štát je napriek nepopierateľnému prínosu pre občanov EÚ ohrozený, napríklad pokiaľ ide o nezávislosť justície.

Áno, žiaľ, dokonca aj v európskych krajinách prístup k moci získali vlády, ktoré spochybňujú koncept nezávislého a ne-

Ranko Pelicarić je advokát vykonávajúci svoju prax v chorvátskom Záhrebe. V rokoch 2000 – 2006 pôsobil ako predseda Chorvátskej advokátskej komory. V rámci CCBE sa aktívne zúčastňuje na zasadnutí od roku 2000 ako člen chorvátskej delegácie, predseda Výboru CCBE pre krajiny strednej a východnej Európy (PECO) a ostatné tri roky ako člen predsedníctva CCBE. Od januára 2020 stojí na čele tejto najdôležitejšej európskej organizácie advokátov.

stranného súdnictva a odôvodňujú niektoré svoje pochybné opatrenia verejným záujmom. Preskúmanie rozhodnutí súdom označujú za sudcovskú formu technokracie. Vo verejnom záujme však nemôže byť nič, čo zabraňuje prístupu k spravodlivosti a základným aspektom ľudsko-právnej ochrany. Možnosť súdneho preskúmania CCBE považuje za základ právneho štátu a účinnej súdnej ochrany a advokáti musia mať možnosť žiadať preskúmanie rôznych opatrení a ich odôvodnení pred nezávislými a nestrannými súdmi.

■ Aké výzvy vás čakajú tento rok v pozícii predsedu CCBE?

Podstata práce CCBE sa nemení – neúnavne pokračujeme v sledovaní európskej legislatívy, zapájame sa do projektov a chránime piliere advokácie. Špecifikom však tento rok sú dve témy – sledovanie vývoja situácie v otázke voľného pohybu advokátov ovplyvnených Brexitom a výsledky štúdie uskutočniteľnosti navrhovaného dohovoru Rady Európy o povolaní advokáta, ktorý by mal záväzne zakotviť záruky ochrany advokátov pred zastrašovaním, prekážkami, prenasledovaním alebo nevhodným zasahovaním. Po diskusiách s predstaviteľmi Rady Európy máme nádej, že tento dohovor dostane zelenú, čo by sme považovali za veľký prínos pre európsku advokáciu.

DISKUSIA

Znížený majetkový cen- zus v spotrebiteľských sporoch

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.**

V júli minulého roku zverejnil Najvyšší súd Slovenskej republiky judikát pod označením R 29/2019, vychádzajúci z uznesenia NS SR zo dňa 24. 7. 2019 sp. zn. 6 Cdo 80/2017, s nasledujúcou právnou vetou „Znížený majetkový cen-
zus (§ 422 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ.“

Keďže oficiálne publikovaný judikát v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR predstavuje tzv. ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu z hľadiska § 421 ods. 1 CSP (prípustnosť dovolania), aj z hľadiska § 48 ods. 1 CSP (veľký senát), vyvolalo toto kontroverzné rozhodnutie pomerne intenzívnu polemiku.

V krátkej časovej nadväznosti boli navyše k danej téme uverejnené dva kritické odborné príspevky, a to MASLÁK, M.: Dovolanie a znížený majetkový cen-
zus v spotrebiteľských sporoch. Bulletin slovenskej advokácie č. 9/2019, s. 18 až 22 a LÖWY, A. – IVANČO, M.: Súčasnosť a retrospektíva bagateľného cen-
zu v právnej úprave dovolania. Súkromné právo č. 5/2019, s. 212 až 217.

Ratio decidendi v prípade R 29/2019 spočíva v interpretácii § 422 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý podmieňuje prípustnosť dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 v nadv. na § 421 ods. 1 CSP) tým, že napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany pre-
vyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy. Ide o tzv. znížený majetkový cen-
zus, keďže jeho štandardná úroveň predstavuje podľa § 422 ods. 1 písm. a) CSP desaťnásobok minimálnej mzdy, teda aktuálne 5 800 eur (dvojnásobok je na úrovni 1 160 eur).

Napriek tomu, že zákon výslovne znižuje majetkový resp. bagateľný cen-
zus generálne pre spory s ochranou slabšej strany ako také, a teda bez ohľadu na osobu dovolateľa, dopel najvyšší súd k záveru, že v spotrebiteľskom spore sa toto zvýhodňujúce pravidlo vzťahuje iba na dovolateľa, ktorým je spotrebiteľ. To zároveň znamená, že v spotrebiteľskom spore má protistrana spotrebiteľa sťažený prístup k mimoriadnemu opravnému prostriedku a môže dovolanie – na rozdiel

od spotrebiteľa – podať iba pri presiahnutí štandardnej úrovne bagateľného cen-
zu, ktorá je päťnásobne vyššia. Dochádza tým k vylúčeniu nemalého množstva právoplatných rozhodnutí v prospech spotrebiteľov z dovolacieho prieskumu.

To, že v zákone *expressis verbis* vyjadrené vecné kritérium predmetu konania (spor s ochranou slabšej strany) najvyšší súd extenzívne interpretoval ako personálne kritérium vo vzťahu k osobe dovolateľa (spotrebiteľ), je v ods. 10 R 29/2019 odôvodnené teleologickým výkladom. Dovolací súd prezentoval záver, že účelom zníženia majetkového cen-
zu je v týchto prípadoch zvýšená procesná ochrana slabšej strany. To sa v dovolacom konaní prejavuje tak, že na rozdiel od dodávateľa je iba spotrebiteľovi sprístupnené dovolanie za zjednodušených, resp. zvýhodnených podmienok.

Proti týmto právnym záverom sa ohradil Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý začiatkom tohto roku hneď v dvoch kasačných nálezoch zo dňa 28. 1. 2020 sp. zn. I. ÚS 382/2019 a zo dňa 4. 2. 2020 sp. zn. I. ÚS 332/2019 konštatoval, že odmietnutie dovolania na základe aplikácie záverov R 29/2019 je z ústavnoprávneho hľadiska netolerovateľné. Deklaroval pritom porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v prípade I. ÚS 332/2019 aj porušenie základného práva na zachovanie rovnosti medzi sporovými stranami v konaní pred súdom.

Ústavný súd vo všeobecnosti nespochybnil kritérium *ratione valoris*, z ktorého vychádza pravidlo o vymedzení majetkového cen-
zu pri dovolaní, a označil ho za akceptovateľné aj vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok zo dňa 19. 12. 1997 vo veci Brualla Gómez de la Torre c/a Španielsko, sťažnosť č. 26737/95; rozsudok zo dňa 2. 11. 2006 vo veci Kadrija Kozlica c/a Chorvátsko, sťažnosť č. 29182/03).

Akceptoval aj základné východiská pre procesné zvýhodnenie spotrebiteľa v sporoch s ochranou slabšej strany. Nestotožnil sa však s paušálnym zvýhodnením spotrebiteľa

oproti dodávateľovi v kontexte prístupu k dovolaciemu konaniu a zdôraznil, že preferovanie spotrebiteľa pri prístupe k dovolaniu má povahu neodôvodneného a paušálneho uplatňovania nadradeného postavenia slabšej strany. Dochádza tým k porušovaniu princípu rovnosti zbraní a rovnosti strán v spore, ktoré neodôvodnene stavia dodávateľa ako dovolateľa do podstatne nevýhodnejšej pozície oproti druhej strane (I. ÚS 382/2019 ods. 84 a 88; I. ÚS 332/2019 ods. 46).

Ústavný súd zároveň osobitne zdôraznil, že výsledok dovolacieho konania podľa § 421 ods. 1 CSP presahuje hranice rozhodnutia *inter partes*, keďže ním Najvyšší súd SR vyjadruje svoj názor na riešenie zásadných právnych otázok, ktoré dovolacím súdom ešte neboli vyriešené alebo ktorých riešenie smeruje k zjednocovaniu judikatúry. Z tohto hľadiska je vplyv rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu oveľa širší a všeobecnejší, s významným dosahom na aplikačnú prax všeobecných súdov a v konečnom dôsledku aj na správanie sa účastníkov spotrebiteľského vzťahu. Prípadná aplikácia rozdielných podmienok prístupu k dovolaniu medzi spotrebiteľom a dodávateľom musí preto nevyhnutne zohľadňovať aj tieto skutočnosti (I. ÚS 382/2019 ods. 87; I. ÚS 332/2019 ods. 40).

Pri tejto príležitosti ústavný súd akcentoval, že aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov treba brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo a neutrálne ako akékoľvek iné inštitúty s tým, že táto ochrana je už súčasťou zákonnej normy ako účel právnej normy a nepotrebuje osobitnú expanzívnu interpretáciu nad rámec interpretačných štandardov, vrátane teleologického výkladu. Koncept ochrany spotrebiteľa v klasickom poňatí nie je v napätí s ústavou, ale to neznamená, že je priamo ústavným princípom (I. ÚS 332/2019 ods. 43).

Aplikovateľnosť záverov judikátu R 29/2019 možno teda v súčasnosti považovať prinajmenšom za spornú. Zároveň je otáznym ďalší postup a rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR. V tých konaniach, v ktorých bolo uznesenie dovolacieho súdu nálezhom zrušené, sa aplikuje princíp kasačnej záväznosti v zmysle § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Senát najvyššieho súdu bude v konkrétnej veci viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Súčasne mu však predpis rovnakej právnej sily v § 48 ods. 1 CSP ukladá povinnosť postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu vždy, ak dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. Tento odlišný právny názor za daných okolností reprezentuje judikát R 29/2019, ktorý štandardne prijalo občianskoprávne kolégium NS SR, ako aj množstvo iných uznesení dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania dodávateľa pre neaplikovanie zníženého bagateľného cenu (napr. 1 Cdo 263/2018, 4 Cdo 186/2018, 5 Cdo 158/2018, 6 Cdo 191/2018, 7 Cdo 216/2018).

Analogicky možno poukázať aj na známy prípad „zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania“, v ktorom bola po zrušujúcom náleze Ústavného súdu SR vec postúpená veľkému senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR, ktorý dňa 7. 5. 2018 prijal zásadné mienkotvorné uznesenie pod sp. zn. 1 VCdo 1/2018 (k tomu pozri aj túto rubriku v BSA 6/2018).

Keďže naša právna úprava neumožňuje „vyčiarknutie“ judikátu z R-zbierky, ani iné oficiálne negovanie jeho právnych záverov, bolo by aj v tomto prípade prijatie záväzného rozhodnutia veľkého senátu (§ 48 ods. 3 CSP) zrejme tým najvhodnejším riešením v záujme právnej istoty. ■

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* vyhlásila aj pre rok 2020

XIX. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov vrátane medzier (text, literatúra, CV, poznámky) treba poslať na ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2020.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný.

Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2020. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. ju zvýšiť. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2021.

Úvaha súdu a znalecký posudok pri rozhodovaní o trovách konania

Mgr. Viliam Poništ, PhD.

Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) vypustil vo svojich ustanoveniach pôvodnú právnu úpravu zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) v § 142 ods. 3 ohľadne náhrady trov konania v prípade, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu. Táto skutočnosť vo svojej podstate spôsobila mierne aplikačné problémy so zaujímavým záverom, ktorý dáva celej situácii Ústavný súd Slovenskej republiky.

Každá nová právna úprava prináša so sebou otázky pri výklade jednotlivých ustanovení, najmä v prípade koncepčných zmien a komplexnej rekodifikácii. Praktik, ktorý dlhé roky pracoval s pôvodným predpisom hľadá v novom predpise známe ustanovenia, ktoré obsahoval aj predpis pôvodný, no nie vždy ich nájde, prípadne ich nenájde v rovnakom znení. To je aj prípad

trov konania v situácii, keď síce nebola strana plne úspešná, ale rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu.

Keď uvážime, že účelom civilného sporového konania je spravodlivá ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty môže sa javiť, že otázka trov konania je zanedbateľná. Takisto aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej iba „ÚS SR“ alebo „Ústavný súd SR“) považuje v zmysle svojej judikatúry¹ rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však

Mgr. Viliam Poništ, PhD. po absolvovaní právnickej fakulty (2011) pôsobil na Krajskom súde v Žiline, najskôr na správnom a následne

na civilnom oddelení ako vyšší súdny úradník a neskôr aj ako asistent predsedu občiansko-právneho kolégia.

Popri práci na súde absolvoval doktorandské štúdium na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave (2014). Od roku 2019 pracuje v Národnej banke Slovenska.

v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne.

Mohlo by sa preto zdať, že pri aplikácii „jednoduchého práva“ by nemalo dochádzať k pochybeniam. Opak je však niekedy pravdou a aj pri rozhodovaní o trovách konania môže dôjsť k pochybeniu a porušeniu práv strán konania, čo dokazuje napríklad aj Nález Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 263/2016-33 zo dňa 17. 8. 2016. Ústavný súd konštatoval, že odvolací súd svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil na skutočnosti, ktorá nielenže nemala oporu v spisovom materiáli, ale bola s ním dokonca v prikom rozpore. Navyše, po svojoľnej interpretácii a aplikácii dotknutých ustanovení o trovách konania porušil ústavou zaručené právo na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Takisto môže dôjsť k porušeniu práva aj v ďalšom postupe, t. j. pri rozhodnutí súdneho úradníka o výške trov konania (§ 262

1 Napríklad Uznesenie Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 494/2018-21 zo dňa 11. 10. 2018, Uznesenie Ústavného súdu SR č. k. IV. ÚS 498/2018-13 zo dňa 13. 9. 2018, Uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 237/2018-23 zo dňa 18. 7. 2018;

- 2 Napríklad Nález Ústavného súdu SR č. k. IV. ÚS 513/2018-44 zo dňa 6. marca 2019;
- 3 Ak súd pristúpil k tejto možnosti, základná sadzba tarifnej odmeny advokáta sa vypočítavala z výšky súdom priznaného plnenia. Teda bol upravený aj postup ako vypočítavať tarifnú odmenu pre advokáta.
- 4 Winterová, A. – Macková, A. a kol. Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací. Praha : Leges, 2018, s. 311;
- 5 Števček, M. – Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. I. diel. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012;
- 6 MAZÁK J. a kol. Základy občianskeho procesného práva. Bratislava : IURA EDITION, 2009, s. 432;
- 7 Podľa Drápal, L. – Bureš, J. a kol. Občianský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 977;
- 8 Podľa Svoboda K. – Smolík P. – Levý J. – Šínová R. a kol. Občianský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2017, s. 605;
- 9 Števček, M. – Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. I. diel. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012;
- 10 Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 M Cdo 14/2009 zo dňa 5. augusta 2010;
- 11 Nález Ústavného súdu SR č. k. IV. ÚS 599/2013-60 zo dňa 23. januára 2014;
- 12 SEDLAČKO, F. Rekodifikácia civilného procesného práva: Trovy konania a ich náhrada. In: Bulletin slovenskej advokácie 3/2016, s. 4;

ods. 2 CSP)² a ako je zrejmé z procesného predpisu, možnosti podať opravný prostriedok sú značne limitované. Potom závisí už len od Ústavného súdu SR, či porušenie práv strany je také intenzívne, že vstúpi do takehoto rozhodnutia.

Oproti pôvodnej právnej úprave došlo v Civilnom sporovom poriadku k zoštíhleniu ustanovení týkajúcich sa náhrady trov konania, čo do výnimiek zo základného pravidla o úspechu v spore. Zatiaľ čo predchádzajúca právna úprava v OSP výslovne poznala prípad, keď mohol súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal účastník neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 OSP).³ Obdobná práva úprava stále platí aj v Českej republike a výklad je rovnaký. Ide o prípady, kedy je právny základ nároku preukázaný, ale zistenie výšky nároku je spojené s ťažkosťami alebo je dokonca nemožné.⁴ „Aplikácia tohto ustanovenia teda prichádza do úvahy iba pri rozhodnutiach, ktoré zaväzujú na plnenie, a z nich iba pri tých, ktorými sa rozhoduje o výške plnenia.“⁵ Pokiaľ ide o znalecký posudok, tento „musí vyčíslňovať výšku plnenia a nesmie sa zaoberať základom uplatneného nároku.“⁶ Plnú náhradu trov je možné priznať, ak mal účastník, čo do základu veci plný úspech a neúspech sa prejavil iba vo výške plnenia, a to práve a iba preto, že ju na začiatku sporu presne nepoznal (nemohol poznať) a že z tohto dôvodu musela byť stanovená pomocou znaleckého posudku.⁷ Pokiaľ znalecký posudok zodpovedá skutkovú otázku, či je tu nárok na náhradu škody, ale výšky plnenia sa nedotýka, potom § 142 ods. 3 OSP uplatniť nie je možné.⁸ „Rozhodnutie o výške plnenia závisí od úvahy súdu vtedy, ak súd využil zákonnú možnosť a postupoval podľa § 136.“⁹ Ustanovenie § 136 OSP uvádzalo, že ak možno výšku nárokov zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojej úvahy.

K uvedenému ustanoveniu sa vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky a ako skonštatoval, zásada úspechu v spore sa uplatňuje pri rozhodovaní o trovách aj v prípade tých konaní, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo znaleckého posudku. Ustanovenie § 142 ods. 3 OSP predstavovalo výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania; súd podľa neho prizná účastníkovi konania plnú náhradu trov konania, i keď mal vo veci len čiastočný úspech, v troch prípadoch, ak účastníkov neúspech v pomere k úspechu v konaní bol nepatrný, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku a ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. Na priznanie plnej náhrady trov konania v tomto prípade nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu účastníka konania (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti). Úvaha súdu o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo, spravidla o právne normy, v ktorých je rozsah nároku upravený vymedzením právne relevantných kritérií a jeho samotné určenie (vyčíslenie) vyplýva z konkrétnych okolností danej veci.¹⁰

Takisto aj Ústavný súd SR¹¹ uviedol, že z § 142 ods. 3 OSP možno vyvodíť v podstate tri špeciálne skutkové podstaty, v prípade ktorých musí byť posúdenie náhrady trov konania u účastníka, ktorý mal vo veci iba čiastočný úspech, odlišné od všeobecného pravidla vyplývajúceho z § 142 ods. 2 OSP. Ustanovenia § 142 ods. 3 OSP pritom vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP treba považovať za lex specialis, pričom pri posudzovaní ich vzájomného vzťahu sa uplatní všeobecné interpretačné pravidlo, podľa ktorého špeciálna úprava má prednosť pred všeobecnou úpravou.

V súčasnosti CSP túto možnosť nepozná, resp. nie je výslovne uvedená. V zmysle ust. § 255 ods. 1,2 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Výnimočne, však, súd nemusí v zmysle § 257 CSP priznať náhradu trov konania vtedy, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Treba podotknúť, že vo všeobecnosti sa predpokladalo, že „princíp vyjadrený v § 142 ods. 3 OSP bude teda uplatňovaný naďalej, a to na základe interpretácie všeobecného § 255 CSP v súlade s čl. 2 ods. 1, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 CSP.“¹² Ako sa uvádza v dôvodovej správe k predmetnému ustanoveniu v sporovom konaní je procesný úspech prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov konania, čomu zodpovedá i systematické začlenenie tohto ustanovenia. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v požadovanej výške. Ide o prípady, kedy výška nároku závisí od úvahy súdu. Z uvedeného je potom možné dedukovať, že v sporoch, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu bude možné priznať plnú náhradu trov konania (aj v prípade neúspechu, bez ohľadu na to, o aký veľký neúspech by išlo). Otázkou ostáva, akým spôsobom sa súd má k uvedenej právnej úprave postaviť, aby dosiahol účel sporového konania a neporušil práva

strany na spravodlivé súdne konanie v situáciách, kedy súdom priznané plnenie nebolo možné predvídať, t. j. situácie, kedy záviselo, či už od úvahy súdu alebo znaleckého posudku. Aj keď treba poznamenať, že pri znaleckom posudku sa situácia mierne zmenila (ani dôvodová správa ho pri tomto ustanovení neuvádzala), a ak strana predloží spolu so žalobou aj znalecký posudok v zmysle § 209 ods. 2 CSP mala by aj výšku svojho nároku odvíjať práve od neho, čo do značnej miery umožňuje predvídať výšku plneniu.

Aj keď môžeme poukázať na to, že môže ísť o akýkoľvek spor bez ohľadu na to, čo je jeho predmetom, typickým sporom, kedy rozhodnutie súdu závisí od úvahy súdu aj znaleckého dokazovania je spor o priznanie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia.¹³ V sporoch o ochranu osobnosti zasa závisí rozhodnutie o výške nemajetkovej ujmy na úvahe súdu. Treba však jednoznačne podotknúť, že by nemalo ísť o svojvoľu a takéto rozhodnutie musí byť dostatočne odôvodnené, t. j. sú dané určité vodidlá (tvoriace sa pod vplyvom narastajúcej súdnej praxe), ktorých sa žalobca pri formulovaní svojho návrhu a určení výšky nemajetkovej ujmy môže držať. Čoraz väčší dôraz sa bude kládať v spotrebiteľských sporoch na priznávanie finančného zadosťučinenia v zmysle § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, nakoľko aj jeho výška bude závisieť od úvahy súdu.

Aké sú teda možnosti riešenia danej situácie? V podstate prichádzajú do úvahy dve možnosti. Prvou je, že súd bude vychádzať z doslovného znenia § 255 ods. 1, 2 CSP (zohľadniť každý neúspech), pričom do úvahy prichádza ako korigujúci faktor iba prípad výnimočnosti, kedy súd aplikuje na uvedený stav § 257 CSP a žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania neprizná. V druhom prípade hovoríme o možnosti vyložiť § 255 CSP tak, že úspechom sa rozumie základ sporu, základ právnej stránky veci, pričom nie samotná výška, ktorá sa od toho iba odvíja. V takom prípade by potom záviselo od toho, či je daný žalobcov nárok, a pokiaľ je daný, je v spore úspešný na 100 percent, hoci súd na základe vlastnej úvahy alebo znaleckého posudku dospeje k inej výške (v porovnaní so žalobcom požadovanou a uplatnenou), ktorú žalobcovi prizná. Že nejde iba o teoretické možnosti ukazuje aj súdna prax.

Pri prvej možnosti môžeme poukázať napríklad na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici,¹⁴ ktorým potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu, kedy okresný súd rozhodol o nároku na trovy konania podľa § 255 ods. 2 CSP (náhradu trov konania pomerne rozdelil podľa úspechu vo veci), hoci meritórne rozhodnutie záviselo od znaleckého posudku. Odvolací súd konštatoval, že ustanovenia CSP pri náhrade trov konania sú koncipované tak, že sa priznáva náhrada trov podľa úspechu. Zdôraznil, že na prvom mieste je zásada úspechu a v prípade, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP. Zásadu úspechu treba uplatniť aj na konania, ktorých výška plnenia závisí od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno však opomenúť ani fakt uplatnenej výšky pohľadávky v spore. Súdna prax sa v takomto prípade prikláňa k riešeniu, najmä s ohľadom na existujúce zastúpenie strany advokátom, ktorý má poznať aspoň bežnú judikatúru v žalovanej veci a napriek tomu, že bol žalobca v základe sporu úspešný, takýto výkon práva by nemal byť chránený, a preto súd má pri rozhodovaní o nároku na trovy konania rozhodovať podľa zásady úspechu. Vzhľadom na to, pomer úspechu je základným meradlom pre nárok na náhradu trov konania.

Aj Krajský súd v Trenčíne¹⁵ potvrdil rozhodnutie o trovách konania, ktoré bolo založené na pomere úspechu a neúspechu v prípade, ak rozhodnutie vo veci záviselo od znaleckého posudku. Uviedol, že právna úprava náhrady trov konania podľa CSP je striktné založená na miere úspechu strany v konaní. S výnimkou § 257 CSP, umožňujúcom zohľadniť dôvody hodné osobitného zreteľa a na ich základe nepriznať náhradu trov konania. Nie je možné vylúčiť, že okolnosti ako úvaha súdu, či závislosť výšky plnenia od znaleckého posudku by mohli prichádzať do úvahy ako dôvody hodné osobitného zreteľa, no v spore o zaplatenie náhrady škody spočívajúcej v bolestnom a sťaženi spoločenského uplatnenia odvolací súd takýto priestor nenachádzal. Základom na uplatnenie nárokov bol lekárske posudok. Na ten sa odvolával aj žalobca a namietal, že ako laik nemal možnosť jeho správnosť žiadnym spôsobom preveriť a nárok uplatnil vychádzajúc z daného lekárskeho posudku. Žalobca napriek tomu aj po oboznámení sa so znaleckým posudkom a aj po rozhodnutí súdu prvej inštancie naďalej zotrval na pôvodne uplatnenom nároku. Za správnosťou podkladov svojho nároku si žalobca stál aj v situácii, kedy tu boli aj iné pre laika pochopiteľné podklady, na základe ktorých mohol oprávnenosť svojho nároku hodnotiť komplexnejšie. Pokiaľ žalobca napriek možnosti prehodnotiť lekárske posudok vo svetle iných

13 Porovnaj Stanovisko Najvyššieho súdu ČSSR č. 28/1970;

14 Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/25/2017 zo dňa 21. februára 2017;

15 Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/114/2017 zo dňa 25. apríla 2018;

16 Uznesenie

Krajského súdu v Žiline
sp. zn. 8 Co 288/2017
zo dňa 28. septembra 2017;

17 Rozsudok Krajského súdu
v Banskej Bystrici
sp. zn. 14Co/94/2017
zo dňa 29. mája 2018;18 Uznesenie Krajského
súdu v Žiline
sp. zn. 6Co/188/2016
zo dňa 28. septembra 2016;19 Rozsudok Krajského
súdu v Trnave
sp. zn. 10Co/191/2017
zo dňa 13. decembra 2017;

podkladov, v tomto prípade znaleckého posudku hodnoteného v rámci rozhodnutia súdu prvej inštancie, zotrval na svojom pôvodnom nároku založenom na bodovom hodnotení podľa lekárskeho posudku, je zrejmé, že v spore o uplatnený nárok mieni zotrvať. Pokiaľ spor takto naďalej „žije“, je namieste, aby plne zodpovedal za jeho výsledok, prejavujúci sa v rozhodnutí o trovách konania. Nie je možné akceptovať, aby žalobca neprijímal žiaden nový argument o nedôvodnosti jeho nároku, trval na ňom v nezmenenej podobe od podania žaloby a pri konečnom rozhodnutí v jeho neprospech žiadal zohľadniť, že nemal ako rozpoznať neopodstatnenosť svojej žaloby.

Krajský súd v Žiline¹⁶ potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý o trovách rozhodol podľa miery úspech, keď poukázal na to, že pokiaľ žalobca v odvolaní uvádza, že ani nová právna úprava civilného procesu (CSP) nevyklučuje osobitný režim posudzovania úspechu v spore a o nároku na náhradu trov konania v prípadoch, kedy výška plnenia závisela od znaleckého posudku, odvolací súd túto námietku vyhodnotil ako nedôvodnú a bez argumentov, nakoľko žalobca v tomto smere neuviedol žiadne ustanovenie CSP, ktoré by malo oporu ohľadne tohto jeho tvrdenia. Ako bolo uvedené v ostatných dvoch prípadoch súdy vychádzali zo striktného znenia novej právnej úpravy.

Súdy aplikujúce § 255 ods. 1,2 CSP v uvedenom zmysle potom môžu dôjsť aj k záveru, že práve pre úvahu súdu, či znalecký posudok je tu daný dôvod výnimčnosti – dôvod hodný osobitného zreteľa. Aj v tomto prípade môžeme takisto poukázať na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici.¹⁷ V danom prípade okresný súd aplikoval pri rozhodnutí o trovách konania ust. § 257 CSP, keďže v prevažnej miere bola úspešná žalovaná, a súd vzhliadol dôvody hodné osobitného zreteľa v tom, že žalobou uplatnený nárok žalobkyne vychádzal z pôvodne lekárskeho posudku a v danom prípade sa jednalo o otázku odbornú, ktorú sama žalobkyňa ovplyvniť nevedela a svoju žalobu spolu so žalobným návrhom uplatnila práve v vo výške podľa lekárskeho posudku. Žalobkyňa v odvolaní, okrem iného, považovala za nesprávny aj výrok o trovách konania a žiadala priznať jej právo na plnú náhradu trov. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, ktorý v okolnostiach prípadu vzhliadol dôvody hodné osobitného zreteľa. V prejednávanej veci sa žalobkyňa domáhala podanou žalobou náhrady škody z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia. Vo veci samej jej meritórnym rozhodnutím, rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica bola priznaná suma 7 910,4 eura (požadovala 26 726 eur) vo zvyšnej časti bola žaloba zamietnutá. Pokiaľ by súd konajúci vo veci vychádzal striktnie zo zásady úspechu v konaní, musel by konštatovať väčšinový neúspech žalobkyne v konaní a v tom dôsledku by bolo v zmysle § 255 ods. 2 namieste uloženie povinnosti náhrady trov konania práve žalobkyne ako z väčšej časti neúspešnej sporovej strane, avšak práve vzhľadom na to, že prisúdená suma žalobkyni rozsudkom vo veci samej závisela výlučne od odborného posúdenia videl rovnako ako súd prvej inštancie dôvody hodné osobitného zreteľa (v zmysle § 257 CSP).

Keď uvážime druhú možnosť, súdy uchopili výklad § 255 CSP tak, že zohľadňovali skutočnosť, že rozhodnutie vo veci záviselo od znaleckého posudku alebo úvahy súdu a priznávali nárok na plnú náhradu trov konania (aj v zmysle uvedenej dôvodovej správy). Ako príklad môžeme uviesť rozhodnutie Krajského súdu v Žiline,¹⁸ v ktorom dospel k záveru, že otázka čiastočného úspechu v konaní je v platnom a účinnom zákone riešená stroho, čo znamenalo potrebu pristúpiť k výkladu sporných právnych otázok pomocou dôvodovej správy, ktorá umožňuje špecifické prípady čiastočného úspechu v konaní vyriešiť obdobne, ako to malo na mysli pôvodné znenie § 142 ods. 3 OSP. Žalobca pristúpil k uplatneniu svojho práva s náležitou obozretnosťou, keď súčasťou príloh k žalobe bol znalecký posudok, na podklade ktorého tento vypočítal hodnotu spoluvlastníckych podielov protistrany. Vypracovanie posudku v súdnom konaní znamenalo odstránenie pochybností o hodnote predmetu sporu, avšak nijako nemohlo diskvalifikovať hodnotu posudku predloženého žalobcom, ktorý bol vypracovaný znalcom v medziach jeho odbornej spôsobilosti. Pokiaľ zákonodarcu pri odôvodňovaní novej legislatívy predvídal prípady, kedy výška nároku závisí od úvahy súdu a situáciu riešil priznaním plnej náhrady trov konania, takýto prístup považoval súd druhej inštancie za opodstatnený aj v prejednávanej veci, kde žalobca nebol čiastočne úspešný z dôvodu iných odborných záverov prijatých súdom ustanoveným znalcom.

Krajský súd v Trnave¹⁹ uviedol, že zásadu úspechu vo veci (§255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom dru-

hotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje.

Aká je teda správna možnosť, a je vôbec jedna z nich správna? Rozoberané rozhodnutia všeobecných súdov boli vo väčšine prípadov aj napadnuté ústavnou sťažnosťou, t. j. môžeme sledovať, či výklad v nich uvedený je ústavne udržateľný. Potom môžeme vyvodiť záver, či niektorí z uvedených záverov (prezentovaných v rozhodnutiach) predstavuje taký excés, ktorý by si vyžadoval zásah Ústavného súdu SR. Vychádzame z toho, ako bolo už vyššie uvedené, že svojvoľná interpretácia a aplikácia dotknutých ustanovení o trovách konania porušením ústavou zaručené právo na spravodlivý proces nepochybne môže byť.

Možno nikoho neprekvapí a možno to bude znieť paradoxne, ale z dostupnej judikatúry ÚS SR sa ani jedna možnosť nejaví ako nesprávna a bude vždy záležať na konkrétnom prípade, správaní strany v konaní (žalobcu) a súde, ktorú z možností zvolí samozrejme za predpokladu, že nepôjde o arbitrárne rozhodnutie.

V uzneseniach č. k. I. ÚS 337/2018-9 zo dňa 19. septembra 2018 a č. k. II. ÚS 494/2018-21 zo dňa 11. októbra 2018 viacmennej zhodne Ústavný súd SR konštatoval, že nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutých rozhodnutí nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho extrémnu arbitrárnosť alebo absolútnu ústavnú neakceptovateľnosť. V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania súdy ústavne udržateľným spôsobom interpretovali príslušné zákonné ustanovenia (§ 255 ods. 1 CSP) a tieto aplikovali na ustálený skutkový a právny stav vo veci, do interpretácie a aplikácie ktorej ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu.

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/25/2017 zo dňa 21. 2. 2017 bolo „podržané“ uznesením Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 690/2017-12 zo dňa 21. novembra 2017. Ústavný súd skutkové a právne závery krajského súdu považoval za zdôvodnené riadne a presvedčivo, samotné uznesenie nevykazovalo znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práv sťažovateľky, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné. Ústavný súd teda vyhodnotil argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu porušenie jej práv ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažností na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitost medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením označených práv.

V uznesení č. k. IV. ÚS 588/2018 zo dňa 15. novembra 2018 poukázal na rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 690/2017, v ktorom vyhodnotil ako ústavne udržateľný názor všeobecného súdu o tom, že zásadu úspechu treba podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania uplatniť aj na konania, ktorých výška plnenia závisí od znaleckého posudku. Senát IV. Ústavného súdu SR následne, v neskoršom rozhodnutí, zmiernil svoju argumentáciu a rozobral uvedené úvahy. Ako uviedol v rozhodnutí č. k. IV. ÚS 649/2018-11 zo dňa 29. novembra 2018 vzhľadom na argumentáciu sťažovateľa ústavný súd pripúšťa, že ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy (I. ÚS 56/2017). Tomuto záveru podľa názoru ústavného súdu nebráni ani absencia výslovnej právnej úpravy v Civilnom sporovom poriadku zhodnej so skoršou úpravou v § 142 ods. 3 OSP. Uvedené je však vecou aplikácie a výkladu relevantných ustanovení Civilného sporového poriadku všeobecnými súdmi pri rozhodovaní o trovách konania v konkrétnej veci. Napadnuté uznesenie krajského súdu a právne závery v ňom uvedené možno vnímať ako jedno z možných a ústavne akceptovateľných riešení uvedenej procesnej situácie pri rozhodovaní o náhrade trov konania.²⁰

Z uvedeného je potom zrejmé, že výklad, podľa ktorého súdy pri rozhodovaní o trovách konania nepovažovali za vhodné prihliadať na to, že rozhodnutie v merite veci záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu alebo výkladom dospeli k záveru, že to nie je možné, nie je nesprávny, ale naopak udržateľný a ústavne konformný.

Na druhej strane stoja rozhodnutia, ktoré prihliadali aj tú skutočnosť, že rozhodnutie v merite záviselo od úvahy súdu, či znaleckého posudku. V prvom rade môžeme poukázať na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 563/2017 zo dňa 8. februára 2017 (a to z dôvodu, že naň poukázal ústavný súd vo vyššie uvedenom rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 649/2018). Ústavný súd sa síce zaoberal v ňom výkladom k § 255 ods. 1, 2 CSP vo vzťahu k predchádzajúcej právnej úprave

20 Treba dodať, že analýzy krajského súdu vyplýva – v spojení so závermi okresného súdu – že sťažovateľ bol neúspešný vo vzťahu k výške plnenia – ktoré bolo závislé od znaleckého posudku, rovnako tak však neúspech sťažovateľa spočíval v uplatnení plnenia (bez dôvodného obohate-
nia) za užívanie výrazne vyššej výmery pozemkov (sťažovateľ uplatnil plnenie za užívanie plochy 1 630 m² – úspech mal len v rozsahu 684,99 m²).

(§ 142 ods. 3 OSP), ale rovnako ako odvolací súd v danej veci mal za to, že rozhodnutie všeobecných súdov nebolo založené na úvahe súdu. Napriek tomu uviedol, že právna úprava náhrady trov konania v sporovom konaní sa podľa doterajšej úpravy v Občianskom súdnom poriadku, ako aj podľa novej úpravy účinnej od 1. júla 2016 v Civilnom sporovom poriadku spravuje zásadou úspechu v konaní/spore. Z porovnania doterajšej a novej právnej úpravy vyplýva, že Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej § 142 ods. 3 OSP, ktoré sa uplatňovalo ako *lex specialis* vo vzťahu k úprave obsiahnutej v § 142 ods. 2 OSP. Z uvedeného síce vyplýva, že nepatrný úspech už Civilný sporový poriadok nepozná (a preto pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov sa podľa Civilného sporového poriadku zohľadňuje každý neúspech), avšak ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy.

K rovnakému záveru dospel Ústavný súd SR aj v rozhodnutí č. k. I. ÚS 204/2017-13 zo dňa 19. apríla 2017, keď v posudzovanom konaní nezávisle od toho, že okresný súd rozhodoval o trovách konania za účinnosti OSP a krajský súd za účinnosti CSP, vzhľadom na závery krajského súdu a sťažnostnej argumentácii nie je spornou otázka, že výška plnenia (nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v príčinnej súvislosti s porušením osobnostných práv sťažovateľa) bola závislá od úvahy súdu, a preto boli splnené podmienky pre osobitný režim posudzovania úspechu sťažovateľa ako žalobcu, ako aj pre priznanie nároku na náhradu trov konania v plnej výške sťažovateľovi, t. j. v rozsahu 100 % napriek tomu, že z celkovej uplatnenej sumy náhrady nemajetkovej ujmy bol úspešný len čiastočne.

V uznesení č. k. IV. ÚS 71/2019-12 zo dňa 7. februára 2019 síce dospel Ústavný súd SR k záveru, že aj za novej právnej úpravy je na prvom mieste zásada úspechu a v prípade, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu). Zároveň konštatoval, že zásadu úspechu vo veci treba uplatniť však aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. Zdôraznil, že v týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti tak, ako na to poukazuje vo svojom odvolaní žalobca. Priznanie plnej náhrady trov konania je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten sa skúma čo do právneho základu a nie čo do výšky priznaného nároku. Žalobcu je nevyhnutné považovať za plne procesne úspešného, ak mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia vyplývajúca z tohto jeho procesného úspechu závisela od úvahy súdu.

Hlavnou zásadou pri priznávaní náhrady trov konania bola, je a bude zásada úspechu v konaní, no ako to vyplynulo aj z načrtnutej judikatúry, túto je potrebné posudzovať v širších súvislostiach. Hoci rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky nemôžeme vnímať v zmysle čl. 2 ods. 2 CSP ako ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít,²¹ t. j. súdy sa nemusia tejto praxe pridržať a v prípade odklonu od nej, tento zdôvodňovať, nedá sa nespomenúť jeho rozhodnutie vo veci sp. zn. I. ÚS 2904/16 zo dňa 6. 2. 2017. V tomto rozhodnutí totiž ústavný súd opätovne zdôraznil, že počítat pomer úspechu a neúspechu vo veci nejde iba tým, ako bolo o konkrétnom návrhu rozhodnuté, ale je potrebné ho posudzovať v širších súvislostiach. Už v inom rozhodnutí²² dospel k záveru, že ani rozhodovanie o trovách konania nesmie byť mechanickým posudzovaním výsledkov sporu bez komplexného zhodnotenia rozhodnutia v merite veci. Rozhodnutie o náhrade trov konania má byť zrejším a logickým ukončením celého súdneho konania.²³

Hoci Ústavný súd SR nepovažoval za vybočenie z ústavne konformného výkladu ani striktné pridržiavanie sa znenia zákona (jazykový výklad § 255 CSP), t. j. nešlo o taký exces, ktorý by si vyžadoval zásah Ústavného súdu SR, pre všeobecne súdy pri aplikovaní práva platí, že nie sú viazané doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Dokonca sa môžu/musia od neho odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jed-

21 Napríklad Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo/129/2017 zo dňa 31. októbra 2017;

22 Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 1/04 zo dňa 13. januára 2005;

23 Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 257/05 zo dňa 20. decembra 2005;

noznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.²⁴

Všeobecné súdy aj pri interpretácií ustanovení o náhrade trov konania musia postupovať v zmysle uvedených intencií. Do veľkej miery bude závisieť od strán v spore, najmä na žalobcovi, že v prípade, ak výška plnenia závisela od úvahy súdu alebo znaleckého posudku, ako sa správal a či nesledoval špekulatívne ciele. Okolnosti prípadu budú rozhodujúce pri tom aký výklad by mal súd použiť. V tejto súvislosti môžeme poukázať aj na zásadu právnej istoty vyjadrenú v čl. 2 ods. 2 CSP, podľa ktorého je právna istota stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. V danom prípade najvyššou súdnou autoritou je nepochybne aj Ústavný súd Slovenskej republiky a z jeho rozhodovacej praxe je zrejmé, že dáva možnosť všeobecným súdom vykladať § 255 CSP rôznymi spôsobmi v závislosti od okolností prípadu, t. j. právna istota bude spočívať v tom, že toto ustanovenie bude za rovnakých (obdobných) okolností prípadu všeobecný súd vykladať rovnako (obdobne). V tomto zmysle môže zohľadniť aj neúspech žalobcu (žalovaného) v spore, či rozhodnúť v zmysle § 257 CSP pre dôvody hodné osobitného zreteľa alebo aj priznať nárok na plnú náhradu trov konania aj v prípade, ak nebol žalobca úspešný v celej požadovanej výške plnenia. Súd by mal zohľadniť skutočnosti ako napríklad, či nárok nebol uplatnený svojvoľne, či bezdôvodne alebo špekulatívne. Ďalej aj to, či samotná výška plnenia bola racionálne odôvodnená, a či žalobca počas konania bez racionálneho dôvodu trval na jej neprimeranej výške hoci bolo preukázané (znaleckým posudkom, kontrolným znaleckým posudkom), že jej výška je podstatne nižšia a podobne. Na stranách, najmä žalobcovi je potom uplatňovať si svoje nároky, ktoré budú závisieť od úvahy súdu v primeranej miere (pokiaľ možno v súlade s vytvárajúcou sa súdnou praxou) a v prípade, ak rozhodnutie bude závisieť od znaleckého posudku, spolu so žalobou a vyčíslením požadovaného nároku predložiť aj znalecký posudok, od ktorého výšku plnenia odvíja. Takýmto spôsobom je možné vyhnúť sa veľkým rozdielom medzi uplatneným plnením a plnením priznaným súdom, čo v konečnom dôsledku spolu so správaním žalobcu v konaní a jeho prístupom umožní súdu jednoduchšie odôvodniť odklon od inak jednoznačne formulovaného § 255 CSP a zásady úspechu v spore (ak dospeje k záveru, že takýto odklon by mohol byť spravodlivý). ■

24 Vid' Uznesenie

Ústavného súdu SR

č. k. III. ÚS 73/2018-34

zo dňa 13. februára 2018;

RESUMÉ

Úvaha súdu a znalecký posudok pri rozhodovaní o trovách konania

Príspevok sa zaoberá právom strany v civilnom konaní na náhradu trov konania v prípadoch, ak súd vo veci samej priznal plnenie na základe znaleckého posudku alebo vlastnej úvahy. Porovnáva predchádzajúcu právnu úpravu, ktorá tieto skutočnosti zohľadňovala s novou úpravou, ktorá výslovne takúto možnosť neupravuje. Analyzuje rôzne prístupy k uvedenej problematike a načrtáva potenciálne možnosti pre strany konania, aby aj v prípade úspechu v spore nestratili možnosť plnej náhrady trov konania, a to aj s poukazom na tvoriacu sa prax ako aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.

SUMMARY

Discretion of the Court and Expert Reports When Ruling on the Costs of the Proceedings

The article deals with the right of a litigant involved in a civil legal case to be refunded the costs of the proceedings in those cases where the court in the main proceedings awarded compensation on the basis of an expert report or at its own discretion. The article compares previous legislation, which took these factors into account, with the new legislation, which does not expressly provide for such a possibility. The author analyses various approaches to the above-mentioned issues, and he outlines possible models for the litigants to avoid the situation where they would

be prevented from getting a full refund of the cost of the proceedings despite having won the case, also with reference to the emerging practice as well as to the decisions made by the Constitutional Court of the Slovak Republic.

ZUSAMMENFASSUNG

Das Ermessen des Gerichtes und das Sachverständigengutachten bei Prozesskostenentscheidung

Der Beitrag befasst sich mit dem Recht auf den Ersatz von Prozesskosten im Zivilverfahren in jenen Fällen, wenn das Gericht die Leistung in der Sache selbst aufgrund eines Sachverständigengutachtens oder seinem Ermessen nach anerkannt hat. Es wird dabei die frühere Rechtsregelung, welche diese Tatsachen berücksichtigte, mit der neuen Regelung verglichen, in der diese Möglichkeit ausdrücklich nicht geregelt ist. Es werden verschiedene Einstellungen zur bezeichneten Problematik analysiert und potenzielle Möglichkeiten für die Prozessparteien angedeutet, damit diese auch im Falle des Erfolgs im Streit die Möglichkeit des vollen Prozesskostenersatzes nicht verlieren, und zwar mit dem Hinweis auf die zu entwickelnde Praxis sowie die Entscheidungen des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik.

Zmeny v regulácii realitného podnikania v Českej republike

JUDr. Mojmír Plavec

Poslanecká snemovňa Parlamentu České republiky 8. novembra 2019 schválila a prezident České republiky 8. januára 2020 podpísal historicky prvý realitný zákon v česko-slovenskom právnom priestore (zákon o realitnom sprostredkovaní).¹ Sledovať vývoj českej legislatívy má význam z viacerých dôvodov. Okrem histórie nás spájajú takmer identické problémy na realitnom trhu. Aj snaha riešiť ich, hoci za hranicami sa zhmotňuje zreteľnejšie. Môže byť český realitný zákon pre Slovensko inšpiráciou?

Realitné kancelárie patria medzi početnú klientelu advokátov a mnohí advokáti sami aktívne na realitnom trhu pôsobia, má preto význam sa nad témou právnej úpravy podnikania s realitami spoločne zamyslieť.

K súčasnému stavu na realitnom trhu

Trh realitných služieb je v Českej aj v Slovenskej republike dlhodobo legislatívne ignorovaný. Chýbajú elementárne pravidlá, ktoré by určili mantinely správania sa realitných sprostredkovateľov. V Českej republike sa za ostatných tridsať rokov právny stav vôbec nezmenil. Na Slovensku sme síce v roku 2001 zaznamenali zmenu v živnostenskom zákone smerom od voľnej živnosti

k živnosti viazanej, ale išlo o povrchnú novelu bez očakávaného efektu.² Zlý stav realitného sprostredkovania v oboch krajinách nie je len subjektívnym zhodnotením situácie. Túto skutočnosť potvrdila aj analýza Ministerstva pro místní rozvoj České republiky (ďalej len „Ministerstvo pro místní rozvoj ČR“), ktoré je ústredným orgánom štátnej správy, do ktorého kompetencií spadá oblasť realitnej činnosti. Analýza ministerstva doslovne uvádza: „Vzhledem k nulovým požadavkům na odbornost a další profesní předpoklady pro výkon realitní profese se však na trhu vyskytuje velké množství subjektů, které nejsou zárukou odbornosti a profesionálního přístupu. Zvláště

JUDr. Mojmír Plavec je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (2003), advokátom a partnerom advokátskej kancelárie LEX so zameraním naj-

mä na občianske, obchodné a finančné právo. Zároveň je tajomníkom Realitnej únie SR, doktorandom a externým pedagógom na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

v době stoupající nezaměstnanosti se realitní zprostředkování pro mnohé nezaměstnané stává příležitostí, jak získat zajímavý příjem, což společně s nulovými požadavky na vstupu do odvětví způsobuje obrovský příliv „nekompetentních“ osob.“³

Snaha jednotlivcov či rôznych realitných združení zlepšiť aktuálny stav na realitnom trhu naráža kvôli dobrovoľnosti členstva na prekážku vynútiteľnosti. Hoci sa za ostatných päť rokov Realitnej únie SR⁴ podarilo, aby približne 60 percent realitných kancelárií na Slovensku používalo férové a pro spotrebiteľsky orientované sprostredkovateľské zmluvy, pristúpili k etickému kódexu, aby pri príprave prevodových zmlúv spolupracovali s advokátmi, využívali prepracované systémy

1 Znenie zákona je dostupné na oficiálnej stránke Poslaneckej snemovne Parlamentu České republiky: <http://www.psp.cz/sqw/-text/tiskt.sqw?O=8&CT=391&CT1=0> [navštívené dňa: 22. 11. 2019]

2 Zákon č. 279/2001 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).

3 Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) k návrhu zákona o realitním zprostředkovaní a o změně zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (zákon o realitním zprostředkovaní), str. 9, zdroj: www.mmr.cz. [navštívené dňa: 22. 11. 2019]

4 Realitná únia SR je najväčším združením realitných sprostredkovateľov na Slo-

vensku (má 780 členov, patrí do nej približne 60 % aktívnych realitných sprostredkovateľov v SR).

5 Neviditeľná ruka trhu je pojem, ktorý zaviedol ekonóm Adam Smith na opis samoregulácie trhu prostredníctvom konkurencie, rovnováhy ponuky a dopytu a skutočnosti, že všetci účastníci trhu sa snažia o maximalizáciu svojho zisku. Tento prístup sa považuje za jednu z ekonomických verzií Darwinovej teórie prirodzeného výberu.

6 Údaj z realitnej konferencie REALITY 2019 na tému investovanie do nehnuteľností, organizovaná Realitnou úniou SR, jún 2019, Bratislava.

7 Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

8 Zákon č. 6/1993 Sb. o Českej národnej banke v platnom znení

9 Na realitnom trhu je bežným javom napríklad nesprávne stanovená predajná cena nehnuteľnosti.

10 Príloha č. 4 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov (živnostenský zákon ČR).

11 Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) k návrhu zákona o realitním zprostředkování a o změně zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenskom podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (zákon o realitním zprostředkování), str. 13, zdroj: www.mmr.cz. [navštívené dňa: 15. 8. 2019]

na určenie predajnej ceny a zvyšovali si odbornosť, ostáva stále veľa sprostredkovateľov, ktorí nemajú úprimnú vôľu podnikáť profesionálne a férovo. Pokiaľ nebudú existovať normy upravujúce podmienky vstupu do realitného podnikania a jasné pravidlá poskytovania realitných služieb pre všetkých rovnako, nájdu sa vždy osoby, pre ktoré je vidina rýchleho a ľahkého zárobku prednejšia než morálka, ochrana majetku klientov či dobré meno iných poctivých podnikateľov v tomto odvetví.

Je potrebné si otvorene priznať, že „neviditeľná ruka trhu“⁵ v prípade trhu služieb realitného sprostredkovania úplne zlyhala. Bolo naivné očakávať opak, je to dané charakterom realitných služieb. Neviditeľná ruka trhu funguje najmä pri tovaroch či službách opakovanej spotreby, kedy sa zákazníci k podnikateľovi pravidelne vracajú na základe svojich pozitívnych skúseností. Kúpa nehnuteľnosti je pre veľkú väčšinu z nás činnosťou, ktorú opakujeme raz za 10 či viac rokov, preto efekt opakovaného využívania služieb jedného podnikateľa je významne nižší ako v iných odvetviach. To spôsobuje, že realitný trh sa nedokáže sám očistiť od nekvalitných či nepoctivých realitných sprostredkovateľov, a to najmä vzhľadom na ich neustály prílev z dôvodu nízkych, resp. žiadnych požiadaviek na vstup do podnikania. Keď doplním, že celkový objem provízií realitných kancelárií sa ročne na Slovensku pohybuje na úrovni 100 miliónov eur,⁶ je každému jasné, že evolúcia realitného trhu sa inak ani uberať nemohla. Sami realitní sprostredkovatelia pejoratívne prezývajú svoje prostredie ako „realitná džungľa“.

Je legislatívnym paradoxom, že finanční sprostredkovatelia, ktorí klientov usmerňujú v sporení hoci len symbolickej mesačnej čiastky, musia mať odbornú kvalifikáciu a podliehajú dohľadu (Národnej banky Slovenska,⁷ resp. Českej národnej banky⁸), zatiaľ čo realitní sprostredkovatelia, ktorí riadia transfer často celoživotného majetku klientov (nehnuteľností), môžu pôsobiť bez preukázania potrebných základných znalostí, vzdelania a skúseností.⁹

Za hlavný problém trhu realitných služieb Ministerstvo pro místní rozvoj ČR považuje existujúcu (lepšie povedané takmer neexistujúcu) právnu úpravu realitného sprostredkovania. V Českej republike je realitná činnosť stále voľnou živnosťou,¹⁰ čo spôsobilo, že Česká republika má najviac realitných sprostredkovateľov v prepočte na obyvateľa v Európe. Podľa štatistických údajov z roku 2013 bolo v Českej republike aktívnych 14 602 realitných sprostredkovateľov.¹¹ Výsledkom nedostatočnej právnej úpravy sú negatívne javy na trhu realitného sprostredkovania, medzi ktoré môžeme zaradiť najmä nízku či úplne chýbajúcu odbornú spôsobilosť realitných sprostredkovateľov, nízku kvalitu poskytovaných realitných služieb a vysokú nedôveru verejnosti v realitné kancelárie. Uvedené problémy sú pre Českú a Slovenskú republiku identické.

1. Zákon o realitním zprostředkování v České republice

Snaha o zvýšenie ochrany spotrebiteľa (ktorá je programovou prioritou českej aj slovenskej vlády), dlhodobý tlak nespokojnej verejnosti, mnohé medializované kauzy, v ktorých prišli ľudia o celoživotné úspory a kritika zo strany spotrebiteľských združení vyústili už v roku 2014 do zámeru českej vlády, pripraviť návrh zákona, ktorého cieľom mala byť kultivácia realitného trhu a vytvorenie pravidiel činnosti realitných sprostredkovateľov. Nasledovali štúdie problematiky a výskumy,¹² ktoré sa premietli do návrhu zákona o realitním zprostředkování. Zákon bol schválený Poslaneckou snemovňou Parlamentu ČR 8. novembra 2019 a podpísaný prezidentom Českej republiky 8. januára 2020. Navrhovaná účinnosť k 1. 1. 2020 sa ukázala ako časovo neuskutočniteľná, preto zákon nadobudne účinnosť 15 dní po vyhlásení zákona v Zbierke zákonov.

Podľa dôvodovej správy¹³ má zákon o realitním zprostředkování upraviť chýbajúce pravidlá pre výkon realitného sprostredkovania, prispieť k zvýšeniu odbornej kvalifikácie subjektov vykonávajúcich realitnú činnosť, zvýšiť konkurencieschopnosť českých sprostredkovateľov v rámci európskeho trhu a zabezpečiť ochranu spotrebiteľov. Zákon o realitním zprostředkování vo svojom paragrafovom znení upravuje definície jednotlivých pojmov (realitné sprostredkovanie, realitná zmluva atď.), práva a povinnosti realitných sprostredkovateľov, poistenie realitného sprostredkovateľa, zmluvu o realitnom sprostredkovaní, kontrolu, priestupky, sankcie a záverečné ustanovenia, zmenu voľnej živnosti na viazanú.

V nasledujúcich častiach budem analyzovať vybrané novinky, ktoré český zákon o realitnom sprostredkovaní prináša.

2. Zmena v živnostenskom zákone

Doposiaľ bolo v Českej republike podnikanie v oblasti realitného sprostredkovania upravené len v živnostenskom zákone.¹⁴ Od 1. 7. 2008 je „realitná činnosť“ (realitné sprostredkovanie)¹⁵ zaradená v prílohe č. 4 živnostenského zákona ČR ako voľná živnosť pod položkou č. 58 „Realitní činnosť, správa a údržba nemovitostí“.

Český živnostenský zákon definuje voľné živnosti nasledovne:¹⁶ „Živnosť voľná je živnosť opravňujúca k výkonu činností, pro jejichž provozování tento zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění pro živnost volnou musí být splněny všeobecné podmínky provozování živnosti¹⁷ a u podnikatele ani u odpovědného zástupce, je-li ustanoven, nesmí trvat překážka provozování živnosti“.¹⁸

Z definície voľnej živnosti nepochybne vyplýva, že získanie živnostenského oprávnenia k prevádzkovaniu realitnej činnosti nie je podľa súčasnej právnej úpravy podmienené splnením žiadnych špecifických podmienok. Môžeme teda konštatovať, že realitnú činnosť môže v súčasnom právnom stave vykonávať doslova každý, kto splní všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti – spôsobilosť na právne úkony a bezúhonnosť.

Práve kvôli neexistujúcim požiadavkám na odbornú spôsobilosť realitných sprostredkovateľov v Českej republike zákon o realitním zprostředkovaní novelizuje aj živnostenský zákon ČR tak, že mení v prílohe živnostenského zákona ČR voľnú živnosť „Realitní činnosť, správa a údržba nemovitostí“ na viazanú živnosť „Realitní zprostředkování“, pre výkon ktorého živnostenský zákon bude vyžadovať preukázanie odbornej spôsobilosti na základe výsledkov formálneho vzdelávania – predloženia dokladov o vysokoškolskom vzdelaní vo vybraných odboroch, dokladov o vzdelaní (bakalárskom, stredoškolskom s maturitou) a 3 roky praxe¹⁹ alebo dokladu o profesnej kvalifikácii podľa zákona o uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania.²⁰ Uvedená formulácia požiadaviek odbornej spôsobilosti sa nápadne podobá na úpravu aktuálne platnú podľa živnostenského zákona v Slovenskej republike, ktorá sa, ako som už vyššie spomenul, ukázala ako nefunkčná a v praxi sa často a ľahko obchádza.

Okrem viazanej živnosti Realitní zprostředkování do českého živnostenského zákona pribudne aj nová voľná živnosť „Nákup, prodej, správa a údržba nemovitostí“. V rozsahu voľnej živnosti bude možné vykonávať obchodovanie, t. j. predaj či prenájom vlastných nehnuteľností – typicky developerská či investorská činnosť.

Hoci po prvý raz v histórii samostatnej Českej republiky bude právna úprava od realitných sprostredkovateľov vyžadovať preukázanie odbornej spôsobilosti, nedá mi k schválenému zneniu sa vyjadriť aj menej pozitívne. Zákon sa vybral až príliš tradičným smerom, keď po realitných sprostredkovateľoch vyžaduje preukázanie vysokoškolského vzdelania alebo stredoškolského vzdelania s maturitou a praxou v realitách. V súčasnosti neexistuje vysokoškolský štúdijný program špecializovaný na realitný obchod. Odborne zdatný realitný sprostredkovateľ by mal poznať základy práva, ekonómie, financií, marketingu a stavebníctva. Na splnenie zákonných požiadaviek postačí preukázanie znalostí vysokoškolským diplomom len z jedného z týchto odborov. Je na škodu veci, že predkladateľ nenašiel odvahu zapracovať do návrhu zákona požiadavku odbornej skúšky kopírujúcej požiadavky, ktoré táto profesia reálne vyžaduje. V legislatívach jednotlivých európskych krajín sa dá nájsť veľa inšpiratívnych riešení.²¹

Ako pozitívny prvok v českej legislatíve hodnotím povinnosť vykonávať viazané živnosti len prostredníctvom fyzických osôb, ktoré spĺňajú požiadavky odbornej spôsobilosti. Na rozdiel od právnej úpravy platnej v Slovenskej republike, ktorá požaduje odbornú spôsobilosť len od zodpovedného zástupcu, v Českej republike musí byť odborne spôsobilý každý, kto u podnikateľa činnosť vykonáva. Pre výkon realitného sprostredkovania bude živnostenský zákon vyžadovať od každej fyzickej osoby, ktorá pre podnikateľa činnosť vykonáva, preukázanie odbornej spôsobilosti približne v rovnakom rozsahu ako zákon vyžaduje od samotného podnikateľa.

2.1 Vplyv na advokátov podnikajúcich v Českej republike

Slovenskí advokáti, resp. ich klienti, ktorí v Českej republike dosiaľ podnikali v oblasti realitného sprostredkovania na základe voľnej živnosti, budú po účinnosti zákona o realitním zprostředkovaní povinní do 6 mesiacov odo dňa účinnosti tohto zákona ohlásiť živnostenskému úradu viazanú živnosť „Realitní zprostředkování“ a doložiť doklady preukazujúce splnenie podmienky

12 Pozri Návrh vecného zá-
meru zákona o poskytovaní
služieb realitných sprostred-
kovateľov, Ministerstvo
místního rozvoje ČR,
[https://www.mmr.cz/-
getmedia/c8c04144-11ce-
4990-aebe-2314d03bfc85/-
Vecny_zamer_zako-
na_o_poskytovani_sluz-
zeb_realitnich_zprostredko-
vatelu.pdf](https://www.mmr.cz/-getmedia/c8c04144-11ce-4990-aebe-2314d03bfc85/-Vecny_zamer_zako-na_o_poskytovani_sluzeb_realitnich_zprostredkovatelu.pdf) [navštívené
dňa: 22. 11. 2019]

13 Znenie dôvodovej správy
dostupné na oficiálnej
stránke Poslaneckej
snemovne Parlamentu
Českej republiky:
[http://www.psp.cz/sqw/-
text/tiskt.sqw?O=8&C-
T=391&CT1=0](http://www.psp.cz/sqw/-text/tiskt.sqw?O=8&C-T=391&CT1=0) [navštívené
dňa: 22. 11. 2019]

14 Zákon č. 455/1991 Sb.,
o živnostenském podnikání
(ďalej len „živnostenský
zákon ČR“)

15 Pojmy realitná činnosť
a realitné sprostredkovanie
budú v článku používané
ako synonymá

16 § 25 živnostenského
zákonu ČR

17 Všeobecnými podmienka-
mi prevádzkovania živnosti
v zmysle § 6 ods. 1 živnos-
tenského zákona ČR sú:
a) plná právoplatnosť, ktorou
lze nahradit přivolením
soudu k souhlasu zákon-
ného zástupce nezleti-
lého k samostatnému
provozování živnosti
b) bezúhonnosť

18 § 8 a § 11 ods. 3 živnosten-
ského zákona ČR

19 § 7 ods. 4 živnostenského
zákonu ČR:
„Pokud je v rámci odborné
způsobilosti vyžadována
praxe v oboru, rozumí se
jí pro účely tohoto zákona
výkon odborných činnos-
tí náležejících do oboru
nebo příbuzného oboru
živnosti osobou samostatně
výdělečně činnou v oboru
nebo v příbuzném oboru

na základě příslušného oprávnění k podnikatelské činnosti, osobou pověřenou vedením obchodního závodu (dále jen „závod“) nebo odštěpného závodu, odpovědným zástupcem, osobou bezprostředně odpovědnou za řízení činnosti, která je předmětem živnosti, nebo osobou vykonávající samostatné odborné práce odpovídající oboru živnosti v pracovněprávním vztahu, služebním, členském nebo obdobném poměru (dále jen „pracovněprávní vztah“). Dobou praxe se rozumí doba výkonu odborných činností konaných v pracovním poměru po stanovenou týdenní pracovní dobu nebo souměřitelná doba výkonu těchto činností konaných v pracovním poměru po kratší pracovní dobu nebo v jiném pracovněprávním vztahu nebo s tím souměřitelná doba výkonu odborných činností osobou samostatně výdělečně činnou, osobou pověřenou vedením závodu nebo odštěpného závodu nebo odpovědným zástupcem. Za příbuzné obory se považují obory, které užívají stejných nebo podobných pracovních postupů a odborných znalostí.“

20 Zákon č. 179/2006 Sb., Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

21 Pozri k tomu PLAVEC, M.: Regulácia realitnej činnosti z pohľadu Európskej komisie. In: Zborník príspevkov z III. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie Banskobystrické zámocké dni práva usporiadanej Právnickou fakultou Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. vyd. Banská Bystrica: Belianum, 2018. s. 291, ISBN 978-80-557-1405-9

odbornej spôsobilosti pre jej prevádzkovanie. Uplynutím šesťmesačného prechodného obdobia zanikne právo všetkých realitných sprostredkovateľov vykonávať túto činnosť na základe doterajšej voľnej živnosti.

3. Nové pojmy a inštitúty

Zákon o realitním zprostředkovaní po prvý raz definuje pojmy a inštitúty ako realitné sprostredkovanie, realitný sprostredkovateľ, zmluva o realitnom sprostredkovaní, či realitná zmluva. V nasledujúcej časti sa venujem práve im.

3.1 Realitná zmluva

Realitnú zmluvu zákon o realitním zprostředkovaní definuje ako zmluvu o nadobudnutí (1.) vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci alebo (2.) práva, ktoré obsahuje alebo je s ním spojené oprávnenie užívať nehnuteľnú vec, byt alebo nebytový priestor, okrem prípadov, kedy ide o ubytovanie.

Zmluva o nadobudnutí vlastníckeho práva je zovšeobecneným pomenovaním pre zmluvy špecifikované v § 2055 – 2188 Občianskeho zákonníka²² (ďalej len „Občiansky zákonník ČR“), teda pre zmluvy, na základe ktorých dochádza k prevodu vlastníckeho práva veci (darovacia, kúpna a zámená zmluva). Zákon vymedzil pojem nadobudnutie nehnuteľnej veci zámerne čo najvšeobecnejšie s ohľadom na terminológiu používanú Občianskym zákonníkom ČR v § 1099 – 1108 OZ (prevod vlastníckeho práva), taktiež zákonom o dani z nadobudnutia nehnuteľností či katastrálnym zákonom. Definícia pojmu nezahŕňa spôsoby nadobudnutia nehnuteľností napr. dražbou, pretože nejde o spôsob nadobudnutia nehnuteľnosti na základe zmluvy.

Pod pojmom právo, ktoré obsahuje alebo je s ním spojené oprávnenie užívať nehnuteľnú vec, byt alebo nebytový priestor, predkladateľ zákona podľa dôvodovej správy myslí jednak nájom, ale aj nadobudnutie podielu v bytovom družstve, vecné bremeno užívania nehnuteľnosti či právo stavby.

Ak by existoval pojem realitná zmluva s rovnakou definíciou aj v slovenskom právnom poriadku, podľa prvej časti definície (zmluva o nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci) by tento pojem zahŕňal predovšetkým zmluvy uvedené v Občianskom zákonníku – kúpnu zmluvu, zámenú zmluvu a darovaciu zmluvu, prípadne inomínatne zmluvy, ktorých súčasťou je prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Výklad, ktorý by začleňoval pod pojem realitná zmluva aj právne úkony spravujúce sa Obchodným zákonníkom, najmä zmluvu o predaji podniku, zmluvu o prevode obchodného podielu či zmluvu o prevode akcií (v prípade, ak sa v majetku podniku nachádza nehnuteľnosť), by bol zrejme príliš extenzívny a v rozpore s účelom zákona. V zmysle druhej časti definície pojmu realitná zmluva (zmluva o nadobudnutí práva, ktoré obsahuje alebo je s ním spojené oprávnenie užívať nehnuteľnú vec, byt alebo nebytový priestor) by bolo treba zaradiť všetky nájomné a podnájomné vzťahy, práva zodpovedajúce vecným bremenám a rovnako aj práva z členstva v bytových družstvách.

3.2 Realitné sprostredkovanie

Realitné sprostredkovanie definuje zákon o realitním zprostředkovaní v § 2 písm a) ako „činnost, jejímž účelem je zprostředkovat uzavření realitní smlouvy“. Pojem realitné sprostredkovanie zákon ďalej precizuje v § 3 ods. 1 a 2 nasledovne:

- „(1) Realitní zprostředkování zahrnuje vždy vyhledání toho, kdo má zájem o uzavření realitní smlouvy se zájemcem.
- (2) Realitní zprostředkování zahrnuje zpravidla
- a) poskytnutí inzertní služby,
 - b) posouzení stavu nemovité věci a zpracování návrhu nabídkové ceny,
 - c) zpracování marketingu nemovité věci,
 - d) zajištění prohlídky nemovité věci,
 - e) obstarání stavebně technické dokumentace související s nemovitou věcí,
 - f) zprostředkování poskytnutí právních služeb,
 - g) zprostředkování úschovy za účelem zajištění plnění z realitní smlouvy.“

Z uvedených ustanovení zákona o realitním zprostředkovaní možno vyvodit nasledovné definíčné znaky realitného sprostredkovania:

- a) ide o sprostredkovanie uzatvorenia presne špecifikovaného právneho úkonu – realitnej zmluvy
- b) zahrňuje vždy vyhľadanie toho, kto má záujem o uzatvorenie realitnej zmluvy
- c) exemplifikatívny výpočet činností uvedených v § 3 ods. 2 zákona o realitním zprostředkovaní.

Viacúrovňová definícia realitného sprostredkovania pôsobí skôr mätúco. Najmä exemplifikatívny výpočet činností uvedených v § 3 ods. 2 zákona nie je ideálnym legislatívnym riešením. Keďže ide len o príkladný výpočet, nebolo potrebné zákonom vybrané činnosti vôbec menovať. Uvedením činností vzniklo viac otázok ako odpovedí. Napríklad „poskytnutie inzertnej služby“ sa v praxi vykonáva prostredníctvom inzertných portálov, ktoré sa buď špecializujú len na nehnuteľnosti, alebo ide o portály so všeobecnou inzerciou. Inzercia, ktorá je zverejnená na realitnom portáli, tiež spĺňa všetky znaky realitného sprostredkovania v zmysle zákona. Je poskytnutím inzertnej služby (§ 3 ods. 2 písm. a), nepochybne zahŕňa vyhľadanie záujemcu o uzatvorenie realitnej zmluvy (§ 3 ods. 1) a nepochybne je jej účelom sprostredkovať uzatvorenie realitnej zmluvy. Z uvedeného dôvodu by mali mať aj prevádzkovatelia portálov po účinnosti zákona o realitním zprostředkovaní oprávnenie na vykonávanie viazanej živnosti („realitní zprostředkování“). Predkladateľ zákona v dôvodovej správe uvádza opačný názor, teda, že činnosť realitných serverov nebude považovaná za realitné sprostredkovanie. Otázkou bude ako sa k veci postaví dozorný orgán, prípadne súdy.

Rovnako všetky znaky realitného sprostredkovania v zmysle zákona spĺňa aj spracovanie marketingu nehnuteľnosti (§ 3 ods. 2 písm. c)). Typickým príkladom je marketingová kampaň pripravená pre konkrétny developerský projekt, kedy reklamná, resp. marketingová agentúra pripraví kampaň, nakúpi mediálne nástroje ako čas vo vysielaní, billboardy, online reklamu, avšak so samotným realitným obchodom nemá nič spoločné. Prvý kontakt s klientom, obhliadku, zmluvnú dokumentáciu, prevod vlastníckeho práva a ďalšie úkony zabezpečuje výhradne developer.

Vzhľadom na to, že zákon o realitním zprostředkovaní je predpisom správneho práva, mal by exaktne definovať okruh činností, na ktoré sa vzťahuje, aby dotknuté osoby, ktorých činnosť napĺňa znaky realitného sprostredkovania mohli splniť svoju povinnosť ohlásiť živnosť. V dôvodovej správe ku skoršiemu návrhu zákona o realitním zprostředkovaní predkladateľ zákona dokonca uviedol, že rozsah pojmu realitné sprostredkovanie definoval vedome veľmi široko a „*tím ponechal prostor pro příslušnou judikaturu, která určí, co je a není činností v rámci tohoto podnikání bez ohledu na případnou existenci či neexistenci příslušného podnikatelského oprávnění.*“²³ Takýto pohľad predkladateľa zákona na definovanie znakov regulovanej činnosti je skôr opakom právnej istoty a v praxi má nepochybne potenciál spôsobovať výkladové a aplikačné problémy.

Riešením by mohlo byť jednotlivé činnosti vykonávané pri realitnom sprostredkovaní uviesť taxatívne a realitné sprostredkovanie následne definovať ako kombináciu najmenej dvoch z týchto činností. Tým by sa z rozsahu vylúčili všetci podnikatelia zameriavajúci sa len na jednu odbornú činnosť, ktorá svojou povahou nie je realitným sprostredkovaním, ako sú napr. poskytovatelia marketingových, inzertných či fotografických služieb. Ak by určité okrajovo využívané služby, ktoré súvisia s realitnou činnosťou, ostali nepovšimnuté, nepredstavovalo by to podľa môjho názoru zásadný koncepčný problém.

Napriek tomu, že definícia pojmu realitné sprostredkovanie v zákone o realitním zprostředkovaní má svoje nedostatky, právny stav po nadobudnutí účinnosti uvedeného zákona bude lepší než je v súčasnosti na Slovensku. Podľa nášho právneho poriadku je na vykonávanie realitného sprostredkovania v živnostenskom zákone (označované ako „realitná činnosť“) oprávnený ten podnikateľ, ktorý má na túto živnosť oprávnenie. Zásadný problém však v praxi spôsobuje, že živnostenský zákon a ani iné normy nedefinujú, aké činnosti sa pod pojmom „realitná činnosť“ skrývajú. Výklad pojmu realitná činnosť teda závisí len na úvahe konkrétneho správneho orgánu, čo medzi podnikateľmi spôsobuje právnu neistotu.

3.3 Realitný sprostredkovateľ

Podľa zákona o realitním zprostředkovaní je realitným sprostredkovateľom ten, „*kdo jako podnikatel poskytuje realitní zprostředkování*“. Uvedená definícia je lex specialis k pojmu sprostredkovateľ v zmysle § 2445 a nasl. Občianskeho zákonníka ČR. Definícia realitného sprostredkovateľa

22 Zákon č. 89/2012 Sb.
Občanský zákoník

23 Dôvodová správa k Návrhu zákona o realitním zprostředkovaní, str. 26, Ministerstvo místního rozvoje ČR, www.mmr.cz. [navštívené dňa: 15.8.2019]

explicitne uvádza, že ním je len podnikateľ. Podnikateľom sa v zmysle § 420 ods. 1 českého Občianskeho zákonníka rozumie osoba, ktorá spĺňa nasledovnú podmienku: „samostatne vykonáva na vlastný účet a zodpovednosť výdeľčnou činnosť živnostenským alebo obdobným spôsobom se zámerom činiť tak sústavne za účelom dosiahnutia zisku, je považovaný za zreteľom k tejto činnosti za podnikateľa.“ S ohľadom na uvedené a ako vyplýva aj z dôvodovej správy, je nepochybné, že zákon o realitnom zprostredkovaní sa nebude vzťahovať na sprostredkovanie v rámci výpomoci medzi známymi či blízkymi osobami.

Práva a povinnosti realitného sprostredkovateľa sa podľa prijatého zákona budú vzťahovať aj na osoby, ktoré hoci naplňajú pojmové znaky realitného sprostredkovania, nemajú príslušné živnostenské oprávnenie, a teda nie sú podnikateľmi v zmysle zákona o realitnom zprostredkovaní. Ak osoba uskutočňuje úkony, ktoré naplňajú zákonné znaky realitného sprostredkovania, stáva sa realitným sprostredkovateľom aj keď príslušné živnostenské oprávnenie nemá. Ak však realitný sprostredkovateľ vykonáva realitné sprostredkovanie v rozpore so zákonom (napr. porušuje zákonné povinnosti týkajúce sa úschovy finančných prostriedkov klienta) a zároveň nemá živnostenské oprávnenie na realitné sprostredkovanie (vykonáva neoprávnené podnikanie), dopúšťa sa priestupku nielen podľa zákona o realitnom zprostredkovaní, ale aj podľa živnostenského zákona, prípadne trestného zákona.²⁴

Dramatický skok v odbornosti českých realitných sprostredkovateľov sa po účinnosti zákona očakávať nedá. Slabou stránkou zákona je, že ponechal otvorené dvere pre ďalšie pôsobenie súčasných nekvalifikovaných sprostredkovateľov. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR pri príprave analýzy k zákonu tvrdilo, že na súčasnom realitnom trhu je medzi realitnými sprostredkovateľmi veľký počet neodborníkov, na strane druhej po účinnosti schváleného zákona umožní týmto neodborníkom naďalej s realitami podnikáť. Stačí im splniť požiadavku stredoškolského vzdelania s maturitou a tri roky praxe v odbore, čo v časoch existencie realitnej činnosti ako voľnej živnosti spĺňa drvivá väčšina súčasných realitných sprostredkovateľov. Je zbytočné dodať, že osoba sa odborníkom nestane opakovaním neodborne poskytovanej služby, hoci aj niekoľko rokov. Kvalifikácia a odborné znalosti by sa v povolani, kde ide o celoživotný majetok klientov, nemali získavať učením sa na vlastných chybách.

3.4 Zmluva o realitnom sprostredkovaní

Zákon o realitnom zprostredkovaní definuje nový typ pomenovanej zmluvy, a to zmluvu o realitnom sprostredkovaní,²⁵ ktorá je osobitnou úpravou k sprostredkovaniu v zmysle § 2445 a nasl. Občianskeho zákonníka ČR. Ak zákon o realitnom zprostredkovaní neustanovuje inak, pre zmluvu o realitnom sprostredkovaní sa subsidiárne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka ČR o sprostredkovaní.

V zmysle zákona zmluvou o realitnom sprostredkovaní sa realitný sprostredkovateľ zaväzuje, že záujemcovi sprostredkuje uzatvorenie realitnej zmluvy. Zmluva o realitnom sprostredkovaní je definovaná ako formálna, pričom námietku relatívnej neplatnosti pre nedostatok písomnej formy môže vzniesť len záujemca, čo najmä v prípadoch, kedy je záujemcom iný podnikateľ, vytvára podstatnú nerovnováhu medzi zmluvnými stranami.

Zmluvu o realitnom sprostredkovaní môže realitný sprostredkovateľ uzavrieť tak s podnikateľom, ako aj so spotrebiteľom, pričom zákon výslovne uvádza, ktoré ustanovenia sa vzťahujú výlučne na prípady, kedy je záujemcom spotrebiteľ.

Zákon určuje tieto podstatné náležitosti zmluvy o realitnom sprostredkovaní:

- označenie predmetu prevodu, alebo predmetu užívania
- výšku kúpnej ceny, nájomného alebo inej odplaty, poprípade spôsob ich určenia, ak je zmluva odplatná
- výšku provízie, alebo spôsob jej určenia.

Ak by zmluva medzi realitným sprostredkovateľom a záujemcom neobsahovala vyššie uvedené podstatné náležitosti, bola by sankcionovaná relatívnou neplatnosťou. Námietku neplatnosti môže opäť vzniesť len záujemca.

Zákon o realitnom zprostredkovaní osobitne upravuje tzv. výhradné realitné sprostredkovanie (v realitnej praxi často označované ako „exkluzívna sprostredkovateľská zmluva“). Výhradné sprostredkovanie je v oboch krajinách často využívaným inštitútom. Realitnému sprostredkovateľovi dáva istotu, že za odvedenú prácu dostane zaplatené a nepredbehne ho iný kolega, ktorý

24 Pozri k tomu aj: Laciak, O.:

Trestné oznámenia
v obchodných vzťahoch
a zásada ultima ratio
In: Trestné právo ako ultima
ratio – hmotnoprávne
a procesnoprávne aspek-
ty. – Bratislava: Univerzita
Komenského, Právnická
fakulta, 2016, s. 152 – 159.
ISBN 978-80-7160-436-5

25 § 9 Zákona o realitnom
zprostredkovaní

bol rýchlejší, čo však neznamená, že si prácu odvedol kvalitne. Klient pri udelení výhradného zastúpenia na druhej strane očakáva od realitného sprostredkovateľa, že sa jeho prípadu bude plnohodnotne a prioritne venovať.

Zákon definuje, že v prípade dohody medzi realitným sprostredkovateľom a záujemcom (klientom) o výhradnom realitnom sprostredkovaní, dochádza k obmedzeniu práva záujemcu uzatvoriť zmluvu o realitnom sprostredkovaní k rovnakému predmetu s iným realitným sprostredkovateľom, ako i práva záujemcu na uzatvorenie realitnej zmluvy bez súčinnosti realitného sprostredkovateľa. Regulácia sa dotýka obmedzenia dĺžky výhradného sprostredkovania v prípade, ak je záujemcom spotrebiteľ. Najdlhšia možná doba tejto dohody je šesť mesiacov, avšak môže byť opakovane predĺžovaná, najskôr 30 dní pred jej uplynutím. Vo vzťahoch medzi podnikateľmi necháva predkladateľ zákona dĺžku výhradného sprostredkovania v dispozícii zmluvnej voľnosti. Vyplýva to z praxe, kedy najmä v prípadoch spolupráce „realitný sprostredkovateľ – developer“ by bola 6 mesačná doba príliš krátka. Realitný sprostredkovateľ realizuje predaj developerských projektov často ešte „z papiera“, t. j. v čase výstavby, avšak k ukončeniu obchodu dochádza až po výstavbe a kolaudácii. Podobne pri predaji väčších objektov, je proces predaja náročnejší a často trvá aj viac ako 12 mesiacov.

3.5 Provízia

Zákon obsahuje aj ustanovenia o zmluvnej odmene realitného sprostredkovateľa (provízií). V praxi je najbežnejším prípadom vzniku práva na províziu okamih uzatvorenia realitnej zmluvy. Ak by po účinnosti nového zákona mal realitný sprostredkovateľ záujem uzatvoriť zmluvu o realitnom sprostredkovaní, podľa ktorej mu nárok na províziu vzniká pred dňom uzatvorenia realitnej zmluvy, je takáto dohoda platná len vtedy, ak klienta poučí, že splatnosť provízie nie je viazaná na uzatvorenie realitnej zmluvy. V takých prípadoch však splatnosť provízie nesmie nastať skôr než realitný sprostredkovateľ obstará príležitosť na uzatvorenie realitnej zmluvy (obstará pre klienta druhú zmluvnú stranu). Zákon tým chráni klienta pred zaplatením provízie skôr, ako by došlo k naplneniu účelu realitného sprostredkovania.

Zo všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka ČR vyplýva, že v prípade, ak bola zmluva, ku ktorej sprostredkovanie smerovalo, uzatvorená až po zániku sprostredkovateľskej zmluvy, sprostredkovateľovi ostáva nárok na odmenu zachovaný. Zákon o realitním zprostředkovaní túto úpravu modifikuje v tom zmysle, že ak bola zmluva, ku ktorej sprostredkovanie smerovalo (realitná zmluva), uzatvorená až po zániku sprostredkovateľskej zmluvy z dôvodu nečinnosti, pochybenia alebo neposkytnutia zodpovedajúcej súčinnosti realitného sprostredkovateľa, nemá realitný sprostredkovateľ nárok na províziu, ak je klientom spotrebiteľ. Zákon takto reaguje na prax niektorých realitných sprostredkovateľov, ktorí za trvania zmluvy o realitnom sprostredkovaní, napr. svojou neznalosťou či chybnými postupmi uzatvorenie realitnej zmluvy nepriamo marili alebo sťažovali. Klient si často tieto obchody musí dokončiť sám.

Český realitný zákon predstavuje nepochybne reguláciu s dobrým zámerom. Vytrvalú prácu zástupcov Ministerstva pro místní rozvoj České republiky pri tvorbe a presadzovaní zákona treba oceniť. Aj čiastočná a v niektorých aspektoch menej prepracovaná právna úprava je veľkým krokom ku kultivácii realitného sprostredkovania v Českej republike.

Úspech českých legislatívcov je dôvodom na malú radosť aj na Slovensku. Dovoľujem si vyjadriť nádej, že aj u nás sa dočkáme osobitnej normy, ktorá na realitný trh vnesie pravidlá a prispeje ku kultivácii jeho subjektov. Po vzore našich západných susedov to bude už oveľa ľahšie. Stačí nájsť odvahu. ■

RESUMÉ

Zmeny v regulácii realitného podnikania v Českej republike

Autor v článku analyzuje nový zákon o realitnom sprostredkovaní, ktorý sa stane súčasťou právneho poriadku v Českej republike. V prvej časti hodnotí zmenu živnostenského zákona, na základe ktorej sa realitné sprostredkovanie po prvý raz v histórii Českej republiky stáva viazanou živnosťou. Článok ďalej rozoberá právne inštitúty, ktoré zákon prináša a upozorňuje aj na nedostatky či riziká vyplývajúce z jeho ustanovení.

SUMMARY

Changes in the regulation of real estate business in the Czech Republic

The author deals with the analysis of the new Act on Real Estate brokerage. The first part evaluates the change in the Trade Licensing Act, which makes Real Estate brokerage for the first time in the history of the Czech Republic a regulated trade. The article further analyzes the legal institutes brought by the Act and also gives notice on defects or risks arising from its provisions.

ZUSAMMENFASSUNG

Änderungen in der Regelung der Immobilienvermittlung in der Tschechischen Republik

Der Artikelautor befasst sich mit der Analyse des neuen Gesetzes über die Immobilienvermittlung. Der erste Teil befasst sich mit der Änderung des Gewerbegesetzes, aufgrund deren die Immobilienvermittlung zum ersten Mal in der Geschichte der Tschechischen Republik reglementiertes Gewerbe ist. Der Artikel analysiert auch die Rechtsinstitute, die durch dieses Gesetz in die Rechtsordnung der Tschechischen Republik eingeführt werden und macht auf Mängel oder Risiken aufmerksam, die sich aus seinen Bestimmungen ergeben.

Nezávislosť advokáta od klienta v konaní pred Súdnym dvorom Európskej únie

JUDr. Dana Jelinková Dudzíková

Tento článok si kladie za cieľ pomôcť slovenskému advokátovi s diagnostikou svojho vzťahu ku klientovi v prípadoch obligatórneho zastúpenia účastníka konania advokátom v konaní pred Súdnym dvorom Európskej únie. Zanedbanie tejto diagnostiky môže mať v krajných prípadoch vážny následok v podobe odmietnutia žaloby súdom pre jej zjavnú neprípustnosť. Potreba jej vykonania tkvie v tom, že pojem „advokát“, tak ako poznáme vo vnútroštátnom práve v súvislosti s možnosťou zastupovania pred súdmi, nie je totožný s pojmom „advokát“ vykladaným autonómne podľa práva Európskej únie na účely prípustnosti zastupovania v konaní pred Súdnym dvorom Európskej únie.

Úvod

Pravidlá zastupovania účastníka konania pred Súdnym dvorom Európskej únie v Luxemburgu (ďalej len „SD“) sú obsiahnuté v článku 19 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Štatút“), ktorý je prvým článkom hlavy III Štatútu s názvom „Konanie pred Súdnym dvorom“. Štatút rozlišuje vo svojom článku 19 v konaní pred SD dve skupiny účastníkov konania, ktorí sú nazývaní aj ako privilegovaní a nepriviligovaní účastníci konania. Medzi privilegovaných účastníkov konania patria:

- členské štáty Európskej únie (ďalej len „Únia“),
- inštitúcie Únie,
- štáty, ktoré nie sú členskými štátmi, ale ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o Európskom hospodárskom priestore,
- Dozorný úrad EZVO (Európske združenie voľného obchodu) uvedený v Dohode o Európskom hospodárskom priestore.¹

Privilegovaných účastníkov konania zastupuje pred SD splnomocnený zástupca vymenovaný pre každú vec osobitne, ktorému môže (ale nemusí) pomáhať poradca alebo advokát. V tomto prípade požiadavka obligatórneho zastupovania privilegovaných účastníkov konania advokátom v konaní pred SD nie je Štatútom vznesená.

Okruh nepriviligovaných účastníkov konania je vymedzený v článku 19 odsek 3 Štatútu tak, že ostatné strany (rozumej nie privilegované, t. j. tie strany, ktoré nie sú uvedené v článku 19 odsek 1 a odsek 2 Štatútu) zastupuje advokát. Účastníka konania môže pred SD zastupovať alebo mu pomáhať len advokát, ktorý má oprávnenie vystupovať pred súdom členského štátu alebo iného štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore.² Vysokoškolským učiteľom sú priznané rovnaké práva ako sú priznané článkom 19 Štatútu advokátom za podmienky, že sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, ktorého právo im priznáva právo vystupovať pred súdom.³

Podľa článku 53 odsek 1 Štatútu sa konanie pred Všeobecným súdom spravuje hlavou III., čiže aplikuje sa aj vyššie opísaný článok 19 Štatútu. Článok 53 odsek 2 prvá veta Štatútu odkazuje na rokovací poriadok Všeobecného súdu v prípade potreby ďalších podrobnejších ustanovení. Článok 51 odsek 1 rokovacieho poriadku Všeobecného súdu stanovuje, že účastníkov konania musí zastupovať splnomocnený zástupca alebo advokát podľa podmienok stanovených v článku 19 Štatútu.

1 Článok 19 odsek 1 a odsek 2 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

2 Článok 19 odsek 4 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

3 Článok 19 odsek 7 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

Rozsudok Súdneho dvora v spojených veciach C-515/17 P a C -561/17 P zo dňa 4. 2. 2020

Súdny dvor (veľká komora) konal a rozhodoval v spojených veciach C-515/17 P a C-561/17 P, predmetom ktorých boli dve odvolania – jedno odvolanie podané odvolateľkou Uniwersytet Wrocławski so sídlom vo Vroclave (Poľsko) (ďalej len „Vroclavská univerzita“), ktorú v konaní pred Súdnym dvorom podporovala ako vedľajší účastník Česká republika, a druhé odvolanie podané odvolateľkou Poľská republika podporovanej v konaní pred Súdnym dvorom vedľajšími účastníkmi Česká republika a Krajowa Izba Radców Prawnych so sídlom vo Varšave (Poľsko). Odvolatelia sa domáhali zrušenia uznesenia Všeobecného súdu z 13. 6. 2017 vydaného vo veci T-137/16, ktorým uvedený Všeobecný súd odmietol žalobu ako zjavne neprípustnú z dôvodu, že žaloba nebola podaná osobou zástupcu, ktorý spĺňa požiadavky článku 19 odsek 3 a odsek 4 Štatútu a článku 51 odsek 1 rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

Predmetom konania T-137/16 pred Všeobecným súdom bola žaloba Vroclavskej univerzity podaná proti žalovanej Výkonná agentúra pre výskum (REA) za účelom zrušenia rozhodnutí Výkonnej agentúre pre výskum (REA) konajúcej na základe poverenia Európskej komisie o vypovedaní dohody o grante Cos-sar (č. 252908) a o zaviazaní Vroclavskej univerzity vrátiť sumy 36 508,37 eura, 58 031,38 eura a 6 286,68 eura, ako aj zaplatiť zmluvnú pokutu vo výške 5 803,14 eura a za účelom prikázania Výkonnej agentúre pre výskum (REA) vrátiť Vroclavskej univerzite príslušné sumy vrátane príslušných úrokov počítaných odo dňa uskutočnenia platieb až do dňa vrátenia. V uvedenom konaní pred Všeobecným súdom zastupoval Vroclavskú univerzitu „radca prawny“, ktorého poľský právny poriadok rozpoznáva ako povolanie právneho poradcu, pričom právni poradcovia môžu požiadať o zapísanie do komory poradcov a získať tak oprávnenie zastupovať klientov pred poľskými súdmi. Právny poradca, ktorý v konaní pred Všeobecným súdom zastupoval Vroclavskú univerzitu mal s ňou minulosťou uzatvorenú pracovnú zmluvu, na základe ktorej zastával pozíciu vedeckého pracovníka a docenta, no v čase podania žaloby to už neplatilo. V čase podania žaloby bol tento právny poradca viazaný s Vroclavskou univerzitou civilnoprávnou zmluvou o poskytovaní výučby. Všeobecný súd v bodoch 16 a 17 napadnutého uznesenia konštatoval, že na rozdiel od oprávnenia vystupovať pred súdom členského štátu, pojem advokát neobsahuje žiaden výslovný odkaz na vnútroštátne právo členských štátov, ktorý by mal určiť jeho zmysel a dosah, a teda v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora sa tento pojem musí, pokiaľ je to možné, vykladať autonómne s prihliadnutím na kontext tohto ustanovenia, ako aj na sledovaný cieľ bez toho, aby sa odkazovalo na vnútroštátne právo. Všeobecný súd chápanie úlohy advokáta v právnom poriadku Únie opieral o článok 19 Štatútu ako aj odkazom na rozsudok z 18. 5. 1982 vo veci AM & S Europe/Komisia,⁴ ďalej odkazom na rozsudok zo 14. 9. 2010 vo veci Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals/Komisia a i.⁵ a odkazom na rozsudok zo 6. 9. 2012 vo veci Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej/Komisia,⁶ z ktorých usúdil, že advokát spolupracuje pri výkone spravodlivosti a svojmu klientovi je povinný poskytnúť úplne nezávislé a vo vyššom záujme spravodlivosti právnu pomoc, ktorú tento klient potrebuje. Požiadavka nezávislosti advokáta predpokladá neexistenciu akéhokoľvek pracovnoprávného vzťahu medzi advokátom a jeho klientom, pričom pojem nezávislosti je vymedzený nielen pozitívne, teda s odkazom na profesijné povinnosti, ale aj negatívne, teda neexistenciou pracovnoprávného vzťahu.

Všeobecný súd uplatnil vyššie uvedenú judikatúru aj v prejednávanej veci s tým, že skonštatoval, že aj keby sa z formálneho hľadiska bolo potrebné domnievať, že zmluva o poskytnutí služieb výučby nevedie k pracovnoprávnemu vzťahu medzi týmito dvoma stranami, nič to nemení na skutočnosti, že takáto situácia vyvoláva riziko, že odborný názor tohto právneho poradcu by prinajmenšom sčasti mohol byť ovplyvnený jeho pracovným prostredím.

JUDr. Dana Jelinková Dudzíková je advokátka, ktorá poskytuje právne služby v oblasti vnútroštátneho práva a práva Európskej únie.

Od roku 2012 je zapísaná do zoznamu frankofónnych advokátov vedeným Veľvyslanectvom Francúzskej republiky v Bratislave. Pri poskytovaní právnych služieb francúzskym štátnym občanom spolupracuje s francúzskymi advokátmi a inými zložkami francúzskeho justičného systému.

4 155/79, EU:C:1982:157, bod 24.

5 C-550/07 P, EU: C:2010:512, bod 42.

6 C-422/11 P a C-423/11 P, EU:C:2012:553, bod 23.

Vroclavská univerzita v podanom odvolaní argumentovala, že povaha a hlavné znaky zmluvy o poskytovaní služieb výučby neumožňujú považovať túto zmluvu za pracovnú zmluvu, keďže chýba vzťah podriadenosti, ktorý je charakteristický pre pracovnú zmluvu. Poľská republika namietala, že posúdenie nezávislosti vo vzťahu ku klientovi nemôže byť vykonané bez odkazu na záruky vyplývajúce z jednotlivých vnútroštátnych právnych poriadkov, a že pojem nezávislosť tak ako je chápaný v napadnutom uznesení, je v rozpore s realitou výkonu povolania advokáta, keďže je založený na domnienke, že interný advokát, ktorý vykonáva svoje povolanie v rámci pracovnoprávneho vzťahu, bude vystavený väčšiemu tlaku zo strany zamestnávateľa než externý advokát, ktorý je vystavený iba tlaku zo strany svojho klienta. Krajowa Izba Radców Prawnych (Národná komora právnych poradcov) tvrdila, že Všeobecný súd dospel k nesprávnemu záveru, že celková nezávislosť advokáta si vyžaduje absenciu akejkoľvek väzby advokáta s pracovným prostredím jeho klienta. Je totiž ťažké si predstaviť, že by zástupca mohol konať bez toho, aby nepodliehal nijakému vplyvu priameho pracovného prostredia svojho klienta. Výkonná agentúra pre výskum (REA) argumentovala v odvolacom konaní tým, že výklad, ktorý uskutočnil Všeobecný súd predstavuje skôr záruku toho, že všetci advokáti Únie budú podliehať rovnakým podmienkam, pokiaľ ide o zastupovanie pred Súdnym dvorom a že Všeobecný súd nešiel nad rámec existujúcej judikatúry Súdneho dvora, ktorá už stanovila požiadavku, aby medzi poradcom a účastníkom konania, ktorého zastupuje, existoval dostatočný odstup.

Súdny dvor pri rozhodovaní o veci samej analyzoval článok 19 odsek 3 a 4 Štatútu. Zatiaľ čo článok 19 odsek 4 Štatútu obsahuje výslovný odkaz na vnútroštátne právo (advokát zastupujúci účastníka konania musí mať oprávnenie vystupovať pred súdom členského štátu alebo iného štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore), takýto odkaz na vnútroštátne právo absentuje v článku 19 odsek 3 Štatútu, ktorý ukladá povinnosť nepriviligovanému účastníkovi konania byť zastúpený advokátom. Preto je podľa Súdneho dvora potrebné tento pojem vykladať autonómne a jednotne v celej Únii, pričom sa zohľadňuje nielen znenie tohto ustanovenia, ale aj jeho kontext a jeho cieľ.⁷ Z doslovného znenia článku 19 odsek 3 Štatútu „ostatné strany zastupuje advokát“ vyplýva, že účastník konania v zmysle tohto ustanovenia, a to bez ohľadu na jeho postavenie, nie je oprávnený sám konať pred súdom Únie, ale musí využiť služby tretej osoby. Účastník konania a jeho zástupca nemôžu byť jednou a tou istou osobou.⁸ Cieľom zastupovania nepriviligovaných účastníkov konania advokátom v konaní pred SD je podľa Súdneho dvora jednak zabrániť tomu, aby súkromné osoby samé vystupovali pred súdom bez využitia sprostredkovateľa, a jednak zabezpečiť, že právnické osoby budú zastupované takým zástupcom, ktorý je od právnickej osoby, ktorú zastupuje, dostatočne nezávislý.⁹ Súdny dvor rovnako zdôraznil, že hoci úloha zastupovania advokátom v kontexte článku 19 odsek 3 a 4 Štatútu sa musí plniť v záujme riadneho výkonu spravodlivosti, cieľ tejto úlohy spočíva najmä v ochrane a obrane záujmov klienta v čo najväčšom rozsahu a úplne nezávisle, ako aj pri rešpektovaní zákona a profesijných a etických pravidiel.

Súdny dvor rozsudkom zo dňa 4. 2. 2020 rozhodol tak, že zrušil napadnuté uznesenie Všeobecného súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie, keďže podľa Súdneho dvora sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia. Súdny dvor uviedol, že z napadnutého uznesenia vyplýva, že právny zástupca nielenže zabezpečoval ochranu záujmov Vroclavskej univerzity bez akéhokoľvek vzťahu podriadenosti voči tejto univerzite, ale navyše bol s touto univerzitou spojený iba zmluvou o poskytovaní výučby na tejto univerzite. Takéto spojenie totiž nestačí na to, aby bolo možné domnievať sa, že tento právny poradca sa nachádzal v situácii, ktorá by zjavne narušila jeho schopnosť nezávisle zabezpečiť obranu klienta a čo najlepšie ochrániť jeho záujmy. Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že už samotná existencia civilnoprávnej zmluvy o poskytovaní výučby Vroclavskou univerzitou a právnym poradcom, môže ovplyvniť nezávislosť tohto poradcu z dôvodu existencie rizika, že odborný názor uvedeného poradcu bude aspoň sčasti ovplyvnený jeho pracovným prostredím.

Diagnostika vzťahu advokáta a klienta

Z vyššie uvedeného vyplýva, že každý advokát, pokiaľ nechce vystaviť klienta riziku odmietnutia žaloby pre jej zjavnú neprípustnosť v konaní pred SD, a zároveň nechce sám seba vystaviť riziku uplatnenia náhrady škody zo strany klienta za škodu spôsobenú pri výkone povolania resp.

7 Uznesenie z 20. februára 2008, Comunidad Autónoma de Valencia/Komisia, C-363/06 P, neuverejnené, EU:C:2008:99, bod 25.

8 Uznesenia z 5. decembra 1996, Lopes/Súdny dvor, C-174/96 P, EU:C:1996:473, bod 11; zo 16. marca 2006, Correia de Matos/Komisia, C-200/05 P, neuverejnené, EU:C:2006:187, bod 10, a zo 6. apríla 2017, PITEE/Komisia, C-464/16 P, neuverejnené, EU:C:2017:291, bod 23.

9 Uznesenia z 5. septembra 2013, ClientEarth/Rada, C-573/11 P, neuverejnené, EU:C:2013:564, bod 14; zo 4. decembra 2014, ADR Center/Komisia, C-259/14 P, neuverejnené, EU:C:2014:2417, bod 25, a zo 6. apríla 2017, PITEE/Komisia, C-464/16 P, neuverejnené, EU:C:2017:291, bod 27.

10 Professor Evert Verhul, University of Amsterdam, Netherlands, apríl 2017: The notion of „Employee“ in EU-Law and National laws a odkaz na rozsudok Súdneho dvora z 3. júla 1986, C-66/85 Lawrie/Blum, ECLI:EU:C:1986:284.

- 11 Napríklad uznesenia z 5. decembra 1996, Lopes/Súdny dvor C-174/96 P, EU:C:1996:473, z 5. decembra 2013, Martínez Ferríz/Španielsko T-564/13, neuvyverejnené, EU:T:2013:650, z 8. mája 2018, Spieker/EUIPO (Veda pre lepšiu pokožku) T-92/18, neuvyverejnené, EU:T:2018:289, ktoré je momentálne predmetom odvolacieho konania ako vec C-455/18 P; a z 27. septembra 2018, Sóggor/Rada a i. T-302/18, neuvyverejnené, EU:T:2018:621.
- 12 Uznesenie zo 4. decembra 2017, Nap Innova Hoteles/SRB T-522/17, neuvyverejnené, EU:T:2017:881, bod 8.
- 13 Uznesenia z 8. decembra 1999, Euro-Lex/ÚHVT (EU-LEX) T-79/99, EU:T:1999:312, body 28 a 29, z 19. novembra 2009, EREF/Komisia T-94/07, neuvyverejnené, EU:T:2009:451, bod 17, a z 21. marca 2011, Milux/ÚHVT (REFLUXCONTROL) T-139/10, T-280/10 až T-285/10 a T-349/10 až T-352/10, neuvyverejnené, EU:T:2011:98, bod 22.
- 14 Uznesenia z 5. septembra 2013, ClientEarth/Rada C-573/11 P, neuvyverejnené, EU:C:2013:564, a zo 6. septembra 2011, ClientEarth/Rada T-452/10, neuvyverejnené, EU:T:2011:420
- 15 Uznesenie z 31. mája 2013, Codacons/Komisia T-120/13, neuvyverejnené, EU:T:2013:287, bod 11.
- 16 Uznesenie z 18. novembra 2014, Justice & Environment/Komisia T-221/14, neuvyverejnené, EU:T:2014:1002, body 10 až 14.
- 17 Uznesenie z 20. novembra 2017, BikeWorld/Komisia T-702/15, EU:T:2017:834.

disciplinárnemu konaniu, by mal pred tým, ako prevezme zastupovanie nepriviligovaného účastníka konania pred SD, svoj vzťah k takémuto klientovi diagnostikovať. Vykonanie diagnostiky sťažuje fakt, že požiadavku a kritériá na nezávislosť advokáta od klienta nenájde v Štatúte či v rokovacom poriadku SD. Táto požiadavka vzišla z rozhodovacej činnosti SD. Generálny advokát Michal Bobek vo svojich návrhoch v tejto súvislosti uvádza, že „nezávislosť sa vynorila ako podmienka, ktorá síce možno zodpovedá tradičnej charakteristike povolania advokáta, nie je však uvedená a už vôbec nie vysvetlená v procesných pravidlách súdov Únie. Ak je ťažké predvídať kritérium na posúdenie nezávislosti advokáta, pri posudzovaní danej veci nutne vznikajú otázky týkajúce sa právnej istoty.“

V prípade povinného zastúpenia účastníka konania advokátom v konaní pred SD, má príkaz neexistencie diskvalifikujúcich väzieb advokáta a klienta vyššiu právnu relevanciu ako vôľa klienta, jeho dôvera v už overeného spolupracujúceho advokáta, klientove ekonomické záujmy a právo klienta na slobodnú voľbu advokáta. V praxi môže nastať prípad, kedy bude klient nútený hľadať si nového advokáta, vytvárať si k nemu dôveru, hrdiť nemalé finančné prostriedky spojené s oboznámením sa s prípadom z dôvodu, že advokát, ktorého si klient pôvodne zvolil, ktorému dôveruje a ktorý je s prípadom oboznámený, môže vykazovať známky nie nezávislého odborného úsudku. Zatiaľ nie je jasné, ako ovplyvňuje nezávislosť advokáta existencia predchádzajúceho pracovného pomeru s klientom. Či by sa v takom prípade zohľadňovala dĺžka trvania pracovného pomeru prípadne doba, ktorá uplynula od zániku tohto pracovného pomeru, potrebná na získanie odstupu od klienta alebo či by táto skutočnosť existencie predchádzajúceho pracovného pomeru po jeho zániku bola irelevantná. Inšpiráciou do diskusie sa javí otázka generálneho advokáta Michala Bobeka vznesená v jeho návrhoch vo vyššie uvedenej veci, a to či by bol individuálny advokát, ktorý je riadnym členom komory advokátov a vykonáva činnosť vo vlastnom mene, má však len jedného hlavného klienta, od ktorého je skutočne ekonomicky závislý, „nezávislým advokátom“ a považoval by sa za „zamestnaného“? V súvislosti s problematikou zamestnania je vhodné poznamenať, že SD v rámci judikatúry stanovil nasledovné tri charakteristické črty pojmu „pracovník“ resp. „zamestnanec“ ako tento pojem používa naše vnútroštátne právo – vykonávanie práce, prijímanie odmeny a subordinácia.¹⁰ Otázne je, či by sa dalo v teoretickej rovine uvažovať o takej intenzite ekonomickej závislosti advokáta od klienta, ktorá by aj bez súčasnej existencie pracovného pomeru advokáta a z neho vyplývajúcej subordinácie advokáta, ohrozila nezávislosť advokáta a jeho odstup od klienta.

Ako praktická príručka diagnostiky vzťahu advokát – klient na účely získania vedomostí, či je advokát dostatočne nezávislý od klienta, môže poslúžiť znenie bodov 42 a 43 návrhov generálneho advokáta Michala Bobeka predneseného v tejto odvolacej veci pred Súdny dvorom, ktoré obsahujú nasledovné povinnosti a zákazy:

1. Povinnosť nepriviligovaných žalobcov nechať sa zastupovať bráni týmto žalobcom v tom, aby sa zastupovali sami,¹¹
2. zákaz vlastného zastupovania bol potvrdený aj v súvislosti s právnickými osobami v rozličných situáciách, v ktorých bol právny zástupca osobitne prepojený so žalobcom. Vzhľadom na tieto prepojenia dotknutí právni zástupcovia nespĺňali podmienku, podľa ktorej majú byť vo vzťahu k žalobcovi treťou stranou. Tieto prepojenia sa týkali pozície manažéra,¹² riaditeľa,¹³ správcu,¹⁴ predsedu výkonného výboru,¹⁵ ďalších funkcií na „vysokéj výkonnej úrovni“¹⁶ a držby podielu vo výške 10 % v žalujúcej spoločnosti,¹⁷
3. právne zastupovanie sa považuje za neprimerané v prípadoch, keď sú právni zástupcovia zamestnancami žalobcu.

Poukazujeme na to, že v prípade Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej/Komisia Súdny dvor v bode 25 rozsudku konštatoval, že princíp potreby nezávislosti advokátov sa uplatní aj v situácii, v ktorej advokátov zamestnáva subjekt spojený s účastníkom konania, ktorého advokáti zastupujú. Pracovný pomer právnych poradkýň so subjektom odlišným od účastníka konania totiž môže mať napriek tomu, že je formálne oddelený od účastníka konania, vplyv na ich nezávislosť, pretože záujmy subjektu, v ktorom sú zamestnané, sú do veľkej miery spoločné so záujmami účastníka konania. Existuje totiž riziko, že odborný názor týchto poradkýň bude, prinajmenšom čiastočne, ovplyvnený ich pracovným prostredím. Z uvedeného vyplýva, že aj pracovný pomer advokáta u subjektu, ktorý nie je účastníkom konania, no je s účastníkom konania spojený, vyvoláva pochybnosti o nezávislosti advokáta, pokiaľ záujmy tohto subjektu sú do veľkej miere spoločné so záujmami účastníka konania.

Slovenské vnútroštátne právo sa vysporiadava s otázkou pracovného pomeru advokáta v § 8 odsek 1 písm. a) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého komora pozastaví výkon advokácie tomu, komu po zapísaní do zoznamu advokátov nezanikol alebo vznikol pracovný pomer alebo obdobný pracovný vzťah okrem pedagogickej, publikačnej, literárnej, vedeckej alebo umeleckej činnosti, činnosti člena poradného orgánu vlády Slovenskej republiky alebo činnosti, ktorá nie je v rozpore s povahou a etickými princípmi advokátskeho povolania; o rozpore pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu s povahou a etickými princípmi advokátskeho povolania rozhoduje komora.

Výzvami do budúcnosti sa javia návrhy generálneho advokáta Michala Bobeka, aby Súdny dvor uskutočnil „dvojaké prehodnotenie judikatúry a praxe Všeobecného súdu v danej oblasti v dvoch zásadných bodoch. Po prvé, čo sa týka podstaty, výklad článku 19 tretieho odseku Štatútu treba vrátiť späť do hraníc primeraného a predvídateľného. Po druhé, a čo je možno ešte dôležitejšie, potenciálny nedostatok právneho zastúpenia je potrebné posudzovať ako procesný nedostatok žaloby, na ktorý musí byť dotknutý žalobca náležite upozornený a musí dostať príležitosť napraviť ho.“ Problém spočíva podľa generálneho advokáta v tom, že pojem advokát nebol v judikatúre týkajúcej sa článku 19 odsek 3 Štatútu vytvorený osobitne na účely výkladu tohto ustanovenia. Ide skôr o výsledok presunu judikatúry z odlišnej oblasti práva Únie a odlišného kontextu. Tento presun spolu s nejasnosťami v súvislosti s podmienkami, ktoré sa majú uplatniť, a pomerne vážnymi následkami ich nedodržania začal postupne vyvolávať množstvo problémov. Pôvod výkladu pojmu advokát je v práve hospodárskej súťaže. Jednalo sa o prípady, kedy Súdny dvor v súvislosti s výkladom rozsahu vyšetrovacích právomocí Európskej komisie zadefinoval, kedy je možné odvolávať sa na dôvernosť písomnej komunikácie medzi advokátom a klientom, čo bolo možné vtedy „pokiaľ sa na jednej strane taká komunikácia uskutočňuje na účely a v záujme práva klienta na obhajobu a pokiaľ ju na druhej strane vykonávajú nezávislí advokáti, t. j. advokáti, ktorí nie sú voči klientovi viazaní pracovným pomerom.“¹⁸ Súdny dvor teda začal dôsledne rozlišovať medzi interným (zamestnaným) a externým (nezávislým) advokátom v súvislosti s definovaním existencie možnosti odvolávať sa na dôvernosť písomnej komunikácie medzi advokátom a klientom. Súdny dvor najprv vysvetlil pojem nezávislosť s cieľom vymedziť, ktoré dokumenty sú chránené povinnosťou mlčanlivosti advokáta v rámci šetrení v oblasti hospodárskej súťaže Únie. Až potom ho presunul na podporu osobitného výkladu pojmu „advokát“ na účely článku 19 odsek 3 Štatútu. Uvedený výklad sa následne uplatnil na pomerne širokú škálu skutkových situácií. Podľa generálneho advokáta sa v tomto procese stratilo prepojenie s pôvodným dôvodom a účelom pojmu nezávislosť. Čo sa týka procesnej stránky, generálny advokát navrhol prehodnotiť aktuálny stav, kedy na strane jednej nedostatok vo zvolenom advokátovi, ktorý nie je dostatočne nezávislý, je považovaný za dôvod odmietnutia žaloby pre jej zjavnú neprípustnosť, pričom žalobca nie je vopred o takejto vade plnomocenstva upovedomený, no na strane druhej rokovací poriadok Všeobecného súdu predpokladá také prípady odstrániteľných väd podania týkajúcich sa zastúpenia advokátom, ktoré aj keď nie sú účastníkom konania na výzvu tajomníka Všeobecného súdu v lehote odstránené, nebránia v ďalšom pokračovaní konania, v závislosti od rozhodnutia Všeobecného súdu. Jedná sa konkrétne o znenie článku 51 odsek 4 rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, ktorý stanovuje, že tajomník určí dotknutému účastníkovi primeranú na lehotu na predloženie osvedčenia o tom, že advokát je oprávnený zastupovať v konaní pred súdom členského štátu alebo zmluvného štátu Dohody o EHP a na predloženie splnomocnenia udeleného advokátovi, ktorý zastupuje právnickú osobu podľa súkromného práva, pokiaľ tieto listiny nie sú uložené, pričom ak v určenej lehote nedôjde k predloženiu požadovaných listín, Všeobecný súd rozhodne, či má splnenie tejto náležitosti za následok formálnu neprípustnosť žaloby alebo vyjadrenia. V rozsudku Súdneho dvora vydanom v prejednávanej veci odpovede na načrtnuté výzvy generálneho advokáta nenachádzame.

Pre porovnanie právnych úprav a postavenia advokáta v procese riadneho výkonu spravodlivosti uvádzame, že napríklad vo Francúzsku advokát požíva veľkú mieru verejnej dôvery, je chápaný ako medzistupeň k spravodlivosti a pomocník súdnej moci. Dôkazom toho je aj nová platná právna úprava účinná vo Francúzsku od 1. 1. 2017, ktorá umožňuje manželom dať sa rozvieť pod dohľadom advokátov, a nie sudcu.¹⁹ To znamená, že rozvod nie je vykonaný formou súdneho rozhodnutia, ale formou spísania dohody manželov s povinnou participáciou

18 Rozsudok AM & S Európe/Komisie 155/79, EU:C:1982:157, body 21 a 22.

19 <https://www.service-public.fr/particuliers/vos-droits/F10567>

20 Règlement Intérieur National de la profession d'avocat, Article 3, La confidentialité – correspondances entre avocats.

advokátov. Advokáti preberajú právnu zodpovednosť za znenie dohody o rozvode. Francúzi to odôvodnili nutnosťou odťaženia súdov v prípadoch, keď medzi manželmi nie je spor a vedľa sa rozumne dohodnúť. Z logiky veci teda vyplýva, že sa musí jednať o rozvod po vzájomnej dohode. Zákonodarcu dáva možnosti ako aj tento typ rozvodu môže v konečnom dôsledku skončiť na súde, najmä v prípade, pokiaľ by išlo o záujem maloletého dieťaťa, ktorý môže požiadať sudcu o vypočutie. V praxi sa takýto typ rozvodu realizuje tak, že dvaja advokáti každého z manželov odsúhlasia znenie vzájomnej dohody o rozvode, potom nasleduje povinná 15 dňová lehota ako čas na premyslenie a následne registráciou u notára rozvod nadobúda plné právne účinky, pokiaľ si manželia v dohode nevyhradili neskorší dátum účinkov rozvodu. Pri takomto type rozvodu nie je nutné uviesť v dohode dôvod rozvodu. Celý proces je samozrejme rýchlejší a menej nákladný ako súdne konanie. Zaujímavou črtou francúzskej právnej úpravy pravidiel výkonu advokácie je aj to, že rozoznáva dôvernú komunikáciu medzi advokátmi navzájom.²⁰ Znamená to, že advokáti sporu si po prevzatí veci dôverne medzi sebou vymieňajú návrhy a argumentáciu vo forme tzv. neoficiálnej komunikácie. Takáto komunikácia nemôže byť predložená súdu ako dôkaz. Až korešpondencia medzi advokátmi nazvaná ako oficiálna, nie je chránená dôvernosťou kolegiálnej komunikácie.

Záverom je dôležité zdôrazniť, že bez ohľadu na prípadné odlišnosti vnútroštátnych úprav výkonu advokácie v súvislosti so zastupovaním v súdnom konaní, v konaní pred SD platia jednotné Únie pravidlá, rovnaké pre všetkých advokátov ako zástupcov nepriviligovaných účastníkov konania, pričom profesijnou povinnosťou advokáta je oboznámiť sa s týmito pravidlami a spravovať sa nimi. ■

RESUMÉ

Nezávislosť advokáta od klienta v konaní pred Súdnym dvorom Európskej únie

Na účely prípustnosti zastupovania advokátom v prípadoch obligatórneho zastúpenia nepriviligovaného účastníka konania v konaní pred Súdnym dvorom Európskej únie, sa pojem „advokát“ vykladá autonómne podľa práva Európskej únie. Právny podklad tohto výkladu tkvie v článku 19 Štatútu SD a v judikatúre SD. Každý advokát, pokiaľ sa nechce vystaviť riziku porušenia povinnosti postupovať s odbornou starostlivosťou so všetkými dôsledkami z toho vyplývajúcimi, by mal pred prevzatím právneho zastupovania pred Súdnym dvorom Európskej únie podrobiť svoj vzťah ku klientovi preskúmaniu s dôrazom na uistenie sa, že neexistujú také diskvalifikujúce väzby s klientom, následkom ktorých by mohlo dôjsť k odmietnutiu žaloby súdom pre jej zjavnú neprípustnosť. Dôraz sa kladie na nezávislosť advokáta a jeho odstup od klienta, pričom podľa aktuálnej judikatúry SD advokát nie je nezávislý v prípade existencie pracovnoprávneho vzťahu advokáta a klienta a existencie pracovnoprávneho vzťahu advokáta a subjektu spojeného s klientom, ako aj v prípade personálneho a majetkového prepojenia advokáta s klientom, ktorý je právnickou osobou.

SUMMARY

Lawyer's Independence of a Client in the Procedure Before the Court of Justice of the European Union

For the purposes of admitting representation by a lawyer in the cases of mandatory representation of a non-privileged applicant in the procedure before the Court of Justice of the European Union, the term "lawyer" is interpreted autonomously under the EU law. The legal basis for this interpretation is given in Article 19 of the CJEU Statute and in the CJEU case-law. Every lawyer, who wants to avoid the risk of breaching the duty to act with due professional care with all the consequences resulting therefrom, should (before he/she agrees to represent the client before the Court of Justice of the European Union) review his/her relationship with the client to make sure there are no such disqualifying links to the client based on which the Court could reject the application as manifestly inadmissible. Emphasis is placed on the lawyer's independence of the client and on the lawyer's professional detachment from the client, whereas according

to current CJEU case-law a lawyer is not independent if there is an employment relationship between the lawyer and his/her client and an employment relationship between the lawyer and the entity linked with the client, as well as in the case the lawyer has personal and economic ties with the client who is a legal entity.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Unabhängigkeit des Rechtsanwaltes vom Kunden im Verfahren vor dem Gerichtshof der Europäischen Union

Für die Zwecke der Zulässigkeit der Vertretung durch einen Rechtsanwalt in Fällen eines obligatorischen Rechtsbeistandes bei einer nicht privilegierten Prozesspartei im obligatorischen Verfahren vor dem Gerichtshof der Europäischen Union wird der Begriff „Rechtsanwalt“ autonom nach dem Recht der Europäischen Union ausgelegt. Die rechtliche Grundlage dieser Auslegung basiert auf dem Artikel 19 der Satzung des Gerichtshofes und der Judikatur des Gerichtshofes. Jeder Rechtsanwalt, der das Risiko der Verletzung seiner Verpflichtung, mit fachlicher Sorgfalt vorzugehen, mit sämtlichen daraus sich ergebenden Folgen nicht eingehen möchte, sollte vor der Übernahme der Rechtsvertretung vor dem Gerichtshof der Europäischen Union sein Verhältnis zum Kunden gründlich prüfen um sich zu vergewissern, dass keine disqualifizierenden Bindungen zum Kunden bestehen, infolge deren die Klage vom Gericht wegen offensichtlicher Unzulässigkeit abgewiesen werden könnte. Betont wird dabei die Unabhängigkeit des Rechtsanwaltes und seine Distanz vom Kunden, wobei nach der aktuellen Judikatur des Gerichtshofes der Rechtsanwalt als nicht unabhängig beim Vorliegen eines arbeitsrechtlichen Verhältnisses zwischen dem Rechtsanwalt und dem Kunden und des mit dem Kunden verbundenen Subjektes betrachtet wird sowie bei einer personellen oder vermögensrechtlichen Beziehung des Rechtsanwaltes und des Kunden, der eine juristische Person ist.

Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve (1. časť)

JUDr. Branislav Jablonka, PhD.

V príspevku sú predmetom skúmania predovšetkým analýza povahy blankozmenky vychádzajúc z historického kontextu, ako aj jej postavenia v súčasnosti, základné charakteristické znaky blankozmenky v kontexte ženevskej doktríny a inštitút spojený s blankozmenkou – vyplňovacie právo, vznik a zánik a výkon vyplňovacieho práva, a napokon námietky spojené s nesprávnym vyplnením blankozmenky, ktoré autor analyzuje z hľadiska subjektu, ktorý ich uplatňuje.

1. Ciele príspevku

Cieľom príspevku je analyzovať povahu blankozmenky vychádzajúc z historického kontextu, ako aj jej postavenia v súčasnosti.

Ambíciou autora v kontexte ženevskej doktríny je nachádzať základné charakteristické znaky blankozmenky, a to z objektívnej stránky (znaky zistiteľné z listiny), ako aj zo subjektívnej stránky (znaky nezistiteľné priamo z listiny, pretože vyjadrujú subjektívny zámer zúčastnených strán, ktorý, prirodzene, nie je vtelený do skriptúry). Predmetom tejto časti je skúmanie charakteru týchto znakov.

Najvýznamnejší inštitút spojený s blankozmenkou je vyplňovacie právo. Autor podrobnejšie skúma obsah a rozsah vyplňovacieho práva, ako aj vznik, zánik a výkon vyplňovacieho práva.

Poslednou skúmanou časťou sú námietky spojené s nesprávnym vyplnením blankozmenky. Námietky autor analyzuje z hľadiska subjektu, ktorý ich uplatňuje, a to 1) smerujúce voči prvému majiteľovi blankozmenky, alebo 2) smerujúce voči druhému a ďalšiemu majiteľovi zmenky. V tejto súvislosti autor pokukuje na odlišnosť medzi námietkami vyplývajúcimi z nesprávneho vyplnenia blankozmenky, námietkami týkajúcimi sa neoprávnenej zmeny textu zmenky a námietkami smerujúcimi voči plateniu zmenky, t. j. listiny, ktorá bola od počiatku zmenkou. Autor marginálne uvádza aj vplyv spotrebiteľského práva na používanie zmeniek v súkromnoprávných vzťahoch.

JUDr. Branislav Jablonka, PhD. absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2002, od kedy pôsobil

v advokácii najprv ako advokátsky koncipient a od roku 2006 dosiaľ ako advokát. Popri advokácii pôsobí na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave na pozícii odborného asistenta na katedre obchodného práva a hospodárskeho práva. Je autorom viacerých odborných štúdií zo zmenkového práva, ako aj autorom komentára k zákonu zmenkovému a šekovému.

2. Povaha a história blankozmenky

Blankozmenka nie je novinkou v ženevskom zmenkovom práve. O prípustnosti blankozmenky sa však už v dávnych dobách viedli polemiky. Od dôb pápeža Pia V. sa právna debata ustavične točila okolo tých istých problémov ako na ženevskej konferencii.

Začiatkom 17. storočia nastáva vzostup blankozmenky vo Francúzsku. Ale vzhľadom na to, že sa blankozmenka často zneužívala a kryla sa ňou úžera, viacerými nariadeniami (najmä zo 7. júna 1611 a 26. marca 1624) bolo používanie blankozmenky zakázané. Zákazy nemali však za následok zmiznutie blankozmenky, tá existovala aj naďalej, pretože po vyplnení na nej chýbajúcich náležitostí sa z nej stala zmenka, pričom francúzska judikatúra v tom čase judikovala, že majiteľ zmenky nie je povinný prezradiť, od koho nadobudol cenný papier a v akej podobe bol vystavený.¹

Na haagskej konferencii (1910) podala práve uhorská vláda návrh na zakotvenie právnej úpravy blankozmenky. **Francúzsko** sa však už v tom čase postavilo proti tejto úprave, lebo v tejto krajine, viac ako inde, sa blankozmenka veľmi zneužívala. **Argumentovali prípadom Lebaudi, ktorý svedčí o tom, že blankozmenka je prostriedok vydierania neskúsených synov z dobrých rodín.**² Je možné konštatovať, že história sa v Európe opakuje, keďže v súčasnosti na Slovensku, na začiatku 21. storočia bola v niektorých prípadoch blankozmenka zneužitá ako prostriedok úžery.

Na ženevskej konferencii (1930) bola spočiatku väčšina krajín proti prijatiu právnej úpravy blankozmenky (najmä Francúzsko a skupina severských štátov ako Švédsko a Nórsko). Vedúci opozície proti blankozmenke zastupujúci francúzsku delegáciu na ženevskej konferencii (Percerau) bol akoby bývalým hovorcom pápeža Pia V., ktorý počnúc rokom 1564 bol proti akýmkoľvek podobám neúplnej zmenky, ktorá by mohla byť prostriedkom na úžeru.³ Naopak, **Taliansko, Poľsko a Československo (zastupoval Hermann-Otavský) sa postavili za prijatie právnej úpravy blankozmenky.** Dňa 21. mája 1930 spracovala pracovná komisia na konferencii navrhovaný text: „Cenný papier, podpísaný, ktorý však nemá všetky podstatné náležitosti zmenky alebo klauzuly dohodnuté, môže doplniť majiteľ podľa dohody. Nedodržanie dohôd nemôže sa namietat majiteľovi, ktorý nadobudol cenný papier už doplnený“. Tento návrh hájil profesor Gianini na rímskej univerzite. Zástupca Nemecka trval na tom, aby sa vyplňovacie právo vzťahovalo aj na vedľajšie náležitosti. Následne 23. mája 1930 bol pôvodne navrhnutý text zrevidovaný a bol prijatý definitívny zrevidovaný text. Ženevské zmenkové právo pripustilo existenciu blankozmeniek (čl. 10 JZZ je totožný s čl. I § 10 ZZŠ), pričom vo výhradách k Jednotnému zákonu zmenkovému sa v čl. 3 výhrad umožnilo, že každý štát má právo vyhradiť si, že do svojho vnútroštátneho právneho poriadku nezaradí čl. 10 JZZ, t. j. nepripustí používanie blankozmeniek. Vo Francúzsku bol v roku 1935 prevzatý ženevský text do Obchodného zákonníka, ale uplatnili výhradu a čl. 10 JZZ zaoberajúci sa blankozmenkou nebol recipovaný.⁴

3. Objektívne a subjektívne znaky blankozmenky

Pojem „blankozmenka“ nie je legálne vymedzený. Normotvorca teda ponechal vymedzenie inštitútu blankozmenka zmenkovej doktríny a judikatúre. Domnievame sa, že výstižne vymedzuje blankozmenku Spišiak, podľa ktorého ide o zárodok zmenky a je len prirodzené, že ak nie je totožným inštitútom so zmenkou, je s ňou druhove najbližším.⁵ Sedlačko predstavuje blankozmenku parafrázujúc negativisticky naladených autorov, že blankozmenka býva označovaná ako *enfant terrible*, t. j. zlé dieťa.⁶

Staršia francúzska zmenková doktrína uvádza v súvislosti s právnou záväznosťou blankozmenky, že dlžník tým, že podpísal blankozmenku, spáchal chybu a je spravodlivé, aby za túto chybu pykal a platil dobromyseľným tretím nadobúdateľom.⁷

Z povahy pojmu „blankozmenka“ vyplýva, že ide o listinu, na ktorej sú nevyplnené (biele) miesta. Pojem „blankozmenka“ je identický s pojmom „biankozmenka“. Ide o synonymá. Z hľadiska obsahu na listine môžu chýbať podstatné (esenciálne) náležitosti alebo vedľajšie (akcidentálne) náležitosti zmenky. To znamená, že blankozmenka nie je zmenka, ale ide len o listinu, ktorá je zárodok zmenky.

Zmenková doktrína ustálila objektívne a subjektívne znaky blankozmenky.

Objektívne znaky blankozmenky sú zistiteľné (viditeľné) priamo z listiny. Podľa objektívneho kritéria je možné hovoriť o blankozmenke, ak je daná taká forma skriptúry, z ktorej vonkajšieho vzhľadu sa dá zistiť, že je predurčená na to, aby sa z nej stala zmenka. **Aby bolo možné hovoriť, že ide o blankozmenku z objektívneho hľadiska, 1)** musí byť na listine uvedený aspoň jeden vlastnoručný podpis **a 2) z listiny musí vyplývať**, že sa má stať v budúcnosti zmenkou.

Na listine musí byť uvedený aspoň jeden podpis, ktorý zmenkovo zaväzuje. Nerozhoduje pri tom, či ide o podpis vystaviteľa, akceptanta, indosanta alebo avalistu.

1 Spracované podľa Spišiak, J. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 18 – 19.

2 Spracované podľa Spišiak, J. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 165 – 166.

3 SCACCIO. *De commerciis et cambio*. 1650, s. 444 a nasl. citované podľa SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 16.

4 Spracované podľa SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 166 – 169.

5 SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 29.

6 SEDLAČKO, F. 2011. *Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (prvá časť)*. In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2011, č. 7 – 8, s. 12 – 13.

7 PERCEREAU, J. 1931. *Traité élémentaire de Droit commercial*. 1931, s. 1371. citované podľa SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 32.

8 Rovnako aj KOTÁSEK, J. 2012. *Zákon směnečný a šekový. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 102; SEDLAČKO, F. 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (prvá časť). In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2011, č. 7 – 8, s. 13; SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 33; opačne LENHOFF, A. 1933. *Einheitliches Wechselrecht*. 1933, s. 8.

9 KOVAŘÍK, Z. 2001. *Směnka a šek v České republice*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 108.

10 KOTÁSEK, J. 2012. *Zákon směnečný a šekový. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 103 – 104.

11 Dvořáková, Z.: *Umorění blankosměnky*. Obchodno-právní revue č. 9/2018, s. 253.

12 SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 157; KIZLINK, K. – SPIŠIAK, J. 1944. *Zmenkové právo*. Bratislava: Právnická jednota v Bratislave, 1944, s. 456.

Z listiny musí vyplývať, že sa má stať v budúcnosti zmenkou. To znamená, že akúkoľvek čistú listinu (blankopapier) len s vlastnoručným podpisom podpisovateľa nie je možné bez ďalšieho považovať za blankozmenku (zárodok zmenky). Na listine je potrebné uviesť údaj, z ktorého vyplýva, že ide o zárodok zmenky. Takýto typický údaj je „zmenka“ alebo „blankozmenka“. Nie je však vylúčené, že aj z iného údajá môže vyplývať, že ide o blankozmenku. Napríklad, aj z údajá „per aval za vystaviteľa zmenky“ vyplýva, že ide o zárodok zmenky, keďže z vyjadrenia, že ide o aval za vystaviteľa zmenky, je možné rozumne vyvodiť, že má ísť o aval (zmenkové ručenie) v súvislosti so zmenkou. To znamená, že nie je potrebné, aby text blankety obsahoval slovo „zmenka“.⁸

Subjektívne znaky blankozmenky zase nie sú zistiteľné (viditeľné) priamo z listiny, pretože vyjadrujú subjektívny zámer zúčastnených strán, ktorý, prirodzene, nie je vtelený do skriptúry. **Podľa subjektívneho kritéria je možné hovoriť o blankozmenke, 1) ak je zámerom** emitenta blankozmenky (zmenkového dlžníka) a majiteľa blankozmenky (zmenkového veriteľa) emitovať zámerne listinu s nevyplnenými náležitosťami **a 2) blankomiesta na listine sú dočasne nevyplnené**, pričom ich **obsah je daný vyplňovacím právom** k listine.

Zámer zúčastnených strán môže byť ponechať prázdne miesto na neskoršie vyplnenie jednej podstatnej náležitosti alebo viacerých podstatných náležitostí. Nie je vylúčená ani zmluva zúčastnených strán, že ponechajú prázdne miesto na neskoršie vyplnenie vedľajších náležitostí.

Dočasný prázdny miest vyplýva z podstaty blankozmenky, a to, že v budúcnosti sa má stať plnohodnotnou skriptúrou (zmenkou). Dočasná povaha prázdnych miest vyplýva z zmluvy o vyplňovacom práve uzavretej medzi emitentom blankozmenky a majiteľom blankozmenky. Zmluva o vyplňovacom práve nie je v ZZŠ ani v žiadnom inom právnom predpise upravená ako pomenovaný zmluvný typ. Ide o inomínatny kontrakt. Z hľadiska formy môže byť uzavretá písomne, ústne alebo konkludentne.

Vzhľadom na uvedené definičné kritériá blankozmenky a berúc do úvahy čl. I § 2 ods. 2 ZZŠ je možné pripustiť, že určitá skriptúra sa bude z vonkajšej stránky (t. j. z objektívneho hľadiska) javiť ako vistazmenka, a to skriptúra obsahujúca všetky podstatné náležitosti okrem dátumu splatnosti (podľa čl. I § 2 ods. 2 ZZŠ ide o vistazmenku). Nie je však vylúčené, že zo subjektívneho hľadiska sa zúčastnené strany dohodli na doplnení prázdneho údajá – dátumu splatnosti v budúcnosti. Pre zúčastnené strany, t. j. pre emitenta skriptúry a majiteľa skriptúry, ide o blankozmenku. Pre tretie osoby poznávajúce skriptúru čisto z vonkajšej stránky, t. j. ako sa javí z hľadiska údajov uvedených na skriptúre, však ide o zmenku splatnú na videnie (vistazmenku). V tejto súvislosti súhlasíme s názorom Kovaříka, že dobrá viera tretích osôb musí dostať ochranu, ak sa zmenkové vzťahy nemajú stať neistými, so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami pre obeh zmeniek a pre obchod s nimi vo všeobecnosti.⁹

Prikláňame sa k názoru, že blankozmenka je listina spôsobilá byť predmetom umorenia.¹⁰ Ako uvádza aj Dvořáková ohľadom možnosti umoriť blankozmenku panuje prevažná zhoda, avšak otázka osudu zmenkového vyplňovacieho práva po umorení blankozmenky stojí za pozornosť.¹¹ Cieľom umorenia je, aby sa predišlo nebezpečenstvu, že stratenú listinu niekto zneužije. Nebezpečenstvo zneužitia blankety je porovnateľné so zneužitím zmenky. Aj preto staršia zmenková doktrína umorenie blankozmenky pripúšťala.¹² V zmysle § 310 ods. 1 CMP je možné umoriť stratenú alebo zničenú listinu, ktorú treba predložiť na uplatnenie práva. **Je síce pravda, že blankozmenka je len zárodkom zmenky, t. j. sama osebe nie je cenný papier, ale je to listina, ktorá po vyplnení prázdnych miest je nevyhnutná na uplatnenie práva.** Vychádzajúc z účelu zákona (*ratio legis*) sa domnievame, že v zmysle § 310 ods. 1 CMP blankozmenka je listina spôsobilá byť predmetom umorenia, ak sa stratila alebo zničila. Proces umorenia blankozmenky je však špecifický v tom, že sa postupuje podľa procesných ustanovení týkajúcich sa všeobecne umorenia listín, t. j. nevzťahuje sa na ňu špeciálne procesné ustanovenie upravujúce umorenie zmeniek (§ 323 CMP), keďže blankozmenka nie je zmenka.

4. Vyplňovacie právo k blankozmenke

Vyplňovacie právo je majetkovým právom majiteľa blankozmenky *sui generis* špecifickej povahy. Vzhľadom na to, že nie je legislatívne normované, jeho charakter a obsah bol prenechaný zmenkovej doktríne a judikatúre. Staršia nemecká zmenková doktrína vypracovala koncepciu

samostatnosti vyplňovacieho práva.¹³ Vychádzajúc z nemeckej zmenkovej doktríny aj staršia zmenková judikatúra (*Vážný 4462, Vážný 10.863*), ako aj **novodobá zmenková judikatúra** (*Rozsudok Vrchného súdu v Prahe zo dňa 18. 10. 2004, sp. zn. 9 Cmo 274/2004, publikovaný pod R 71/2005, ako aj Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. 9. 2008, sp. zn. 29 Odo 1407/2006. In: www.nsoud.cz*) **poníma vyplňovacie právo ako samostatné, neodvolateľné, zdediteľné a prevoditeľné.**

Vyplňovacie právo je právo majiteľa blankozmenky vyplniť na listine prázdne miesta, t. j. zo zárodku zmenky vyhotoviť úplnú zmenku. Prikláňame sa k názoru, že **vyplňovacie právo je právom tvorivým**, ktoré oprávňuje majiteľa blankozmenky, aby jednostranným úkonom spôsobil vznik zmenky.¹⁴ Vyplňovacie právo nie je teda ani vecným, ani obligáčnym právom. **Rozsah vyplňovacieho práva** je daný rozsahom prázdnych miest na blankolistine. **Vyplňovacie právo vzniká na základe zmluvy** uzavretej medzi emitentom blankozmenky a majiteľom blankozmenky, z ktorej je zrejмый **obsah vyplňovacieho práva**. Zmluva o vyplňovacom práve je inomínatny kontrakt, keďže nie je v žiadnom súkromnoprávnom kódexe právne regulovaná ako pomenovaný zmluvný typ. **Obsah vyplňovacieho práva** je teda daný obsahom zmluvy o vyplňovacom práve. V závislosti od charakteru záväzkového vzťahu medzi emitentom blankozmenky a majiteľom blankozmenky ide o obchodnoprávny záväzkový vzťah uzavretý podľa § 269 ods. 2 OBZ (relatívny obchod alebo fakultatívny obchod) alebo o občianskoprávny záväzkový vzťah uzavretý podľa § 51 OZ.

Zmluva o vyplňovacom práve je neformálny kontrakt, pretože zákon zmenkový ani iný právny predpis nepredpisuje jej formu, môže byť uzavretá písomne, ústne alebo konkludentne. Zmluva o vyplňovacom práve sa zvyčajne uzatvára písomne. Nie je však vylúčená ani konkludentná forma zmluvy. Konkludentný prejav vôle môže vyplývať z toho, že emitent blankozmenky odovzdá nevyplnenú listinu, pričom z okolností prípadu je obidvom účastníkom zmenkovoprávneho vzťahu zrejмый, akým spôsobom má majiteľ blankozmenky prázdne miesta vyplniť. Konkludentná zmluva, ako aj ústna zmluva o vyplňovacom práve však nesú v sebe riziká pre emitenta blankozmenky, pretože obsah vyplňovacieho práva nie je verifikovateľný v písomnej forme. V tejto súvislosti je namieste obava prezentovaná v staršej doktríne v súvislosti s hranicami vyplňovacieho práva, že dlžník je vystavený veľkému nebezpečenstvu zo strany veriteľa, ktorému je vydaný napospas. **Zdôrazňujeme však, že majiteľ blankozmenky nie je oprávnený vyplniť blankozmenku ľubovoľne, ale je povinný pri vyplňaní uvažovať.** Ide tu o *arbitrium boni viri*, a nie o *arbitrium merum*. Platí zásada, že ak neexistuje osobitná zmluva (pozn. autora: rozumej písomná zmluva) týkajúca sa vyplnenia blankozmenky, majiteľ je oprávnený vyplniť blanketu náležitosťami, ktoré po uvážení veci uzná za vhodné.¹⁵ **Najmä v prípadoch, ak bola uzavretá konkludentná zmluva o vyplňovacom práve alebo ústna zmluva o vyplňovacom práve, majiteľ blankozmenky by mal pri vyplňaní prázdnych miest vychádzať zo zásad slušnosti v zmenkových vzťahoch, ako aj zo zmenkových zvyklostí.**

V súčasnej zmenkovej praxi sa stretujeme aj s jednostranným prehlásením emitenta blankozmenky, v ktorom je zachytený obsah vyplňovacieho práva. Jednostranné prehlásenie je zvyčajne dôkazom o predošlej ústnej zmluve alebo konkludentnej zmluve medzi emitentom blankozmenky a majiteľom blankozmenky, v ktorom je v písomnej forme obsiahnutý obsah ústnej zmluvy alebo konkludentnej zmluvy.

Vznik vyplňovacieho práva je viazaný na vznik (uzavretie) zmluvy o vyplňovacom práve. Vzhľadom na to, že vyplňovacie právo súvisí s blankozmenkou, ďalším nevyhnutným predpokladom jeho vzniku je, aby došlo k emisii blankozmenky, t. j. odovzdaniu blankozmenky zo strany emitenta (vystaviteľa) jej prvému majiteľovi. Je možné súhlasiť so závermi novodobej zmenkovej doktríny, že k jednej blankozmenke sa môže viazať viacero vyplňovacích práv, t. j. môže existovať viacero zmlúv o vyplňovacom práve, napr. zmluva uzavretá medzi majiteľom zmenky a vystaviteľom a nezávisle od toho zmluva uzavretá medzi majiteľom zmenky a avalistom.¹⁶

Na jednej strane je vyplňovacie oprávnenie spojené s blankozmenkou, keďže bez blankozmenky niet vyplňovacieho práva. Na druhej strane, samostatnosť vyplňovacieho práva sa však prejavuje v osobitnej regulácii vyplňovacieho práva všeobecnými civilnoprávnymi predpismi, pretože nemá zmenkový charakter. Vyplňovacie právo totiž nereguluje normy zmenkového práva. Zároveň treba zdôrazniť, že samostatnosť je relatívna, pretože toto právo je neoddeliteľne spojené s listinou (blankozmenkou). Pokiaľ niet blankozmenky, niet ani vyplňovacieho práva. Niektorí autori majú preto výhradu voči pomenovaniu „samostatné právo“.¹⁷

13 GRÜNHUT, C. S. Wechselrecht, citované podľa SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 64.

14 KIZLINK, K. – SPIŠIAK, J. 1944. *Zmenkové právo*. Bratislava: Právnická jednotá v Bratislave, 1944, s. 85; ŠVAMBERG, G. 1947. *Československé právo směnečné a šekové*. Praha: Palásek a Kraus, 1947, s. 205.

15 SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 67 – 68.

16 SEDLAČKO, F. 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (prvá časť). In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2011, č. 7 – 8, s. 16.

17 Napríklad ŠVAMBERG, G. 1947. *Československé právo směnečné a šekové*. Praha: Palásek a Kraus, 1947, s. 205.

Neodvolateľnosť vyplňovacieho práva sa prejavuje v tom, že už raz udelené vyplňovacie právo majúce pôvod v konsenzuálnej zmluve o vyplňovacom práve nie je možné jednostranne odvolať.

Prevoditeľnosť vyplňovacieho práva sa prejavuje v tom, že každý držiteľ, ktorý nadobudne blankozmenku indosamentom, je oprávnený vyplniť blanketu (chýbajúce miesta). Obsah, ako aj rozsah vyplňovacieho práva však u nového majiteľa blankozmenky nemusí byť zhodný s obsahom a rozsahom vyplňovacieho práva predošlého majiteľa blankozmenky. Zmluva o vyplňovacom práve uzavretá medzi indosantom a indosatárom môže mať totiž iný obsah než zmluva medzi prvým emitentom (vystaviteľom) a prvým majiteľom blankozmenky. Zároveň aj rozsah prázdnych miest na blankete môže byť odlišný, najmä preto, že niektoré z nich už boli skonsumované ich vyplnením.

Zdediteľnosť vyplňovacieho práva spočíva v tom, že právny nástupca (dedič), ktorý nadobudol blankozmenku dedením, nadobudol tiež vyplňovacie právo, a teda je oprávnený blankozmenku vyplniť. Dedič nadobúda práva ku dňu smrti poručiteľa (§ 460 OZ), pričom vyplňovacie právo nadobúda v rozsahu práv poručiteľa. Uvedené platí rovnako aj pri zániku právnickej osoby s právnym nástupcom, keď prechádza vyplňovacie právo na právneho nástupcu.

V otázke premlčania vyplňovacieho práva prevláda v zmenkovej doktríne názor, že vyplňovacie právo je nepremlčateľné. Vyplňovacie právo má charakter majetkového práva. V zmysle § 100 ods. 2 OZ všetky majetkové práva, okrem vlastníckeho práva, sa premlčujú. Začiatok premlčacej doby začína plynúť od zročnosti (splatnosti) práva, t. j. od doby vzniku nároku. Majetkové právo uplatňuje veriteľ voči dlžníkovi. Špecifickosť vyplňovacieho práva však spočíva v tom, že ho neuplatňuje majiteľ zmenky (zmenkový veriteľ) voči zmenkovému dlžníkovi. Vyplňovacie právo uplatňuje majiteľ zmenky vo svoj prospech, pričom nevykonáva žiadny úkon vo vzťahu k zmenkovému dlžníkovi ako tretej osobe. To znamená, že z hľadiska doktríny civilného práva nie je možné hovoriť o zročnosti vyplňovacieho práva tak, ako je zročnosť všeobecne doktrinálne ponímaná. Právo sa teda nemôže premlčať, keďže nedozrelo, pretože nezačala plynúť premlčacia lehota. V tejto súvislosti sa prikláňame k názoru, že vyplňovacie právo nie je premlčateľné.

Sedlačko uvádza, že vyplňovacie právo vykonáva majiteľ blankozmenky „sám pre seba“ a bez toho, aby bolo pre prípadné prerušenie plynutia a spočívanie premlčacej doby nevyhnutné jeho uplatnenie kdekoľvek.¹⁸ Podľa Kovaříka nie je možné namietat premlčanie vyplňovacieho práva, keďže blankozmenka môže naďalej platne existovať.¹⁹ Aj staršia zmenková doktrína sa prevažne prikláňala k názoru, že vyplňovacie právo je nepremlčateľné. Spišiak uvádza, že vyplňovacie právo vyplýva z povahy blankozmenky samej, ktorá už v dôsledku svojej nedokonalosti čaká, resp. nesie v sebe možnosť zdokonalenia. Je to *res merae facultas*, teda podľa zásad občianskeho práva nepremlčateľná vlastnosť.²⁰ V novodobej zmenkovej doktríne sa pohráva s myšlienkou možnosti premlčania vyplňovacieho práva Kotásek, ktorý nevidí žiadne dôvody, prečo by vyplňovacie právo nemalo podliehať premlčaniu vo všeobecnej premlčacej dobe. Sám však pripúšťa, že komplikovanejší je samotný záver o dôsledkoch premlčania tohto vytváracieho práva. Na záver konštatuje, že aj využitím premlčaného vyplňovacieho práva môže vzniknúť formálne bezvadná a vymáhateľná zmenka.²¹ Z hľadiska uplatnenia práv majiteľa už vyplnenej zmenky sa domnievame, že úvaha v zmysle možnosti premlčania vyplňovacieho práva (nemožnosť namietat premlčanie vyplňovacieho práva, keďže právo zo zmenky nie je premlčané) vedie k tomu istému dôsledku, k akému vedie úvaha o nepremlčateľnosti vyplňovacieho práva. Podľa novodobej zmenkovej judikatúry právo na vyplnenie blankozmenky sa nepremlčuje (*Rozsudok Vrchného súdu v Prahe zo dňa 18. 10. 2004, sp. zn.: 9 Cmo 274/2004. In: Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS ČR, 2005, č. 8, por. č. 71, s. 392*).

5. Výkon vyplňovacieho práva

Ak držiteľ blankozmenky vykoná vyplňovacie právo doplnením chýbajúcich náležitostí na blankolistine, dochádza k vzniku zmenky (skriptúry), t. j. úplnej listiny. Doplnením chýbajúcich náležitostí zároveň zaniká vyplňovacie právo, keďže toto bolo skonsumované, samozrejme, za predpokladu, ak už boli doplnené všetky dohodnuté chýbajúce náležitosti. Chýbajúce náležitosti totiž nemusia byť doplnené naraz. K ich doplneniu môže dôjsť postupne. Až doplnením poslednej chýbajúcej náležitosti dochádza k úplnému zániku vyplňovacieho práva. Nie je

18 SEDLAČKO, F. 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (prvá časť). In *Bulletin slovenskej advokácie*. 2011, č. 7 – 8, s. 18.

19 KOVAŘÍK, Z. 2001. *Směnka a šek v České republice*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 114, rovnako aj KOVAŘÍK, Z. 2007. Vznik, podstata a zánik práva vyplniť blankozmenku. In *Právní rozhledy*, 2007, č. 1, s. 16 – 17

20 SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 160.

21 KOTÁSEK, J. 2012. *Zákon směnečný a šekový. Komentář*. Praha: Wolters Kluver ČR, 2012, s. 104.

relevantné, kto doplní chýbajúce náležitosti na listine (či je to oprávnený držiteľ zmenky, alebo nie). Podstatné je, že ide o listinu, ktorá obsahuje náležitosti zmenky. **Doplnením chýbajúcich náležitostí sa z blankety stáva zmenka s účinkami ex tunc**, t. j. pozerá sa na ňu, akoby mala všetky náležitosti zmenky od počiatku, t. j. od jej uvedenia do obehu. Rovnaký názor zastáva aj súčasná zmenková judikatúra (*Uznesenie Vrchného súdu v Prahe zo dňa 26. 5. 2015, sp. zn.: 5 cm 103/2015. In: Soudní rozhledy 2015, č. 10, s. 360*).

Prázdne miesta na zmenke je možné vyplniť aj počas súdneho konania alebo po skončení súdneho konania.²² Ak dôjde k vyplneniu prázdnych miest na zmenke počas súdneho konania, ide o skutkové okolnosti zakladajúce podmienky na zmenu žaloby (*Vážný 10.072, ako aj Vážný 10.228*). Aj staršia zmenková doktrína poukazuje na rozhodnutie Kráľovskej kúrie v Budapešti (C. 187/1901) uvádza, že blankozmenku je možné kedykoľvek vyplniť, a to aj potom, čo bola žaloba na plnenie zo zmenky právoplatne zamietnutá (pozn. autora: napríklad preto, že žalobca opomenul na blankozmenke doplniť podstatnú náležitosť a mylne žaloval zo zmenky, no v skutočnosti o zmenku nešlo) a po vyplnení podstatnej náležitosti na blankozmenke je možné zmenku uplatniť novou žalobou.²³ Domnievame sa, že uvedený názor je akceptovateľný aj v súčasnosti. Ak sa totiž žaloval nárok z určitej listiny, ktorá nemala náležitosti zmenky, a následne sú náležitosti po zamietnutí žaloby doplnené, nejde v novom súdnom konaní o prekážku *rei iudicatae*, keďže žalobca (majiteľ zmenky) sa domáha plnenia z iných skutkových okolností. Ide totiž o inú listinu, než bola pôvodne žalovaná.

Z hľadiska obsahu zmluvy o vyplňovacom práve môže byť blankozmenka vyplnená buď v súlade so zmluvou alebo v rozpore so zmluvou. Ak je vyplnená v rozpore so zmluvou, hovoríme o excesnom vyplnení blankozmenky. Vyplnenie chýbajúcich náležitostí na blankozmenke však samo osebe neznamená, že listina nie je zmenka. Z hľadiska platnosti zmenky (skriptúry) sa výlučne skúma, či má listina všetky podstatné náležitosti vlastnej zmenky podľa čl. I § 75 v spojení s čl. I § 76 ods. 1 ZZŠ, alebo cudzej zmenky podľa čl. I § 1 v spojení s čl. I § 2 ods. 1 ZZŠ. Preto aj v prípade, keď boli chýbajúce náležitosti na blankozmenke vyplnené v rozpore s obsahom zmluvy o vyplňovacom práve, ale uvedené náležitosti spĺňajú náležitosti vlastnej zmenky alebo cudzej zmenky, ide o platnú zmenku.

Z hľadiska právne významných skutočností je možné rozlišovať doplnené údaje na blankozmenke na právne významné a právne bezvýznamné. **Právne bezvýznamný doplnený údaj** nemá žiadny vplyv na kvalitu ani kvantitu práv a povinností účastníkov zmenkovoprávneho vzťahu. Ide napríklad o vyznačenie podčiarkovníka pod bezpodmienečný sľub alebo vyznačenie rámčeka pri doložke „per aval“, alebo vyznačenie hologramu s ochranným prvkom listiny, alebo ozdobného údaja (krížik, hviezdička tak, že nezasahujú do podstaty náležitostí na zmenke). Právne bezvýznamný doplnený údaj, či už je doplnený v súlade, alebo v rozpore so zmluvou o vyplňovacom práve, nie je právne relevantný na možnú obranu zmenkového dlžníka voči plateniu zmenky. Uvedené vyplýva z logiky veci, keďže právne bezvýznamný údaj nie je spôsobilý ovplyvniť ani kvalitu, ani kvantitu zmenkového záväzkového vzťahu, t. j. nemá žiadny vplyv na práva majiteľa zmenky ani vplyv na povinnosti zmenkového dlžníka. **Právne významný doplnený údaj** má vplyv na kvalitu alebo kvantitu práv a povinností účastníkov zmenkovoprávneho vzťahu. Právne významným doplneným údajom je esenciálna (podstatná) náležitosť zmenky alebo akcidentálna (vedľajšia) náležitosť zmenky.

Excesné vyplnenie blankozmenky môže spočívať v excese vyplnenia kvalitatívnych údajov alebo kvantitatívnych údajov.

Kvantitatívny exces spočíva v nesprávnom doplnení údajov na blankete, ktoré vyjadrujú kvantitu práv, t. j. ide o údaje matematicky merateľné. Kvantitatívne údaje je možné vymedziť pozitívnym spôsobom tak, že ide o údaj zmenkovej sumy a úrokovej doložky. O **podvyplnení blankozmenky** hovoríme, ak je na listine vyplnená nižšia zmenková suma alebo nižšia úroková doložka, než bola dohodnutá v zmluve o vyplňovacom práve. O **nadvyplnení blankozmenky** hovoríme, ak je na listine vyplnená vyššia zmenková suma alebo vyššia úroková doložka, než bola dohodnutá v zmluve o vyplňovacom práve.

Kvalitatívny exces spočíva v nesprávnom doplnení údajov na blankete, ktoré vyjadrujú kvalitu práv, t. j. ide o údaje matematicky nemerateľné, ktoré nie je možné kvantifikovať. Kvalitatívne údaje je možné vymedziť negatívnym spôsobom tak, že ide o všetky údaje na listine okrem zmenkovej sumy a úrokovej doložky. Vzhľadom na to, že kvalitatívne údaje nie sú merateľné, z logiky veci vyplýva, že pri ich nesprávnom vyplnení nemožno hovoriť o podvyplnení, resp. nadvyplnení.

22 Rovnako aj KOVÁŘÍK, Z. 2014. *Zákon směnečný a šekový. Komentář*. 6. dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 63.

23 SPIŠIAK, J. 1938. *Blankozmenka*. Bratislava: PF UK, 1938, s. 160.

24 Rovnako aj Dvořáková, Z.
Protismělný doplnění blan-
kosměnky. In: *Časopis pro
právní vědu a praxi*, XXVII,
č. 3/2019, s. 365

Ak však majiteľ skriptúry vyplní na skriptúre údaj, ktorého vyplnenie nebolo vôbec predmetom zmluvy o vyplňovacom práve, ide o neoprávnenú zmenu textu listiny v zmysle čl. I § 69 ZZŠ. Napríklad, ak predmetom zmluvy o vyplňovacom práve bolo vyplnenie zmenkovej sumy a dátumu splatnosti, no napriek tomu majiteľ zmenky vyplní na skriptúre dátum vystavenia, ktorý nebol vôbec predmetom zmluvy o vyplňovacom práve. Preto **je potrebné rozlišovať nesprávne vyplnenie blankozmenky** upravené v čl. I § 10 ZZŠ **od neoprávnenej zmeny textu zmenky, resp. blankozmenky**, upravené v čl. I § 69 ZZŠ.²⁴ ■

RESUMÉ

Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve

Cieľom článku je analyzovať povahu blankozmenky vychádzajúc z historického kontextu, ako aj jej postavenia v súčasnosti. Autor charakterizuje základné znaky blankozmenky, tak z objektívnej stránky (znaky zistiteľné z listiny), ako aj zo subjektívnej stránky (znaky nezistiteľné priamo z listiny, pretože vyjadrujú subjektívny zámer zúčastnených strán, ktorý, prirodzene, nie je vtelený do skriptúry). Následne sa venuje najvýznamnejšiemu inštitútu spojenému s blankozmenkou, a to vyplňovaciemu právu. V poslednej časti autor analyzuje námietku nesprávneho vyplnenia blankozmenky.

SUMMARY

Status of a Blank Bill of Exchange in the Legislation Governing Bills of Exchange and Promissory Notes

The article aims to analyse the nature of a blank (inchoate) bill of exchange on the basis of the historical context as well as on the basis on its status at present. The author defines basic characteristics of a blank (inchoate) bill of exchange, both from an objective point of view (characteristics which can be established from the instrument) and from a subjective point of view (characteristics which cannot be established directly from the instrument because they express the subjective intention of the parties which, naturally, is not embodied in the text of a bill of exchange). Subsequently, the author deals with the most important concept associated with a blank bill of exchange, being the right to complete the blank endorsement. The author in the last part analyses the objection of incorrect completion of the blank bill.

ZUSAMMENFASSUNG

Stellung des Blankowechsels im Wechselrecht

Der Zweck des Artikels ist die Analyse der Art des Blankowechsels auf Grund dessen historischen Kontextes sowie dessen gegenwärtigen Stellung. Der Autor charakterisiert grundlegende Merkmale des Blankowechsels von der objektiven (offensichtliche Merkmale der Urkunde) sowie von der subjektiven Seite (Merkmale, die direkt aus der Urkunde nicht festgestellt werden können, indem sie das subjektive Vorhaben der beteiligten Parteien darstellen, welches natürlich im Schriftstück enthalten ist). Nachfolgend widmet er sich dem bedeutendsten Institut, verbunden mit dem Blankowechsel, d.i. dem Ausfüllungsrecht. Im letzten Teil analysiert der Autor den Einwand des nicht richtig ausgefüllten Blankowechsels.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Nie každý súd je súdom oprávneným iniciovať prejudiciálne konanie pred Súdnym dvorom

Záruky nezávislosti a nestrannosti súdov si vyžadujú existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu, menovanie, funkčné obdobia, ako aj dôvody zdržania sa hlasovania, vylúčenia pre predpojatosť a odvolania jeho členov, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti v mysli osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu z vonkajšieho hľadiska a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom.

*Rozsudok Súdného dvora z 21. januára 2020 vo veci C-274/14,
Banco de Santander – ECLI:EU:C:2020:17, bod 63*

Nenájde sa veľa prípadov v judikatúre Súdného dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), keď bolo o návrhu na začatie prejudiciálneho konania rozhodnuté až po takmer šiestich rokoch a naviac konštatovaním neprípustnosti prejudiciálnych otázok. V tomto prípade došlo niekoľkokrát k prerušeniu konania, keďže rozhodnutia Komisie, ktorých výkladu a platnosti sa týkali prejudiciálne otázky, boli predmetom viacerých konaní o neplatnosť pred Všeobecným súdom. Na dĺžku konania mala rovnako vplyv aj skutočnosť, že predkladajúci vnútroštátny súd dvakrát preformuloval svoje prejudiciálne otázky. Toto všetko by bolo pochopiteľné, keby Súdny dvor na prejudiciálne otázky v konečnom dôsledku odpovedal. Ale uvedené okolnosti nevysvetľujú, prečo čakal Súdny dvor na rozhodnutie o neprípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania šesť rokov. Návrh na začatie prejudiciálneho konania musel byť predsa rovnako neprípustný aj v roku 2014. Odpoveďou by mohla byť skutočnosť, že až v období rokov 2017 až 2019 Súdny dvor v svojej judikatúre¹ významne „dotvoril“ doktrínu o nezávislosti vnútroštátneho súdneho orgánu, čo je jedna z charakteristík, ktorej splnenie sa skúma pri vyhodnocovaní, či vnútroštátny orgán podávajúci návrh na prejudiciálne konanie má povahu súdneho orgánu v zmysle čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“).

V tomto prípade návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom podal Ústredný daňový súd a to v rámci konania o návrhu Banco de Santander SA proti platobnému výmeru vydanému španielskou daňovou inšpekciou v súvislosti s daňovými odpismi goodwillu vzniknutého tým, že uvedená banka nadobudla všetky obchodné podiely nemeckým právom sa riadiacej holdingovej spoločnosti vlastniacej podiely v spoločnostiach usadených v Európskej únii.

Podľa španielskej právnej úpravy je Ústredný daňový súd spolu s regionálnymi a miestnymi daňovými súdmi daňovým orgánom, ktorý má právomoc rozhodovať o daňových sťažnostiach,

¹ Ide najmä o rozsudky Súdného dvora zo 16. februára 2017 vo veci C-503/15, Margarit Panicello ECLI:EU:C:2017:126, z 27. februára 2018 vo veci C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses ECLI:EU:C:2018:117 a z 24. júna 2019 vo veci C-619/18, Komisia/Polsko ECLI:EU:C:2019:531.

2 Návrhy generálneho advokáta Antonia Saggia prednesené 7. októbra 1999 v spojených veciach C-110/98 až C-147/98 ECLI:EU:C:1999:489.

3 Rozsudok Súdneho dvora z 24. júna 2019 vo veci C-619/18, Komisia/Poľsko ECLI:EU:C:2019:531.

4 Rozsudok Súdneho dvora z 30. marca 1993 vo veci C-24/92, Corbiau EC-LI:EU:C:1993:118, bod 15.

pričom pri plnení svojich povinností majú tieto daňové orgány konať funkčne nezávisle. Španielska právna úprava ich oprávňuje aj na kladenie prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru pri súčasnom prerušení konania až do odpovede Súdneho dvora na prejudiciálne otázky.

Súdny dvor už mal možnosť rozhodovať o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorého autorom bol jeden zo španielskych daňových súdov. Išlo o konanie v spojených veciach C-110/98 až C-147/98, v ktorom návrh podal regionálny daňový súd Katalánska. V tomto prípade Súdny dvor považoval navrhovateľa za vnútroštátny súdny orgán v zmysle čl. 177 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a to napriek tomu, že generálny advokát Saggio v svojich návrhoch dospel k záveru, že nie je dostatočne nezávislý a Súdny dvor by na jeho prejudiciálne otázky nemal odpovedať.²

Po takmer dvadsiatich rokoch dospel Súdny dvor k záveru, že vnímanie španielskych daňových súdov ako vnútroštátnych súdnych orgánov v zmysle čl. 267 ZFEÚ je potrebné prehodnotiť najmä vzhľadom na najnovšiu judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa kritéria nezávislosti, ktoré musí vnútroštátny orgán spĺňať na to, aby ho bolo možné považovať za súdny orgán v zmysle článku 267 ZFEÚ.

V zmysle novej judikatúry Súdneho dvora v otázke nezávislosti je nezávislosť vnútroštátnych súdov nevyhnutná najmä na zabezpečenie správneho fungovania systému súdnej spolupráce, ktorá je stelesnená v mechanizme prejudiciálneho konania zakotvenom v článku 267 ZFEÚ. Pojem nezávislosť má dva aspekty – vonkajší a vnútorný.

Vonkajší aspekt nezávislosti znamená, že dotknutý orgán musí vykonávať svoje úlohy samostatne, nikomu hierarchicky nepodliehať alebo byť podriadený a od nikoho neprijímať príkazy alebo inštrukcie. Vďaka tomu je takýto orgán chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov a ovplyvniť ich rozhodnutia. Ďalšou súčasťou vonkajšieho aspektu nezávislosti je neodvolateľnosť členov príslušného orgánu, ktorej cieľom je ochrana tých osôb, ktorých úlohou je vykonávať súdnictvo. K požiadavke neodvolateľnosti sa Súdny dvor nedávno vyjadril v rozsudku vo veci C-619/18,³ v ktorej išlo o otázku nezávislosti Najvyššieho súdu v Poľsku. Táto zásada vyžaduje, aby sudcovia mohli zotrvať vo funkcii až do dovŕšenia veku povinného odchodu do dôchodku alebo do skončenia ich funkčného obdobia, ak je toto funkčné obdobie časovo obmedzené. Uvedená zásada môže podliehať výnimkám len za predpokladu, že na to existujú oprávnené a presvedčivé dôvody a pri dodržaní zásady proporcionality. Z tohto dôvodu je všeobecne prípustné, že sudcovia môžu byť prostredníctvom príslušných postupov odvolaní, ak nie sú spôsobilí pokračovať v plnení svojich povinností z dôvodu nespôsobilosti alebo vážneho pochybenia.

Vnútorný aspekt pojmu nezávislosť súvisí s pojmom nestrannosť, ktorý znamená rovnaký odstup od účastníkov konania a ich príslušných záujmov vo vzťahu k predmetu sporu, rešpektovanie objektívnosti a neexistenciu akéhokoľvek záujmu na vyriešení sporu mimo striktného uplatnenia právneho predpisu. Nestrannosť tiež požaduje, ako to konštatoval Súdny dvor už v roku 1993, že dotknutý orgán by mal mať postavenie tretieho subjektu voči orgánu, ktorý prijal rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom.⁴

Takto vnímanej požiadavke nezávislosti španielske daňové súdy podľa názoru Súdneho dvora nevyhovujú a preto nemôžu byť vnímané ako vnútroštátny súdny orgán v zmysle čl. 267 ZFEÚ, ktorý by mohol podávať Súdnemu dvoru návrhy na začatie prejudiciálneho konania. Súdny dvor identifikoval problém tak v súvislosti s vonkajším aspektom nezávislosti španielskych daňových súdov, ako aj v súvislosti s vnútorným aspektom.

Čo sa týka vonkajšieho aspektu nezávislosti, problémom je skutočnosť, že členovia španielskych daňových súdov sú menovaní, ale aj odvolávaní kráľovským dekrétom (v prípade Ústredného daňového súdu), prípadne ministrom hospodárstva a financií (v prípade regionálnych daňových súdov), pričom pravidlá pre odvolanie nie sú stanovené osobitnou právnou úpravou prostredníctvom výslovných právnych ustanovení, ako sú predpisy uplatniteľné na členov súdnej moci. Na členov španielskych daňových súdov sa vzťahujú výlučne všeobecné pravidlá správneho práva a základný služobný poriadok úradníkov vo verejnej službe. Odvolanie sa teda neobmedzuje na určité výnimočné prípady z oprávnených a presvedčivých dôvodov na prijatie takéhoto opatrenia a pri dodržaní zásady proporcionality a primeraných postupov, akými sú prípady nespôsobilosti alebo vážneho pochybenia, v dôsledku ktorých nie sú dotknuté osoby spôsobilé pokračovať v plnení svojich funkcií. Takáto právna úprava nezaručuje ochranu pred vonkajšími tlakmi, či už priamymi alebo nepriamymi, ktoré by mohli vyvolať pochybnosti o nezávislosti.

Nesúladi s vnútorným aspektom nezávislosti videl Súdny dvor v niektorých aspektoch konania o mimoriadnom odvolaní proti rozhodnutiu Ústredného daňového súdu, ktoré spochybňujú postavenie Ústredného daňového súdu ako „tretieho subjektu“ vo vzťahu k protichodným záujmom, keďže tu dochádza k splynutiu postavenia účastníka konania o mimoriadnom odvolaní a postavenia člena orgánu, ktorý má rozhodnúť o takom odvolaní.

Na záver ešte Súdny dvor pripomenul, že aj keď španielske daňové súdy nie sú súdnymi orgánmi v zmysle čl. 267 ZFEÚ, nezbavuje ich to povinnosti zabezpečiť uplatnenie práva Únie pri prijímaní rozhodnutí a neuplatniť vnútroštátne ustanovenia, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami práva Únie majúcimi priamy účinok, keďže takéto povinnosti majú všetky príslušné vnútroštátne orgány a nielen súdne orgány. Prípadný dialóg so Súdnym dvorom prostredníctvom prejudiciálneho konania sa môže uskutočniť na návrh španielskeho Národného trestného a správneho súdu alebo Najvyššieho súdu, keďže na tieto súdy je možné podať opravné prostriedky voči rozhodnutiam španielskych daňových súdov.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Sloboda prejavu advokáta vo vzťahu k súdu v kontexte ochrany práv klienta

1 Článok 10 EDĽP:

1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré stanovuje zákon, a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, na predchádzanie nepokojom alebo zločinom, ochranu zdravia alebo morálky, ochranu povesti alebo práv iných, zabránenia úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Uloženie trestnoprávnej sankcie advokátovi s odôvodnením, že podaním sťažnosti na sudkyňu disciplinárnemu orgánu spochybnil nestrannosť súdu a dobrú povesť sudkyne, predstavuje opatrenie s odstrašujúcim účinkom vo vzťahu k slobode prejavu, čo je o to viac neprijateľné, ak ide o advokáta, ktorý sťažnosťou sledoval ochranu práv svojich klientov.

Určenie vysokej sumy nemajetkovej ujmy advokátovi z dôvodu podania trestného oznámenia v mene klientov voči sudkyňi predstavuje neprimeraný zásah do slobody prejavu advokáta. Snaha zamedziť advokátovi vykonávať svoj mandát a odradiť ho od prevzatia zastupovania klienta môže viesť k porušeniu práva na prístup k súdu v zmysle práva na spravodlivý proces.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci L. P. a Carvalho proti Portugalsku z 22. októbra 2019 týkajúci sa sťažnosti č. 24845/13 a 49103/15

Dotknuté ustanovenie:

– Článok 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach (sloboda prejavu)¹

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovateľmi boli dvaja advokáti pôsobiaci v Portugalsku, išlo pôvodne o dve samostatné sťažnosti.

■ L. P. proti Portugalsku

Prvým sťažovateľom bol advokát L. P., ktorý zastupoval stranu v civilnom konaní, v rámci ktorého sťažovateľ podal Najvyššej súdnej rade sťažnosť na pridelenú sudkyňu. Poukázal na opakované žiadosti o vytýčenie termínu pojednávania, prieťahy v súvislosti so spracovaním rozhodnutia a zápisnice, určité procesné nezrovnalosti, nevhodné správanie sudkyne počas prípravného konania, ako aj na príliš familiárnu atmosféru medzi sudkyňou a právnym zástupcom proti-strany. Po prešetrení sťažnosti bola táto založená do spisu a ďalej sa jej Najvyššia súdna rada nevenovala. Sudkyňa podala na advokáta trestné oznámenie z dôvodu údajného ohovárania a útoku na jej česť a povesť. Súd v Lisabone nariadil advokátovi L. P., aby sudkyňi zaplatil náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1050 eur a uviedol, že obvinenia smerujúce voči sudkyňi prekročili hranicu prípustnej kritiky. Podľa súdu sťažovateľove vyjadrenia vo vzťahu k sudkyňi predstavovali hodnotiace úsudky, ktoré spochybňovali jej nestrannosť a profesionálnu česť, pričom neboli podložené konkrétnymi faktami. Advokát podal odvolanie s poukazom na to,

že nemal v úmysle poškodiť povest sudkyne, naopak, konal v rámci svojho mandátu v snahe vyjasniť procesné nezrovnalosti a sťažnosť prejedнала Najvyššia súdna rada na verejnom zasadnutí. Odvolací súd argumenty zamietol, rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil a zvýšil náhradu nemajetkovej ujmy na 5 000 eur.

■ Carvalho proti Portugalsku

Druhým sťažovateľom bol advokát Pedro Miguel Carvahlo, ktorý zastupoval v trestnom konaní štyroch obvinených rómskeho pôvodu. Obvinení boli odsúdení na 12 mesiacov trestu odňatia slobody a náhradu škody z dôvodu urážania policajtov, odmietnutia spolupracovať a násilného správania voči príslušníkom polície, ktorí sa snažili rozpustiť zhromaždenie asi 40 osôb. V odôvodnení rozsudku sudkyňa opakovanne poukazovala na cigánsky pôvod obvinených, názory policajtov na predošlé negatívne skúsenosti s obvinenými, sociálnu situáciu, poberanie sociálnych dávok, nehygienické domáce prostredie obvinených „z dôvodu spôsobu života daného etnika“. Rozhodujúcimi dôkazmi boli vyjadrenia policajtov, ktoré poukazovali na to, že ich ohrozoval nekontrolovateľný dav, ktorý ich urážal a napádal, ženy a deti na nich „vrčali“, pričom niektorí boli ozbrojení palicami. Ďalej v odôvodnení bolo napísané, že nie je dôvod veriť „nepopierateľnej komédii o prenasledovaných chudobných Cigáňoch!“ a vyjadreniam o nevhodnom správaní sa polície. Podľa sudkyne išlo o „osoby odvrhnuté spoločnosťou, na okraji spoločnosti, klamárov odkázaných na sociálne dávky, ktorí neposlúchajú príslušníkov polície a útočia na ich fyzickú a duševnú integritu, znemožňujúc im zabezpečiť poriadok a pokoj na verejnosti“. Rozsudok sa dostal do niekoľkých médií a použité výrazy boli verejne hodnotené ako nepatričné. Sťažovateľ sa vyjadril v rádiu na margo nevhodnosti použitých výrazov a poukázal na to, že takéto odôvodnenie neprispieva k riešeniu problému, ale stigmatizuje komunitu. Odvolací súd čiastočne rozsudok zrušil. Sťažovateľ podal trestné oznámenie proti sudkyňi za ohováranie a diskrimináciu z dôvodu rasovej a etnickej príslušnosti. Trestné stíhanie prokurátor zastavil. Sťažovateľ podal v mene odsúdených žalobu v civilnom konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd žalobu zamietol ako zjavne nepodloženú. Následne trestné oznámenie podala sudkyňa voči sťažovateľovi z dôvodu údajného ohovárania a útoku na jej česť a povest. Tejto žalobe súd čiastočne vyhovel a uznal, že sudkyňa bola obeťou mediálnej ohováračskej kampane a jej výroky boli vytrhnuté z kontextu. Sťažovateľove výroky pre médiá podľa súdu neprekročili prípustnú hranicu, ale trestné oznámenie a civilná žaloba proti sudkyňi, ktoré podal sťažovateľ ako právny zástupca odsúdených súd považoval za nevhodné, obmedzujúce práva sudkyne a vedúce k mimozmluvnej zodpovednosti sťažovateľa. Podľa súdu vyjadrenia sudkyne boli možno prehnane a zbytočné, ale nemožno rozumne predpokladať, že úmyslom bolo ohroziť česť daných osôb alebo vyjadrovať osobný názor na margo etnickej skupiny. Sťažovateľ podaním trestného oznámenia voči sudkyňi porušil jej práva. Súd sťažovateľovi nariadil zaplatiť 16 000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy. Túto sumu znížil odvolací súd na 10 000 eur, no potvrdil, že advokát by mal odmietnuť zastupovanie vo veci, ktorú považuje za nespravodlivú a neposkytnúť svoje služby, ak sa tým sledujú protizákonné či neprofesionálne ciele.

Konanie pred Európskym súdom pre ľudské práva

■ L. P. proti Portugalsku

Sťažovateľ považoval rozhodnutie vnútroštátneho súdu za hrubé porušenie slobody prejavu a obrátil sa na ESĽP. Rozhodnutie hodnotil ako nepodložené zákonom a poukázal na imunitu, ktorú požíva advokát pri vyjadreniach v rámci súdneho konania (v Portugalsku zakotvené v ústave). Svoje tvrdenia v sťažnosti proti sudkyňi hodnotil ako faktické a legitímne s ohľadom na záujmy klienta na spravodlivom súdnom konaní. Sťažnosť podal na orgán, ktorý rozhoduje neverejne a je viazaný mlčanlivosťou. Trestné konanie voči nemu považoval za neprimerané a sumu 5 000 eur za prehnatú. Vláda argumentovala tým, že ochrana cti a nestrannosti sudcu je legitímny dôvod na zásah do slobody prejavu a kritika zo strany advokáta má svojej hranice.

■ Carvalho proti Portugalsku

Druhý sťažovateľ takisto poukázal na zásah do jeho slobody prejavu. Rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 eur podľa neho nenaplnilo podmienku nevyhnutnej spoločenskej potreby. Naopak, výška nemajetkovej ujmy bola tak neprimeraná, že mohla mať odstrašujúci účinok pre celú advokátsku obec. Vláda vnútroštátne rozhodnutie odôvodnila ochranou cti sudkyne a výnimkami v odseku 2 článku 10 Dohovoru.

Rozhodnutie vo veci

ESLP v prvom rade skúmal, či išlo o zásah do slobody prejavu v súlade so zákonom a sledujúc legitímny cieľ. Vychádzajúc z vnútroštátnej legislatívy, ESLP došiel k záveru, že zásah bol v súlade so zákonom a sledoval dva legitímne ciele – „ochrana povesti alebo práv iných“ a „zachovanie autority a nestrannosti súdnej moci“.

V ďalšom kroku ESLP zodpovedal otázku, či išlo o zásah nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. ESLP pripomenul zásadnú judikatúru v otázke slobody prejavu advokáta – Morice proti Francúzsku (sťažnosť č. 29369/10) a Gouveia Gomes Fernandes et Freitas e Costa proti Portugalsku (sťažnosť č. 1529/08).

ESLP poukázal na to, že sporné vyjadrenia boli obsahom dokumentov adresovaných súdu. Prvý sťažovateľ svojím konaním (podanie sťažnosti na sudkyňu) upozornil Najvyššiu súdnu radu na neštandardné konanie, čím sledoval cieľ ochrany záujmov klienta. Podobne druhý sťažovateľ konal v mene svojich klientov, ktorí žiadali podať trestné oznámenie a žalobu za diskriminačné vyjadrenia sudkyne. Obaja sťažovatelia teda konali v rámci svojho mandátu vyplývajúceho z postavenia advokáta.

Ďalej podľa ESLP treba zodpovedať otázku, či sporné vyjadrenia boli konštatovanie faktov alebo hodnotiace úsudky, avšak aj v prípade hodnotiacich úsudkov primeranosť zásahu závisí od existencie skutkového základu (Pinto Pinheiro Marques proti Portugalsku, sťažnosť č. 26671/09).

V prvom prípade išlo o vyjadrenia kritizujúce prácu sudkyne a najmä výraz „veľmi familiárna/dôverná atmosféra“ týkajúci sa vzťahu sudkyne a zástupcu protistrany. Vnútroštátne sudy toto vyjadrenie považovali za hodnotiaci úsudok bez skutkového základu a priklonili sa k právu na ochranu súkromia na úkor slobody prejavu. ESLP sa s touto analýzou nestotožnil. Výraz použitý sťažovateľom vychádzal z vnútroštátneho civilného procesného poriadku, v zmysle ktorého „veľmi dôverná atmosféra“ medzi sudcom a protistranou je dôvod na vylúčenie sudcu pre zaujatosť. Podľa ESLP ide o kritiku, ktorá nie je neobvyklá pri výkone povolania sudcu a nepredstavuje nevyhnutne zásah do cti a povesti sudcu. Vyjadrenia sťažovateľa neboli zverejnené a neprekročili hranice prípustnej kritiky.

V druhom prípade podstata problému spočívala v tom, že podľa vnútroštátnych súdov podanie trestného oznámenia a žaloby proti sudkyňi v mene klientov advokátom bolo v rozpore s deontologickými povinnosťami advokáta. Podľa ESLP však v danom kontexte sťažovateľ podaním trestného oznámenia ako advokát obhajoval záujmy svojich klientov, čo nemožno považovať za nesúlad s advokátskou etikou. Navyše, odvolací súd uznal, že vyjadrenia sudkyne boli prehnané a nevhodné. Preto možno povedať, že tvrdenia sťažovateľa mali skutkový základ. ESLP zdôraznil, že snaha zamedziť advokátovi vykonávať svoj mandát a odradiť ho od prevzatia zastupovania klienta môže viesť k porušeniu práva na prístup k súdu v zmysle článku 6 Dohovoru.

ESLP ďalej analyzoval prísnosť sankcií uložených advokátom, a to z hľadiska ich povahy a intenzity, ktoré majú takisto dopad na vyhodnotenie primeranosti zásahu do slobody prejavu.

Napriek tomu, že sťažovateľovi v prvom prípade nebol vykonaný zápis do registra trestov, samotné uloženie trestnoprávnej sankcie má za následok odstrašujúci účinok vo vzťahu k slobode prejavu, čo ESLP považuje za o to viac neprijateľné, ak ide o advokáta konajúceho v mene a na obranu svojich klientov (viď aj Morová proti Francúzsku, sťažnosť č. 28198/09).

Navyše, v oboch prípadoch sumy vyplatené sudkyňiam – 5 000 eur a 10 000 eur – neboli zanedbateľné. Uložené sankcie nedosiahli správnu rovnováhu medzi snahou o ochranu práv, cti a nestrannosti sudcov na jednej strane a slobodou prejavu sťažovateľov na strane druhej. Naopak, ich charakter mohol viesť k odstrašujúcemu účinku pre členov advokátskej obce, najmä pokiaľ ide o úlohu advokátov konať v záujme svojich klientov.

Záverom ESLP uviedol, že dôvody, ktoré vnútroštátne orgány použili na odôvodnenie opatrení voči sťažovateľom nemožno považovať za dostatočné a nebola preukázaná naliehavá spoločenská potreba. Zásah do slobody prejavu advokátov tak nebol primeraný a ani nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU ČESKEJ REPUBLIKY

K preukazovaniu majetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom (prieťahmi v katastrálnom konaní)

V sporoch o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom (neprimeranou dĺžkou konania) súdy v rámci ústavne konformného postupu musia pri preukazovaní príčinnej súvislosti a výšky vzniknutej škody vychádzať z obvyklého behu udalostí a nesmú sa dopúšťať formalistického výkladu a kladenia nespĺniteľného dôkazného bremena; v opačnom prípade by totiž došlo k faktickému vyprázdneniu, a tým porušeniu základného práva na náhradu škody za nesprávny úradný postup podľa čl. 36 ods. 3 Listiny.

Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 17. januára 2020
sp. zn. II. ÚS 141/2019

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd
- čl. 46 ods. 3 Ústavy

Sťažovateľ sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhal náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku nesprávneho úradného postupu katastrálneho úradu, ktorý nesprávne prerušil konanie o vklade vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sťažovateľ kúpil, a to kvôli prebiehajúcej súdnej sporu medzi sťažovateľom a pôvodnou vlastníčkou o platnosť jej odstúpenia od kúpnej zmluvy. Hoci bol návrh na vklad podaný už 25. 1. 1999, o povolení vkladu sa rozhodlo až 4. 9. 2006. Sťažovateľ uvádzal, že po túto dobu nemohol nakladať s nehnuteľnosťami, najmä prenajať byt na 1. NP zakúpeného domu. Domáhal sa preto v režime zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom náhrady škody, konkrétne ušlého zisku vo výške 1 092 000 Kč, ktorý podľa neho zodpovedá nájomnému, ktoré by pri včasnom vklade do katastra mohol získať.¹

Všeobecné súdy žalobe sťažovateľa nevyhoveli. V napadnutých rozhodnutiach pritom nespochybnili, že došlo k nesprávnemu úradnému postupu, podľa nich však sťažovateľovi nevznikla tvrdená škoda. Podľa sťažovateľa tým porušili okrem iného jeho základné právo na náhradu škody za nesprávny úradný postup garantované čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd.²

Obvodný súd vo svojom rozhodnutí o zamietnutí žaloby konštatoval, že vo vkladovom konaní došlo k nesprávnemu úradnému postupu, pretože vlastnícke právo sťažovateľa nebolo v zákonnej lehote vložené do katastra nehnuteľností. Prebiehajúci

1 Podľa § 13 zákona č. 82/1998 Sb. o odpovednosti za škodu spôsobenou pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom a o zmene zákona České národnej rady č. 358/1992 Sb., o notárioch a jejich činnosti (notársky rák):

(1) Stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

(2) Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

Obdobná úprava bola zakotvená v slovenskom právnom poriadku v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v § 9 v znení účinnom do 31. 12. 2012 nasledovne:

(1) Stát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie zákonom ustanovenej lehoty, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prieťahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb.

(2) Právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

S účinnosťou od 1. 1. 2013 na základe novely vykonanej zákonom č. 412/2012 Z. z., bolo v § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. výslovne doplnené, že všeobecný súd môže pristúpiť k priznaniu náhrady škody v konaní podľa zákona č. 514/2003 Z. z. až v prípade, ak o existencii prieťahov bolo rozhodnuté oprávneným orgánom. Pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu súdu spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prieťahoch v konaní možno vychádzať v zmysle účinného znenia § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. len z výsledkov vybavenia sťažnosti na prieťahy, žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti na prieťahy, z právoplatného rozhodnutia vydaného v disciplinárnom konaní, ktorým sa rozhodlo o tom, že sudca sa dopustil disciplinárneho previnenia, ktoré má za následok prieťahy v súdnom konaní, právoplatného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorým sa rozhodlo, že bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov alebo z právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti, ktorým Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že sa porušilo právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Obdobnú úpravu obsahuje § 9 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa alebo povereného príslušníka Policajného zboru a vyšetrovateľa alebo povereného pracovníka finančnej správy.

Podľa účinného znenia § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov:

(1) Štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prieťahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických

súdny spor o platnosť odstúpenia od kúpnej zmluvy totiž nebol zákonným dôvodom pre prerušenie vkladového konania. Podľa obvodného súdu však sťažovateľ nepreukázal, že mu týmto nesprávnym úradným postupom bola spôsobená škoda. Byt na 1. NP bol až do konca roka 1999 užívaný príbuznými pôvodnej vlastníčky. Potom až do vkladu vlastníckeho práva sťažovateľa nebol fakticky užívaný. Okrem toho, po celú dobu trval aj nájomný vzťah týkajúci sa jednej miestnosti na 1. NP založený pôvodnou nájomnou zmluvou, ktorý nebol nikdy ukončený. Obvodný súd ďalej poukázal na to, že sťažovateľ začal byt prenajímať až takmer 15 mesiacov po tom, čo došlo k vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Chýba tu teda súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a možnosťou prenajímať byt. Sťažovateľ navyše ani nepreukázal, že mal skutočne v úmysle byt prenajímať v dobe uzatvárania kúpnej zmluvy a že pri obvyklom behu udalostí bolo reálnym prenajať byt za ním tvrdenú cenu dojednaním zmluvy o nájme, a to s konkrétnym solventným nájomcom pripraveným dané nájomné hradiť. Mestský súd v Prahe rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľa je spochybňovanie jeho zámeru byt prenajať v extrémnom nesúlade s vykonanými dôkazmi. Podľa sťažovateľa je úplne evidentné, že mu v dôsledku viac ako 7 rokov trvajúceho vkladového konania, zvlášť ak bol byt fakticky voľný, vznikla škoda v príčinnej súvislosti s týmto postupom. Aj keď nemožno vyčíslieť presnú výšku škody, nesmie toto brániť vzniku zodpovednostného vzťahu. Ak súdy kvôli nemožnosti určiť presnú výšku škody nepriznali právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, porušili jeho základné právo zakotvené v čl. 36 ods. 3 Listiny.

Ústavný súd Českej republiky dospel po vyhodnotení veci k záveru, že ústavná sťažnosť je dôvodná.

Z odôvodnenia:

Podľa čl. 36 ods. 3 Listiny má každý právo na náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu alebo orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom. Tento nárok na náhradu škody je ústavne zaručeným základným právom.

Ústavný súd vo svojej judikatúrnej praxi vychádza z toho, že je úlohou všeobecných súdov posúdiť existenciu podmienok pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Zároveň však ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že pri posudzovaní nárokov uplatňovaných podľa zákona o zodpovednosti štátu všeobecné súdy nikdy nesmú zabúdať na ich ústavný pôvod a zakotvenie. Je preto nevyhnutné v každom prípade dbať na to, aby fakticky nedošlo k vyprázdneniu predmetného základného práva. Inak povedané, aplikáciou zákona o zodpovednosti štátu v prípadoch zodpovednosti štátu za škodu a nemajetkovú ujmu nesmie dôjsť, priamo ani nepriamo, k obmedzeniu rozsahu základného práva zaručeného čl. 36 ods. 3 Listiny a k jeho zúženiu. Podľa zákona o zodpovednosti štátu je teda nutné kompenzovať všetku ujmu, ktorú by bolo možné namietajú podľa čl. 36 ods. 3 Listiny, nie naopak.

Pre vznik zodpovednosti štátu za škodu je, ako ústavný súd opakovane uviedol, nutné kumulatívne naplnenie troch predpokladov, a síce: 1) nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, 2) vznik škody a 3) príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

Ak ide o škodu v zmysle čl. 36 ods. 3 Listiny, už v náleze sp. zn. IV. ÚS 696/06 ústavný súd dospel k záveru, že sa ňou rozumie tiež ušlý zisk. Ďalej platí, že nemožnosť preukázať presnú výšku vzniknutej škody nesmie brániť vzniku zodpovednostného vzťahu. K situáciám, kedy je prakticky nemožné preukázať presnú výšku vzniknutej škody, pritom často dochádza práve u škôd vzniknutých nadmernou dĺžkou konaní. Ak jednotliviec preukáže a odôvodní, že mu vznikla škoda, avšak nie je schopný presne určiť a preukázať jej výšku, nemôžu všeobecné súdy rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec nahradená alebo že medzi protiprávnym konaním a vzniknutou škodou nie je príčinná súvislosť. V týchto prípadoch je potrebné určiť výšku vzniknutej škody podľa spravodlivého uváženia jednotlivých okolností prípadu.

Čo sa týka príčinnej súvislosti, ústavný súd si je vedomý zvýšenej obtiažnosti preukazovania príčinnej súvislosti medzi nadmernou dĺžkou konania a vznikom majetkovej ujmy. V tomto ohľade na jednotlivca nemôžu byť kladené neprimerané požiadavky.

Ústavný súd sumarizuje, že v prípadoch škody vzniknutej v dôsledku neprimeranej dĺžky konania je preukazovanie príčinnej súvislosti medzi nadmernou dĺžkou konania a vznikom majetkovej ujmy, ako aj presnej výšky vzniknutej škody ťažké. To však nesmie brániť vzniku zodpovednostného vzťahu. Súd v rámci ústavne konformného postupu majú vychádzať z obvyklého behu udalostí a nesmú sa dopúšťať formalistického výkladu a kladenia nesplniteľného dôkazného bremena; v opačnom prípade by totiž došlo k faktickému vyprázdneniu, a tým porušeniu základného práva na náhradu škody za nesprávny úradný postup podľa čl. 36 ods. 3 Listiny.

Aj s ohľadom na ťažkosti spojené s preukazovaním majetkovej ujmy vzniknutej nadmernou dĺžkou konania ústavný súd doteraz v zásade akceptuje, že malé majetkové ujmy môžu byť v týchto prípadoch subsumované do náhrad nemajetkovej ujmy. V danom prípade však nejde o malú majetkovú ujmu, ohľadne ktorej by prichádzalo do úvahy uplatnenie tohto princípu, Sťažovateľom požadovaná náhrada škody presahuje jeden milión korún. Táto škoda by tak nemohla byť premietnutá do výšky prípadnej náhrady za nemajetkovú ujmu.

V okolnostiach posudzovanej veci sa ústavný súd nestotožnil so záverom všeobecných súdov, že sťažovateľovi sa nepodarilo preukázať vznik škody a jej príčinnú súvislosť s nesprávnym úradným postupom v období od 1. 1. 2000 až do okamihu vkladu sťažovateľovho vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, kedy bol byt na 1. NP fakticky prázdny. Pokiaľ ide o obdobie do konca roka 1999, kedy bol byt na 1. NP fakticky obsadený, ústavný súd sa stotožnil so záverom súdov, že v tomto období sťažovateľ nemohol mať v úmysle tento byt prenajímať, čím mu ani nemohol ujsť zisk z nájomného.

Pokiaľ ide o ušlý zisk za obdobie od 1. 1. 2000, ústavný súd konštatoval, že pri hodnotení, či nesprávnym úradným postupom vznikla škoda, treba vychádzať z pravidelného behu udalostí, ku ktorým by došlo, nebyť nesprávneho úradného postupu. Pri takomto behu udalostí – nebyť omeškania vo vkladovom konaní – by sťažovateľ bol 1. 1. 2000 už vedený v katastri ako vlastník predmetných nehnuteľností. Mohol by teda naložiť s bytom na 1. NP potom, čo ho ku koncu roka 1999 opustili príbuzní pôvodnej vlastníčky, podľa svojho uváženia, a to vrátane jeho prenájmu. K tomu napokon po vklade svojho vlastníckeho práva do katastra aj pristúpil.

Je síce pravda, že nedošlo k formálnemu ukončeniu prenájmu jednej z miestností na 1. NP, zistenia všeobecných súdov ale nasvedčujú tomu, že práva a povinnosti z nájomného vzťahu neboli fakticky realizované. Možno teda vyjsť z toho, že pri bežnom chode udalostí by sťažovateľ – ak by bol už riadne zapísaný ako vlastník – taký nájomný vzťah čo najskôr ukončil.

Úmysel sťažovateľa byt prenajať nespochybňuje ani to, že začal byt prenajímať až takmer 15 mesiacov po tom, čo bol zapísaný ako vlastník. Námitka sťažovateľa, že toto omeškanie bolo spôsobené tým, že sa najprv rozhodol vykonať rekonštrukciu prípojok, nebola v konaní nijako vyvrátená. Súčasne však platí, že sa sťažovateľ mohol rozhodnúť pre opravu prípojok už v období od 1. 1. 2000 do 4. 9. 2006. Možno vyjsť z toho, že táto oprava by trvala zhodnú dobu, teda takmer 15 mesiacov, a že sťažovateľ by v tejto dobe byt neprenajímaval a nemal príjem z nájmu. V tomto ohľade tak všeobecné súdy môžu znížiť jeho požadovaný nárok za ušlý zisk voči štátu.

Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd konštatoval, že napadnutými rozhodnutiami bolo porušené základné právo sťažovateľa na náhradu škody za nesprávny úradný postup podľa čl. 36 ods. 3 Listiny, ústavnej sťažnosti vyhovel a napadnuté rozhodnutia zrušil.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

osôb; za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky a postup alebo výsledok postupu vlády Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky.

(2) Pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu súdu spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prietahoch v konaní možno vychádzať len z výsledkov vybavenia sťažnosti na prietahy, žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti na prietahy, z právoplatného rozhodnutia vydaného v disciplinárnom konaní, ktorým sa rozhodlo o tom, že sudca sa dopustil disciplinárneho previnenia, ktoré má za následok prietahy v súdnom konaní, právoplatného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorým sa rozhodlo, že bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov alebo z právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti, ktorým Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že sa porušilo právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

(3) Pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, povereného príslušníka Policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prietahoch v konaní možno vychádzať len z výsledkov vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, povereného príslušníka Policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy prokurátorom.

(4) Právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

2 Čl. 36 ods. 3 Listiny (obdobne čl. 46 ods. 3 Ústavy SR): Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Zásada zachovania miestnej príslušnosti

Osobitosť predmetu konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých (§ 111 CMP) je pri otázke miestnej príslušnosti daná tým, že starostlivosť o maloletých sa nekončí právoplatnosťou jednej „veci“ a nezačína ako „nová vec“ podaním nového návrhu v akejkoľvek veci spadajúcej pod oblasť starostlivosti súdu o toho istého maloletého (§ 111 CMP). Uvedené špecifikum sa premieta aj do inštitútu zmeny už raz založenej (uznanej) miestnej príslušnosti vo veci starostlivosti súdu o maloletého, ktorý je upravený v § 112 ods. 2 CMP a vyžaduje si ako výnimočný krok kumulatívne splnenie všetkých podmienok, ktoré pre tento postup stanovuje Civilný mimosporový poriadok

*Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky
zo dňa 11. decembra 2019, sp. zn. IV. ÚS 163/2019*

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
- čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

1 Podľa § 6 ods. 1 CMP ak súd zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi vec príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom účastníkov.

2 Podľa § 6 ods. 2 CMP ak súd, ktorému bola vec postúpená, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

Sťažovateľ sa ako otec maloletého dieťaťa návrhom na vydanie neodkladného opatrenia doručeného Okresnému súdu Bratislava IV domáhal, aby súd uložil jeho manželke, ktorá ich dieťa bez jeho súhlasu premiestnila do miesta svojho trvalého pobytu, povinnosť vrátiť maloleté dieťa do miesta jeho bydliska v Bratislave a zdržať sa jeho ďalšieho premiestnenia. Okresný súd Bratislava IV administratívnym listom adresovaným Okresnému súdu Prievidza 30. júla 2019 oznámil, že mu postupuje návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia v súlade s § 6 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku¹ (ďalej aj „CMP“), keďže obvyklý pobyt maloletého dieťaťa je na adrese v B., teda v obvode pôsobnosti Okresného súdu Prievidza, ktorý zároveň už rozhodol o návrhu matky maloletého z 28. júna 2019 na nariadenie neodkladného opatrenia (konanie vedené Okresným súdom Prievidza pod sp. zn. 6 P 28/2019, v ktorom bolo sťažovateľovi uložená povinnosť odovzdať maloletého do osobnej starostlivosti matky). Vec návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia bola na Okresnom súde Prievidza zapísaná pod sp. zn. 15 P 33/2019.

Okresný súd Prievidza s postúpením veci nesúhlasil a vec v súlade s § 6 ods. 2 CMP² postúpil jemu nadriadenému súdu – Krajskému súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o miestnej príslušnosti. Okresný súd Prievidza nesúhlas s postúpením veci odôvodňoval tým, že posledným bydliskom dieťaťa, ktoré bolo určené dohodou rodičov, je adresa v Bratislave, teda obvod pôsobnosti Okresného súdu Bratislava IV.

Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol, že nesúhlas Okresného súdu Prievidza s postúpením veci v konaní vedenom pod sp. zn. 15 P 33/2019 z Okresného súdu Bratislava IV nie je dôvodný.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že výklad § 112 CMP obsiahnutý v napadnutom uznesení krajského súdu je nesprávny a svojvoľný a zároveň popierajúci účel § 112 ods. 1 CMP,³ keďže citované ustanovenie výslovne určuje, že bydlisko sa určuje dohodou rodičov, teda z vôle oboch zákonných zástupcov maloletého dieťaťa, nie iba z vôle jedného z nich. Okresný súd Prievidza podľa názoru sťažovateľa rozporoval záver Okresného súdu Bratislava IV týkajúci sa obvyklého pobytu dieťaťa, takže krajský súd mal v rámci tejto otázky vykonať dokazovanie v potrebnom rozsahu a následne aj rozhodnúť.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní veci z obsahu napadnutého uznesenia presvedčil, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia na vec vzťahujúcich sa právnych predpisov (Civilný sporový poriadok a Civilný mimosporový poriadok) interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, legitímne a právne akceptovateľné a preto týmto uznesením nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy⁴ a čl. 38 ods. 1 listiny.⁵ Ústavný súd sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Z odôvodnenia:

Zásada *perpetuatio fori* spočívajúca v trvaní príslušnosti raz určenej až do skončenia konania vyplýva vo vzťahu ku konaniam, predmetom ktorých je starostlivosť súdu o maloletých (§ 111 CMP), z § 36 ods. 2 CSP⁶ v spojení s § 2 ods. 1 CMP.⁷

Z napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že tento práve s poukazom na uplatnenie zásady *perpetuatio fori* považoval za preukázané, že miestna príslušnosť Okresného súdu Prievidza bola určená, resp. uznaná v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 28/2019, a to vydaním uznesenia z 3. júla 2019, teda prvým rozhodnutím vo veci starostlivosti súdu o maloletého (návrh matky maloletého na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci osobnej starostlivosti o maloletého). Krajský súd v napadnutom uznesení zároveň zdôraznil, že k zmene takto založenej miestnej príslušnosti môže dôjsť len zmenou okolností v súlade s § 112 ods. 2 CMP, teda len zmenou okolností, ktoré tu boli v čase začatia konania vo veci starostlivosti o maloletého. Vzhľadom na to, že k preneseniu miestnej príslušnosti postupom podľa § 112 ods. 2 CMP zo strany Okresného súdu Prievidza nedošlo (Okresný súd Prievidza ani netvrdil, že nastala zmena, podľa ktorej sa posudzuje miestna príslušnosť podľa § 112 ods. 2 CMP, ktorá by mohla byť dôvodom, aby v predmetnej veci bol miestne príslušný iný súd), krajský súd v napadnutom uznesení uzavrel, že miestna príslušnosť Okresného súdu Prievidza vo veci návrhu sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia stále trvá.

Osobitosť predmetu konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých (§ 111 CMP) je pri otázke miestnej príslušnosti daná tým, že starostlivosť o maloletých sa nekončí právoplatnosťou jednej „veci“ a nezačína ako „nová vec“ podaním nového návrhu v akejkoľvek veci spadajúcej pod oblasť starostlivosti súdu o toho istého maloletého (§ 111 CMP). Uvedené špecifikum sa premieta aj do inštitútu zmeny už raz založenej (uznanej) miestnej príslušnosti vo veci starostlivosti súdu o maloletého, ktorý je upravený v § 112 ods. 2 CMP a vyžaduje si ako výnimočný krok kumulatívne splnenie všetkých podmienok, ktoré pre tento postup stanovuje Civilný mimosporový poriadok.

Ďalším špecifikom konaní upravených ustanoveniami Civilného mimosporového poriadku je aj osobitná úprava povinnosti všeobecného súdu skúmať svoju príslušnosť vrátane miestnej príslušnosti *ex officio* aj bez námietky (§ 5 CMP).

Po preskúmaní dôvodov obsiahnutých v napadnutom uznesení v súlade s už uvedeným ústavný súd konštatoval, že krajský súd postupoval v predmetnej veci s prihliadnutím na všeobecne akceptovanú zásadu *perpetuatio fori* správne. Okresný súd Prievidza uznal (založil) svoju miestnu príslušnosť v konaní vedenom pod sp. zn. 6 P 28/2019 implicitne tým, že v uvedenej právnej veci navrhovateľky – matky maloletého začal konať, a explicitne tým, že 3. júla 2019 vydal vo veci uznesenie. Uvedené zároveň znamená, že determinovaný svojou povinnosťou *ex officio* skúmať svoju príslušnosť na konanie vo veci Okresný súd Prievidza implicitne posúdil podmienky miestnej príslušnosti tak, ako mu to ukladá § 112 ods. 1 CMP (na konanie vo veci starostlivosti

3 Podľa § 112 ods. 1 a 2 CMP na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má maloletý v čase začatia konania bydlisko určené dohodou rodičov alebo iným zákonným spôsobom (odsek 1). Ak sa zákonným spôsobom zmenia okolnosti, podľa ktorých sa posudzuje miestna príslušnosť, môže súd preniesť svoju príslušnosť na iný súd, ak to vyžaduje záujem maloletého. Ak tento súd nesúhlasí s prenesením príslušnosti, rozhodne jeho nadriadený súd (odsek 2).

4 Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

5 Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

6 Podľa § 36 ods. 2 Civilného sporového poriadku príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

7 Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

súdu o maloletých je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má maloletý v čase začatia konania bydlisko určené dohodou rodičov alebo iným zákonným spôsobom).

Už raz uznaná (založená) výlučná miestna príslušnosť Okresného súdu Prievidza v konaní starostlivosti o maloletého pri rešpektovaní zásady *perpetuatio fori* zaväzujúcej všeobecný súd aj v konaniach upravených Civilným mimosporovým poriadkom nedovoľovala, aby sa krajský súd tak, ako sa mylne sťažovateľ domnieval, otázkou miestnej príslušnosti a obvyklého pobytu dieťaťa opätovne zaoberal a vykonal v tomto smere dokonca dokazovanie.

Vo veci posúdenia nesúhlasu Okresného súdu Prievidza, ktorý už raz svoju miestnu príslušnosť vo veci starostlivosti súdu o maloletého posúdil a zároveň ju aj implicitne a explicitne uznal, už nemožno opätovne preskúmať splnenie podmienok ustanovených v § 112 ods. 1 CMP, pretože nejde o založenie ešte neurčenej miestnej príslušnosti. Uplatnením zásady *perpetuatio fori* je zmena už raz založenej miestnej príslušnosti možná jediným spôsobom, ako to správne podotkol v napadnutom uznesení aj krajský súd, a to podľa § 112 ods. 2 CMP.

V konečnom dôsledku účelom uplatnenia zásady *perpetuatio fori* je zabrániť práve situáciám, ako je to v konkrétnych okolnostiach veci, rôzneho právneho posúdenia tých istých okolností determinujúcich miestnu príslušnosť tým istým súdom prvej inštancie. V danej veci totiž Okresný súd Prievidza, ktorý prvotne uznal svoju miestnu príslušnosť, túto prehodnotil a právne ju posúdil inak, a to všetko pri nezmenených okolnostiach, ktoré ju determinujú.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Martina Buchová**

*Odbor súdnych a analytických činností,
Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky*

Advokácia v spomienkach advokátov

Predsedsníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Aktuálne udalosti

Slávnostné otvorenie novej budovy Ministerstva spravodlivosti SR

Zástupcovia Slovenskej advokátskej komory sa 6. 3. 2020 zúčastnili na slávnostnom otvorení novej budovy Ministerstva spravodlivosti SAK. Predseda SAK **Tomáš Borec** a podpredseda SAK **Ondrej Laciak** pogratulovali ministrovi k úspešnému ukončeniu dlhotrvajúceho projektu presťahovania ministerstva a k pekným a reprezentatívnym priestorom. Želáme všetkým pracovníkom ministerstva, aby v novej budove našli príjemné pracovné prostredie.

Predseda CCBE Ranko Pelicarić navštívil rokovanie predsedníctva SAK

Rokovanie predsedníctva SAK v piatok 7. februára 2020 navštívil **Ranko Pelicarić**, predseda Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). Pelicarić, ktorý je z Chorvátska, ale plynule ovláda aj český jazyk, sa členom predsedníctva prihovoril a zdôraznil úlohu CCBE ako zástupcu advokátov na európskej úrovni. Zároveň poukázal na to, že veľmi dobre rozumie aj problémom, s akými sa stretávajú advokáti a advokátska samospráva na Slovensku, práve preto, že pochádza z krajiny s podobnou históriou prerodu zo socializmu na kapitalistickú spoločnosť a Chorvátsko je počtom obyvateľov, ako aj počtom advokátov, porovnateľnou krajinou so Slovenskom. Poukázal aj na úlohu CCBE ako strážcu a podporovateľa nezávislej advokácie a princípov právneho štátu a na jej úlohu zastať sa a vyvíjať aj ďalšie aktivity na podporu advokátov a právnikov v prípade porušovania týchto princípov v akomkoľvek štáte. Predseda CCBE zavítal na Slovensko ako hosť SAK pri príležitosti medzinárodnej konferencie Bratislavské právnické fórum usporiadanej Právnickou fakultou UK. Nad týmto ročníkom konferencie prevzala záštitu SAK a ústrednou témou bolo *Advokát ako ochranca právneho štátu*.

■ Opatrenia Slovenskej advokátskej komory proti šíreniu koronavírusu

Kancelária Slovenskej advokátskej komory zareagovala na šírenie vírusu veľmi promptne a urobila množstvo opatrení proti šíreniu ochorenia COVID19:

1. Obmedzili sme vstup do budovy na nevyhnutné prípady (napr. vydanie mandátneho certifikátu pre sprístupnenie možnosti komunikovať s orgánmi verejnej moci elektronicky). **SAK má nestránkové dni. Väčšina dokumentov a žiadostí advokátov, koncipientov a iných občanov sa dá vybaviť elektronicky alebo telefonicky. Prosíme, aby ste využívali tieto možnosti.**
2. Pre potreby osôb pohybujúcich sa v priestoroch SAK sme zabezpečili dostatok rúšok. Rúška nám poskytol Zbor väzen-

skej a justičnej strážne na základe spoločného Memoranda o spolupráci. ZVJS ďakujeme za pomoc s ich zabezpečením.

3. Priestory budovy SAK dezinfikujeme, boli prijaté pokyny pre zvýšenú hygienu. V priestoroch budovy sú k dispozícii dezinfekčné gély (zabezpečili sme ich v čase, keď sa ešte dali kúpiť).

4. Nakúpili sme ionizátory, čističky vzduchu, do priestorov SAK, kde sa stretávajú ľudia. Podľa špecifikácie výrobcu by mali pomáhať aj v boji proti vírusom.

5. Zamestnancom, ktorí vedia/môžu pracovať z domu, sme umožnili prácu z domu. Zároveň sme prijali opatrenia na ochranu zamestnancov z rizikových skupín a presunuli ich na pracoviská s obmedzeným kontaktom s osobami zvonku.

6. Zrušili sme podujatia s vyšším počtom účastníkov.

■ Zrušenie marcových a aprílových termínov advokátskych skúšok

Vzhľadom na vydanie rozhodnutia o nariadení opatrení na predchádzanie vzniku prenosného ochorenia sme v rámci kancelárie SAK prijali preventívne zdravotné materiálne organizačné opatrenia v miestnostiach a personálne opatrenia smerujúce k osobám skúšajúcich, skúšaným a školiteľom na advokátskych skúškach. Z toho dôvodu sme zrušili všetky marcové termíny advokátskych skúšok a presunuli ich na mesiac máj a jún. Následne sme k takémuto kroku museli pristúpiť aj pri aprílových termínoch skúšok. Advokátskych koncipientov, na ktorých sa toto rozhodnutie vzťahuje, kancelária komory oboznámila o ďalšom postupe.

■ Zrušenie spoločenských a vzdelávacích podujatí

Všetky podujatia plánované na marec a apríl sme boli nútení zrušiť, prípadne preložiť na neskorší termín. Toto opatrenie sa dotklo **vzdelávacích seminárov** pre advokátov (vzdelávacie stredy a ďalšie podujatia v regiónoch), ktoré nie je možné v plánovaných termínoch zrealizovať. Pracujeme však na tom, aby bolo možné vzdelávanie advokátov spustiť dištančnou elektronickou formou, ako sú webináre a e-learningové semináre.

Preventívno-zdravotné opatrenia sa dotkli aj **Galavečera** pri príležitosti 30. výročia obnovenia slobodnej a nezávislej advokácie a 10. výročia odovzdávania ocenení za celoživotný prínos advokácii, ktorý sa mal konať 24. apríla 2020, ako aj **Šachového turnaja**, ktorý sa mal konať 17. a 18. apríla 2020. Tieto podujatia sme sa rozhodli preložiť na neskorší termín. Keď budú termíny ujasnené, budeme vás o tom informovať.

Taktiež sme boli nútení zrušiť podujatie **Deň advokácie**, v rámci ktorého advokáti poskytujú bezplatnú právnu pomoc občanom. Podujatie sa malo konať tento rok 22. apríla v trinástich mestách Slovenska.

■ Informácie a odporúčania pre advokátov týkajúce sa núdzového stavu pre úsek zdravotníctva

Nariadením vlády z 15. marca sa na obdobie štrnásť dní od 16. marca 2020 **uzavreli** všetky maloobchodné prevádzky a všetky prevádzky poskytujúce služby **vrátane advokátskych kancelárií**. Právne služby bolo možné poskytovať bez fyzického kontaktu s klientom v priestoroch advokátskej kancelárie. SAK v súvislosti s týmto nariadením odporúča:

1. pokiaľ možno, vylúčte osobný kontakt s klientmi a využijte v rámci možností zabezpečenú komunikáciu na diaľku elektronicky, telefónom alebo inou vhodnou formou,

2. zvažte nevyhnutnosť návštevy väzníc a požiadajte o odročovanie plánovaných súdnych pojednávaní ako aj plánovaných úkonov v prípravnom konaní,

3. primerane postupujte v konaniach pred správnymi orgánmi,

4. dôsledne prosíme dodržujte karanténne opatrenia, ak sa na vás vzťahujú, a rovnako požadujte od osôb, s ktorými komunikujete, informácie, či sa na nich vzťahuje opatrenie Úradu verejného zdravotníctva SR o nariadení domácej izolácie.

List predsedu SAK predsedovi vlády SR

Predseda SAK **Tomáš Borec** zaslal **16. marca 2020** list predsedovi vlády SR k aktuálnej situácii ohľadom opatrení proti šíreniu ochorenia COVID19. Informuje v ňom premiéra o uzatvorení advokátskych kancelárií v súlade s opatrením Úradu verejného zdravotníctva SR, ako aj informáciách advokátov o nemožnosti aplikovať toto opatrenie v úplnosti. Dôvodom je neustále nariaďovanie alebo neodročovanie už skôr nariadených pojednávaní na súdoch, napriek opakovanému odporúčaniu zo strany MS SR. Rovnaká situácia je pozorovaná pri úkonoch orgánov činných v trestnom konaní. Takáto situácia ohrozuje sudcov, prokurátorov, účastníkov konania ako aj advokátov a pri následnom rešpektovaní povinnej karantény znefunkčňuje celý súdny systém. Predseda SAK zároveň požiadal o posúdenie, či nenastali vecné okolnosti požadujúce právnu reguláciu, ktorá umožní Ústredným orgánom štátnej správy nariadiť primerané opatrenia na zabezpečenie bazálnej funkčnosti právneho systému aj v čase núdzového stavu, ale bez ohrozenia verejného zdravia. Celé znenie listu si môžete prečítať na webovej stránke SAK v časti AKTUALITY.

NEPREHLIADNITE

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory *per rollam* **rozhodlo odložiť termín splatnosti príspevku na činnosť SAK na rok 2020 do 30. júna 2020.**

Z februárového zasadnutia P SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo v Bratislave **6. a 7. februára 2020**.

Na úvod zaznela informácia o **stretnutiach s advokátmi Bratislavského, Trnavského a Banskobystrického kraja**, súčasťou ktorých boli aj stretnutia s vedúcimi zástupcami justície a prokuratúry v regiónoch. Predsedníctvo pozitívne hodnotí, že tento rok prejavuje záujem o účasť viac advokátov ako v minulom roku.

Súbežne s rokovaním P SAK sa konalo **Bratislavské právnické fórum** pod organizačnou taktovkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, nad ktorým komora prevzala záštitu a zabezpečila viacerých spíkrov vrátane **prezidenta CCBE Ranka Pelicarića a predsedu Varšavskej advokátskej komory Mikołaja Pietrzaka**. Viac na s. 68.

Aktuálne informácie o legislatívnych aktivitách SAK boli zamerané ■ na **úlohu advokáta ako opatrovníka maloletého v procesnom postavení poškodeného v trestnom konaní**. Verejná ochrankyňa práv prof. JUDr. Patakyová, PhD. sa tejto problematike intenzívne venuje najmä v súvislosti s prebiehajúcou sériou diskusií za okrúhlym stolom o ochrane detských obetí násilia a dodržiavaní ich práv v trestnom konaní. Je potrebné hľadať riešenia, aby bola zabezpečená ochrana maloletého zo všetkých hľadísk; ■ na informácie z **rokovania užšej expertnej skupiny** na ministerstve spravodlivosti o **vecnom zámere reformy opatrovníctva dospelých a seniorov v SR**. Prevenčne bola stanovená veková hranica 75 rokov, kedy každý cudzovácí právny úkon fyzic-

kej osoby staršej ako 75 rokov, ktorým sa prevádza obydlie, musí mať formu notárskej zápisnice. Komora vyslovila na stretnutí viaceré pripomienky, keďže pred stretnutím nemala možnosť oboznámiť sa s pripraveným písomným materiálom. Zástupcovia komory požiadali o doručenie materiálu ešte predtým, ako bude predložený na rokovanie vlády SR; ■ na **medzirezortné koordinačné stretnutie k zriaďovaniu Európskej prokuratúry**. V súvislosti s reálnym fungovaním Európskej prokuratúry je potrebné doriešiť viaceré koncepcné otázky vrátane legislatívnej úpravy v slovenskom právnom prostredí. Komora bude môcť zaujať stanovisko až ku komplexnejšiemu legislatívnemu návrhu; ■ na **výsledky stretnutia s medzinárodnými hodnotiteľmi v rámci peer review procesu OECD na účely transparentnosti a výmeny daňových informácií**. Hodnotiteľská skupina OECD vykonala na Ministerstve financií SR analýzu ohľadom všetkých profesií z podnikateľského prostredia (vrátane právnických). Doc. JUDr. Laciak, PhD. na stretnutí za komoru odpovedal na viaceré otázky (napr. vykonávanie due diligence klienta, získavanie základných informácií o klientovi, oznamovacia povinnosť, podozrivé finančné operácie a pod.).

Predsedníctvo SAK súhlasilo s **vyhlásením esejistickej súťaže** v *Bulletine slovenskej advokácie* na rok 2020 na tému *Ochrana oprávnených záujmov klienta pri poskytovaní právnej pomoci vs. verejný záujem* – viac informácií na s. 85.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie **koncepciu činnosti Centra právnej pomoci na roky 2020 – 2021**. Členovia predsedníctva diskutovali o možných alternatívach, komora bude presadzovať rozšírenie pôsobnosti advokátov v oblasti bezplatnej právnej pomoci.

Predsedníctvo SAK ďalej odsúhlasilo **spoluprácu komory so spoločnosťou ŠKODA AUTO Slovensko s. r. o.**, ktorej cieľom sú benefity pre advokátov pri kúpe motorového vozidla. Komora pripravuje newsletter s výhodnou ponukou viacerých predajcov motorových vozidiel pre advokátov.

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnir J. – Hellenbart V.

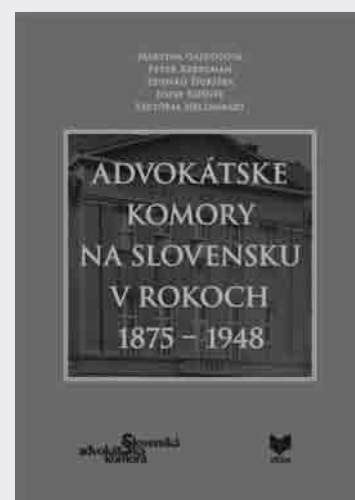
Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o **histórii advokácie**, ktorá je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

- **Pre advokátov a advokátskych koncipientov** je publikácia za zvýhodnenú cenu **24 eur s DPH + 3,70 poštovné** (27,70 eur s DPH)

Záujemcovia **mimo radov SAK** zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová, 02 204 227 28, ondrisova@sak.sk Darina Stračinová, 02 204 227 26, darina.stracinova@sak.sk

Členovia P SAK sa veľmi pozorne venovali **podnetom advokátov k ustanovovaniu obhajcov ex officio**. Otázky a praktické problémy súvisiace s touto témou často rezonujú aj na stretnutiach s advokátmi v regiónoch, kde zástupcovia SAK argumentujú, že riešenie problémov nie je v kompetencii a možnostiach komory napriek tomu, že komora ich citlivo vníma a upozorňuje na ne ministerstvo spravodlivosti, ako aj vedúcich predstaviteľov regionálnych súdov.

Predsedníctvo SAK **schválilo stanoviská s úpravami na základe diskusie** vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberali pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie zo zasadnutia **Vzdelávacieho kolégia** v januári 2020. Schválilo témy a lektorov na **letný seminár advokátov 5. a 6. 6. 2020 v hoteli Partizán** na Tálloch a **zimný seminár advokátov 4. a 5. 12. 2020 v hoteli Patria** na Štrbskom Plese. Vzhľadom na malý záujem o účasť a na ekonomickú nevýhodnosť rozhodlo P SAK v roku 2020 **nezorganizovať Slovenské dni práva** s tým, že otázkou zorganizovať toto podujatie v roku 2021 sa bude zaoberať po rozpracovaní možností. Vzdelávacie kolégium **zosumarizovalo doterajšie postrehy a pripomienky** získané od lektorov a koncipientov z praktických seminárov. Otázky lektorov smerovali najmä k počtu lektorov na jednom seminári, k aktivite koncipientov, k hodnoteniu koncipientov a k zápisom účasti koncipientov na seminári. V spätných väzbách zo strany lektorov aj koncipientov prevažovala spokojnosť so systémom aj s organizovaním praktických seminárov a pozitívne reakcie. Členovia P SAK sa na podnet Vzdelávacieho kolégia venovali aj **aktualizácii otázok na advokátske skúšky**.

V rámci **ekonomických otázok** členovia P SAK rozhodovali o jednotlivých žiadostiach, vzali na vedomie prehľad nákladov a výnosov za regionálne podujatia v krajoch a mestách za rok 2019 a kladné hospodárenie týchto seminárov, ako aj prehľad o vývoji plnenia poisťného z hromadnej poisťnej zmluvy so zvážením prípadných zmien alebo doplnení rozpočtu SAK na rok 2020.

V rámci **informácií o mediálnej prezentácii SAK** odznela správa o príprave galavečera a Dňa otvorených dverí Slovenskej advokátskej komory s tým, že realizácia bude závisieť od situácie, ktorá môže nastať v súvislosti so šírením koronavírusu. Prievidza avizovaná na januárovom zasadnutí P SAK nebude participovať na projekte poskytovania bezplatných právnych porád v koordinácii so SAK s odôvodnením, že mesto poskytuje bezplatné právne porady vo vlastnej réžii. Projekt sa pripravuje v 13 mestách, pribudol Ružomberok.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **participácii SAK na podujatiach s medzinárodným prvkom**, najmä o priebehu úvodného seminára kurzu HELP v Bratislave 30. a 31. januára 2020 so zameraním na procesné záruky v trestnom konaní a práva obetí trestných činov.

Členovia P SAK rozhodovali aj o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, osobitne sa zaoberalo návrhmi na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. f) zákona o advokácii z dôvodu nezaplatenia príspevku na činnosť komory, návrhmi na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa 7 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii z dôvodu právoplatného odsúdenia za úmyselný trestný čin a návrhom predsedníčky revíznej komisie na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 3 zákona o advokácii. -km-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Akým spôsobom má prokurista obchodnej spoločnosti poskytujúcej právne služby preukazovať toto oprávnenie vo vzťahu k tretím osobám?

Podľa § 12 ods. 5 zákona o advokácii prokuristom alebo splnomocneným zástupcom verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným môže byť iba advokát, ak tento zákon neustanovuje inak. Oprávnenia prokuristu pri konaní za spoločnosť sú vymedzené v § 14 Obchodného zákonníka, a § 12 ods. 5 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii ako *lex specialis* k nemu okrem vyššie uvedeného neobsahuje žiadnu špeciálnu úpravu ani obmedzenia.

Konanie prokuristu podľa § 14 Obchodného zákonníka je konaním podnikateľa a v nadväznosti na § 12 ods. 5 zákona o advokácii konaním advokáta, ktorý si zvolil ako formu výkonu advokácie jednu z obchodných spoločností uvedených v § 12 ods. 1 zákona o advokácii. Výkon prokúry v „advokátskej“ obchodnej spoločnosti nie je spôsobom výkonu advokácie zo strany prokuristu, ktoré spôsoby sú taxatívne uvedené v § 12 ods. 1 zákona.

Vzhľadom na znenie § 12 ods. 5 zákona o advokácii, ktoré uvádza dve formy zastúpenia „advokátskej obchodnej spoločnosti“, a to na základe splnomocnenia alebo ako prokurista, sa prokurista pri konaní za spoločnosť preukazuje primárne dokladom preukazujúcim jeho postavenie zapísané v obchodnom registri, zatiaľ čo splnomocnenec sa preukazuje plnou mocou.

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory si dovoľuje upozorniť na skutočnosť, že v praxi sa vyskytli prípady, kedy súdy alebo iné orgány štátnej správy trvali na tom, aby sa prokurista preukázal osobitným splnomocnením, hoci by to súd v zmysle § 12 ods. 5 zákona o advokácii nemal vyžadovať.

Bezplatná právna pomoc sa v roku 2020 zmenila na právnu pomoc v karanténe

Slovenská advokátska komora každoročne v rámci Dňa advokácie organizuje poskytovanie bezplatnej právnej pomoci advokátmi. V roku 2019 sa bezplatná právna pomoc poskytovala v dvanástich mestách Slovenska a advokáti poradili takmer 750 ľuďom, ako by mali postupovať vo svojej právnej situácii. Do podujatia sa minulý rok zapojilo 115 advokátov, ktorí radili vo všetkých oblastiach práva a poskytovali občanom prvotnú právnu radu zdarma.

V tomto roku, vzhľadom na závažnú situáciu a preventívne opatrenia proti šíreniu koronavírusu, sme poskytovanie právnej pomoci formou osobných konzultácií plánované na 22. apríla 2020 v trinástich mestách Slovenska museli zrušiť.

Nariadením mimoriadneho stavu a následne núdzového stavu sa však veľké množstvo ľudí, vrátane advokátov, ocitlo v dobrovoľnej alebo aj povinnej domácej karanténe. Komunikácia sa presunula do digitálnej sféry. Slovenská advokátska

komora prišla s myšlienkou prispôbiť poskytnutie bezplatnej právnej pomoci aktuálnej situácii, teda – robiť online.

Táto situácia je **dobrovoľnou** príležitosťou pre každého z nás, **kto má záujem** prihlásiť sa do právnej pomoci osobám v karanténe.

PRÁVNA POMOC OSOBÁM V KARANTÉNE

- je dobrovoľná právna pomoc zo strany advokáta,
- je **bezplatná** vzdialená **online** právna pomoc určená všetkým občanom, primárne však občanom **v karanténe**,
- na základe elektronicky zaslaného popisu od občana advokát **v krátkosti** právne zhodnotí situáciu,
- posúdenie občanskej záležitosti spolu s radou, ako v nej ďalej postupovať v rozsahu približne jednej strany A4 advokát **zašle rovnako mailom do 7 dní**,
- predmetom bezplatnej právnej pomoci **nie je spisovanie dokumentov a podaní, ani iné úkony voči súdu**,
 - poskytovanie právnej pomoci je nastavené na obdobie od 24. marca do 7. apríla 2020 – v tomto termíne môžu ľudia zasielať žiadosti advokátom
 - komunikácia s klientom podlieha povinnosti mlčanlivosti a je potrebné vyhodnotiť aj prípadný konflikt záujmov.

Ste v karanténe či s deťmi doma?

V rámci preventívno-zdravotných opatrení ostalo veľké množstvo ľudí v domácnostiach.

Upracte si v právnych záležitostiach

Práve v tejto situácii je vhodný čas upratať si – okrem skríň a garáže – aj v právnych záležitostiach.

Právnu pomoc poskynú advokáti zadarmo

Stačí si vybrať spomedzi zapojených advokátov a elektronicky mu zaslať popis svojej situácie. Advokát posúdi záležitosť a poskytne radu, ako ďalej postupovať.

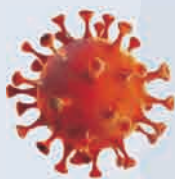
Predmetom bezplatnej právnej pomoci nie je spisovanie dokumentov a podaní.

Viac informácií na:

www.sak.sk

v časti

PRÁVNA POMOC V KARANTÉNE

Slovenská advokátska komora – advokáti na vašej strane

Prihlásenie sa na právnu pomoc osobám v karanténe

Prihlásiť sa do programu právnej pomoci môžu advokáti jednoducho označením elektronickej žiadosti o pridanie odborného zamerania **Právna pomoc osobám v karanténe**, ktoré je prístupné po prihlásení sa na webovej stránke SAK **www.sak.sk/link/req/covid**. V prípade naplnenia časovej kapacity je možné zmeniť odborné zameranie rovnakým spôsobom ako pri jeho vyznačení, teda advokát už nebude v zozname poskytovateľov.

Podujatie je podporené aj mediálnou kampanou v rozhlasoch a tlačovinách.

Ambíciou advokácie je aj touto formou prispieť k zlepšovaniu právneho prostredia na Slovensku, ktoré má vzbudzovať dôveru a právne istoty občanov, podnikateľov, firiem a iných subjektov, v zákonnosť právneho poriadku a činnosť justície.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Postúpenie pohľadávky voči klientovi advokátom na tretiu osobu

Advokát, ktorý postúpi svoju pohľadávku voči klientovi, vzniknutú titulom trov právneho zastúpenia, na tretiu osobu, ktorá nemá povinnosť zachovávať advokátske tajomstvo, pričom do zmluvy o postúpení pohľadávky označí svojho klienta, druh právneho zastupovania i výšku trov právneho zastúpenia bez toho, aby bol klientom pozbavený povinnosti zachovávať mlčanlivosť, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 23 ods. 1 zákona o advokácii.

Rozhodnutie II. odvol. discipl. senátu z 13. novembra 2018, sp. zn. II. ODS-18/2018:2072/2017
Rozhodnutie VI. discipl. senátu SAK z 4. apríla 2018, sp. zn. DS VI.-76/2017/2072/2017

Dotknuté ustanovenie:

- § 23 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení

Rozhodnutím VI. disciplinárneho senátu SAK z 4. apríla 2018, sp. zn. DS VI.-76/2017/2072/2017 v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disciplinárneho senátu z 13. novembra 2018, sp. zn. II. ODS-18/2018:2072/2017 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 23 ods. 1 zákona o advokácii,

tým, že

dňa 10. 3. 2017 ako postupca uzatvoril so spoločnosťou A. s. r. o. zmluvu o postúpení pohľadávok, ktorou postúpil peňažné pohľadávky z titulu trov právneho zastúpenia voči svojmu klientovi A. B.:

- v sume 2 303,33 eur s prísl. z titulu faktúry č. 2016/42 zo dňa 6. 12. 2016 splatnej dňa 16. 12. 2016 v právnej veci žalobcu B. proti A. B. o zaplatenie 8 711,18 eur s príslušenstvom vedenej pred okresným súdom a

- v sume 1 283,62 eur s prísl. z titulu faktúry č. 2017/21 zo dňa 1. 3. 2017 splatnej dňa 7. 3. 2017 v exekučnej veci oprávneného A. B. proti C. D. a spol. vedenej pred súdnou exekútkou JUDr. E. F., pričom do zmluvy o postúpení pohľadávky označil svojho klienta, o aký druh právneho zastupovania išlo, ako aj výšku trov právneho zastúpenia, bez toho, aby klient pozbavil advokáta povinnosti zachovávať mlčanlivosť,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **300 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **480 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Na základe návrhu zo dňa 29. 9. 2017 bolo začaté disciplinárne konanie voči disciplinárne obvinenému na vyššie uvedenom skutkovom základe.

Disciplinárne obvinený advokát sa k sťažnosti vyjadril a uviedol, že nesúhlasí s tvrdeniami uvedenými sťažovateľom a tieto popiera. Disciplinárne obvinený advokát popiera okolnosť, že sú kamarátmi a že mal zastupovať sťažovateľa bez nároku na odmenu. Uvedenú sťažnosť považoval za výsledok osobnej animozity medzi sťažovateľom a pánom, ktorý

sťažovateľa zoznámil s disciplinárne obvineným advokátom, ako aj zo vzťahov s pánom S.. Medzi nimi neskôr vznikli rôzne vzájomné spory, čo napokon vyústilo do trestného oznámenia podaného disciplinárne obvineným advokátom na pána S. ohľadom spáchania trestného činu, na ktorého páchatelstve sa mal podieľať aj sťažovateľ. Ďalej disciplinárne obvinený advokát uvádzal na podporu svojich tvrdení (viac menej však nesúvisiacich s predmetom disciplinárneho konania) rôzne listiny, napr. vyhlásenie pána S., ktorý uviedol, že bol svedkom toho, že disciplinárne obvinený advokát sťažovateľa riadne poučil o zastúpení, o odmene, a že sa toto udialo nie v kaviarni, ale v kancelárii disciplinárne obvineného advokáta.

Disciplinárne obvinený advokát vyjadril nesúhlasne aj k návrhu na začatie disciplinárneho konania vo veci, pričom odmietol zodpovednosť za porušenie mlčanlivosti advokáta uvedeným skutkom. Postúpenie pohľadávok z odmeny advokáta nepovažuje za previnenie, navyše nie je preukázané, že sa stalo, keďže je založené iba na pravdepodobnostiach či domnienkach a nie na dôkazoch. Vylučuje aj porušenie mlčanlivosti, k čomu nikdy nedošlo, pretože okrem neho sú v orgánoch spoločnosti postupníka A. s. r. o. už len jeho syn ako spoločník a dcéra ako druhá konateľka, a nik z menovaných sa okrem disciplinárne obvineného advokáta s ničím, čo podlieha advokátskej mlčanlivosti nikdy neoboznámil. K tomuto vyjadreniu pripojil aj čestné vyhlásenie spoločnosti postupníka A. s. r. o. zo dňa 12. 10. 2017, podľa ktorého spoločník a druhá konateľka vyhlásili, že sa nijako nepodieľajú na vedení spoločnosti, ale že sa o toto výlučne stará iba disciplinárne obvinený advokát, čo sú ochotní mu dosvedčiť.

VI. disciplinárny senát SAK napadnutým rozhodnutím uznal disciplinárne obvineného za vinného zo skutku tak, ako sa mu kládlo za vinu v návrhu a podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o advokácii uložil disciplinárne obvinenému disciplinárne opatrenie – písomné napomenutie. Zároveň podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii zaviazal disciplinárne obvineného znášať paušálne trovy konania.

Tomuto rozhodnutiu predchádzalo pojednávanie disciplinárneho senátu dňa 4. 4. 2018, na ktorom sa disciplinárne obvinený pridržiaval svojich písomných vyjadrení, žiadal, aby bol spod návrhu na začatie disciplinárneho konania oslobodený. Uvedené odôvodňoval tým, že namietal a polemizoval materiálnu hodnotnosť príslušnej judikatúry a jej použiteľnosť. Napríklad judikát DS III.-702/07:3063/2007 zverejnený v Zbierke rozhodnutí SAK 2007 – 2011 pod č. 39 podľa disciplinárne obvineného advokáta neobsahuje žiadne relevantné odôvodnenie a nespĺňa základné náležitosti rozhodnutia a odôvodnenia podľa civilného procesu. Ďalší judikát II. ODS 23/13:1225/2012 zverejnený v Zbierke rozhodnutí SAK 2014 – 2015 pod č. 11 podľa disciplinárne obvineného advokáta odkazuje na stanovisko pracovnej skupiny z 12. 3. 2009, čo považuje za nelegitímne, aby judikát preberal iba záver nejakej pracovnej skupiny. Ďalej sa disciplinárne obvinený advokát odvolával na znenie § 524 Obč. zák., podľa ktorého veriteľ môže aj bez súhlasu dlžníka postúpiť svoju pohľadávku, pričom § 525 Obč. zák. stanovuje, ktoré pohľadávky sú vylúčené z postúpenia, pričom medzi taký-

mito pohľadávkami nie je pohľadávka advokáta voči klientovi. Rovnako ani zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii mu nezakazuje postúpiť pohľadávku voči klientovi. Podľa disciplinárne obvineného advokáta, ak by boli takéto pohľadávky z postupovania vylúčené, bolo by to v zákonoch výslovne uvedené, pričom zdôraznil, že postupovanie pohľadávok je čisto vecou zmluvnej slobody. Ďalej poukazoval aj na verejnosť súdneho konania, v ktorom sťažovateľa zastupoval a ktorého trovy právneho zastúpenia postupoval. Namietal, že v Zmluve o postúpení pohľadávky sú len údaje, ktoré sa dajú napr. zistiť z úradnej tabule súdu či z internetu. Napokon vytykal návrhu nekonkrétnosť skutkovej vety vo vzťahu k tomu, pod aké ustanovenia zákona sa má konanie subsumovať. Tiež skutkovej vete vytykal, že nebolo v skutku nijako konkretizované, ako mal týmto spôsobom – postúpením pohľadávky – znížiť stavovskú česť advokátov a porušiť pravidlá profesijnej etiky.

Na základe vykonaných dôkazov mal disciplinárny senát za preukázané, že disciplinárne obvinený advokát zastupoval sťažovateľa vo veciach uvedených v Zmluve o postúpení pohľadávky, v ktorej je obsiahnutá identifikácia sťažovateľa (vrátane jeho dátumu narodenia a bydliska), ako aj identifikácia vecí, v ktorých disciplinárne obvinený advokát sťažovateľa zastupoval, a tiež odmena – výška trov, ktoré disciplinárne obvinený advokát postúpil na spoločnosť A. s. r. o. V prípade tejto spoločnosti nebolo sporné, že nie je oprávnená poskytovať právne služby podľa zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii.

Zo Zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 10. 3. 2017, najmä z jej čl. III. ods. 4 vyplýva, že disciplinárne obvinený advokát sa zaviazal voči tretej osobe – spoločnosti A. s. r. o. – k tomu, že jej sprístupní a odovzdá všetky potrebné podklady a informácie potrebné na uplatnenie pohľadávky a jej príslušenstva, ako aj práv s ňou spojených, a v prípade nevyhnutnej potreby bude s ňou spolupracovať pri uplatňovaní pohľadávky. V podstate išlo o záväzok, ktorý kedykoľvek, a to aj v súdnom konaní, môže postupník od neho vymôcť a disciplinárne obvinený advokát bude musieť tento svoj záväzok splniť.

Odôvodnenie disciplinárne obvineného advokáta, spočívajúc v tom, že spoločnosť A. s. r. o., bola ním založená a je vedená iba ním a že spoločník a druhá konateľka sú jemu podriadení rodinní príslušníci, ktorí svoje práva v spoločnosti nevyužívajú, disciplinárny senát nepovažoval za okolnosť, ktorá by pozbavovala disciplinárne obvineného advokáta povinnosti zachovávať mlčanlivosť voči svojmu klientovi, t. j. sťažovateľovi. Podľa názoru senátu sa disciplinárne obvinený advokát nemôže spoliehať na to, že povinnosť mlčanlivosti u postupníka zabezpečí tým, že osoba postupcu a postupníka je de facto tá istá osoba, nakoľko stále existuje potenciálny okruh osôb (spoločník, druhá konateľka), ktorí sa môžu s informáciami chránenými povinnosťou mlčanlivosti oboznámiť. Navyše, nie je vylúčené ani do budúcnosti, že túto spoločnosť prevezmú iné fyzické osoby, a dokonca, že sa ním môžu stať aj osoby priamo nepriateľské voči bývalému klientovi disciplinárne obvineného advokáta, ktoré by situáciu navodenú konaním disciplinárne obvineného advokáta mohli takto zneužiť. Zároveň existuje aj riziko následných cesí, ako na to v dôvodoch upozorňuje rozhodnutie

II. ODS-23/13:1225/2012. Týmto cesiám nemôže disciplinárne obvinený advokát zabrániť, nakoľko za terajšej situácie môže druhá samostatne konajúca konateľka kedykoľvek pohľadávky voči sťažovateľovi ďalej postúpiť.

Ustanovenie § 23 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii prikazuje advokátovi dodržiavať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhaľovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu neustanovuje inak. S poukazom na toto ustanovenie dospel disciplinárny senát k záveru, že bližšia konkretizácia skutkovej vety požadovaná disciplinárne obvineným advokátom nebola potrebná, nakoľko skutková veta chybu nemala, najmä s poukazom na aplikovateľnú judikatúru Disciplinárnej komisie SAK. V skutkovej vete v návrhu boli uvedené všetky potrebné náležitosti (označenie osoby, voči ktorej sa vznáša obvinenie, opis skutku s uvedením miesta, času, prípadne iných okolností, za ktorých k nemu došlo tak, aby skutok nemohol byť zamenený s iným skutkom, zákonné pomenovanie disciplinárneho previnenia, o ktoré v tomto skutku ide, a to aj s uvedením príslušných ustanovení zákona, či predpisov SAK a skutočností, ktoré odôvodňujú vznesenie disciplinárneho obvinenia.).

Disciplinárny senát sa plne stotožňuje s rozhodnutím DS III.-702/07:3063/2007, ktoré citoval navrhovateľ, a z ktorého vyplýva podmienka súhlasu klienta s postúpením pohľadávky advokáta voči klientovi. Podľa názoru disciplinárneho senátu na tejto požiadavke nemení nič ani skutočnosť, že postupca je konateľom postupníka, resp. iným spôsobom vykonáva kontrolu nad postupníkom a de facto nedochádza k sprístupneniu údajov týkajúcich sa prípadu klienta tretej osobe, inej ako advokátovi.

Na základe uvedeného dospel VI. disciplinárny senát SAK k záveru, že disciplinárne obvinený advokát porušil § 23 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii, že samotným postúpením pohľadávky advokáta voči jeho klientovi nedochádza k porušeniu tohto ustanovenia. Postúpenie pohľadávky advokáta voči klientovi podľa názoru senátu možné je a ide o úkon smerujúci k uspokojeniu pohľadávky advokáta voči klientovi, kedy sú záujmy advokáta a klienta zjavne v rozpore, a od advokáta by nebolo spravodlivé požadovať, aby svoju pohľadávku nevymáhal, ak mu klient nedá k takémuto úkonu pokyn, resp. mu dá pokyn pohľadávku nevymáhať.

Čo sa týka § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii, (pozn. v návrhu na začatie disciplinárneho konania je uvedený § 18 ods. 2, čo bolo vyhodnotené ako zrejma chyba v písaní, keďže § 18 ods. 2 zákona nie je daný skutkový stav aplikovateľný), je disciplinárny senát toho názoru, že k porušeniu tohto ustanovenia nedošlo, nakoľko nebolo preukázané, že by skutkom popísaným v návrhu došlo zároveň aj k porušeniu zásad profesijnej etiky, a teda že by týmto konaním došlo k zneváženiu advokátskeho stavu.

Disciplinárny senát k tomuto záveru dospel s prihliadnutím na skutočnosť, že osoba postupníka bola osoba spriaznená s disciplinárne obvineným advokátom, ako aj na skutočnosť, že nebolo preukázané, že by okrem údajov o osobe dlžníka

a o výške trov konania došlo k poskytnutiu iných citlivých údajov týkajúcich sa sťažovateľa alebo že by s údajmi o sťažovateľovi bolo naložené spôsobom, poškodzujúcim klienta alebo by inak bola neeticky zhoršená pozícia sťažovateľa, a ďalej, ako už bolo uvedené vyššie, samotné postúpenie pohľadávky voči klientovi nie je nezákonné ani neetické. Je však potrebné pri ňom dbať na dodržiavanie povinnosti mlčanlivosti ako aj iných povinností v zmysle iných právnych predpisov upravujúcich nakladanie s osobnými údajmi týkajúcimi sa fyzických osôb.

Po rozhodnutí o vine z disciplinárneho previnenia sa pri úvahách o disciplinárnom opatrení VI. disciplinárny senát SAK dôsledne a zodpovedne riadil zákonnými podmienkami pre ukladanie druhu a výmery disciplinárneho opatrenia v súlade s ustanovením § 56 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Prihliadol pritom na závažnosť disciplinárneho previnenia, rozsah a povahu porušenej povinnosti, na následok disciplinárneho previnenia, na primeranosť a účelnosť disciplinárneho opatrenia, na okolnosti, za ktorých bolo disciplinárne previnenie spáchané, na osobu disciplinárne obvineného a na jeho osobné a rodinné pomery a boli vzaté v úvahu poľahčujúce a priťažujúce okolnosti. Disciplinárny senát pritom dospel k záveru, že v tomto prípade nemohol rozhodnúť o upustení od disciplinárneho opatrenia za disciplinárne previnenie, nakoľko prerokovanie disciplinárneho previnenia nepovažuje, u tohto advokáta a aj vzhľadom na charakter porušenej povinnosti, za dostačujúci.

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**. V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

VI. disciplinárny senát SAK sa ďalej zaoberal možnosťou uložiť peňažný trest, ktorý je však limitovaný § 32 ods. 2 a ods. 3 Disciplinárneho poriadku SAK. Disciplinárny senát mal za to, že hoci jednou z možných pohnútok disciplinárne obvineného advokáta k postúpeniu pohľadávky bol možný majetkový prospech, ktorý mohol získať z titulu zastupovania spoločnosti A. s. r. o. v konaní o zaplatenie dlžnej sumy, tento prospech by bol na úrovni jedného úkonu právnej pomoci vo výške 131,13 eur, a navyše, disciplinárne obvinený advokát zatiaľ nebol disciplinárne postihovaný, a preto disciplinárny senát nepovažoval túto skutočnosť za odôvodňujúcu uloženie peňažného trestu. VI. disciplinárny senát SAK prednostne rozhodol o uložení disciplinárneho opatrenia podľa § 56 ods. 2 písm. a) zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii, a to aj s prihliadnutím na závažnosť previnenia, ako aj účel disciplinárneho opatrenia v zmysle § 31 Disciplinárneho poriadku SAK.

Voči rozhodnutiu prvostupňového disciplinárneho senátu podali odvolanie navrhovateľ aj disciplinárne obvinený.

Navrhovateľ podal odvolanie zo dňa 29. 5. 2018, ktoré bolo SAK doručené dňa 29. 5. 2018, pričom navrhovateľ sa svojím odvolaním domáhal zmeny rozhodnutia VI. disciplinárneho senátu v napadnutej časti tak, že odvolací disciplinárny senát uloží disciplinárne obvinenému disciplinárne opatrenie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii – peňažnú pokutu vo výške 300 eur.

Disciplinárne obvinený podal odvolanie zo dňa 1. 6. 2018, ktoré bolo SAK doručené dňa 4. 6. 2018, v ktorom napadol prvostupňové rozhodnutie v celom rozsahu, pričom sa domáhal zrušenia rozhodnutia VI. disciplinárneho senátu a oslobodenia spod návrhu na začatie disciplinárneho konania.

II. odvolací disciplinárny senát SAK po prejednaní podaných odvolaní dospel k záveru, že odvolanie disciplinárne obvineného je nedôvodné, a že dôvodným je odvolanie navrhovateľa, preto napadnuté rozhodnutie vo výroku o vine ako vecne správne potvrdil a vo výroku o disciplinárnom opatrení zmenil tak, že disciplinárne obvinenému uložil peňažnú pokutu vo výške 300 eur.

Nemožno akceptovať obranu disciplinárne obvineného postavenú na tom, že osoby, ktoré sú uvedené v obchodnom registri, ako spoločník spoločnosti a konateľ spoločnosti sa na riadení tejto spoločnosti, či na „akejkolvek činnosti danej obchodnej spoločnosti“ vôbec nezúčastňujú. A nič na tom nemení ani skutočnosť, že o tom predložili čestné vyhlásenie. Zaiste si je disciplinárne obvinený vedomý toho, že právne konformným spôsobom nemá prečo a ako brániť riadne ustanovenému konateľovi spoločnosti v oboznamovaní sa so zmluvnými vzťahmi do ktorých vstupuje spoločnosť, ktorej je konateľom, a to bez ohľadu, že tento konateľ je jeho dcérou.

Pokiaľ disciplinárne obvinený vo svojej odvolacej argumentácii poukazuje na rozhodnutie II. ODS-23/13:1225/2012, tak to sa týka veci, ktorá nemá dostatočne podobný skutkový základ. V disciplinárnej veci vedenej pod sp. zn. II. DS-23/13:1225/2012 rozhodoval odvolací disciplinárny senát – ako to vyplýva z odôvodnenia predmetného rozhodnutia – o skutkovo a právne výnimočnej situácii, kedy časť pohľadávky voči dlžníkovi bola postúpená na konateľku

dlžníka, ktorá sa tak mohla oboznamovať so skutočnosťami, ktoré podliehali režimu povinnosti advokáta zachovávať mlčanlivosť. To znamená, že v tomto rozhodnutí sa II. odvolací disciplinárny senát neodkláňa od predošlej rozhodovacej činnosti odvolacieho disciplinárneho senátu prezentovanej v rozhodnutí sp. zn. II. ODS-23/13:1225/2012 zo dňa 22. 11. 2013. Nakoľko je skutkový, a teda aj právny stav odlišný, nemožno rozhodnutie sp. zn. II. ODS-23/13:1225/2012 zo dňa 22. 11. 2013 na účely tejto disciplinárnej veci sp. zn. II. ODS-18/2018:2072/2017 zohľadniť.

Pokiaľ ide o odvolacu argumentáciu disciplinárne obvineného týkajúcu sa domnienok o možnom budúcom cedovaní predmetných pohľadávok, treba poukázať na to, že k porušeniu povinnosti mlčanlivosti by nedošlo až ďalším postúpením pohľadávky, ale už postúpením pohľadávok na spoločnosť A. s. r. o.

Čo sa týka rozhodnutia o vine disciplinárne obvineného, II. odvolací disciplinárny senát SAK sa plne stotožňuje so závermi VI. disciplinárneho senátu SAK, uvedenými v bodoch 10. až 15. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Nad rámec uvedených záverov II. odvolací disciplinárny senát SAK dopĺňa nasledovné: z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že disciplinárne obvinený uzatvoril dňa 10. 3. 2017, ako postupca zmluvu o postúpení pohľadávky so spoločnosťou A. s. r. o., ako postupníkom. Na základe uvedenej zmluvy disciplinárne obvinený postúpil svoje peňažné pohľadávky z titulu advokátskej odmeny voči svojmu klientovi – dlžníkovi A. B. (sťažovateľovi) na spoločnosť A. s. r. o.. V predmetnej zmluve o postúpení pohľadávky disciplinárne obvinený označil svojho klienta, uviedol o aký druh právneho zastúpenia išlo, ako aj výšku trov právneho zastúpenia, a to bez toho, aby ho jeho klient A. B. pozbavil povinnosti mlčanlivosti. V zmluve o postúpení pohľadávky bolo okrem iného uvedené (v čl. III., vo štvrtom odseku), že postupca odovzdá postupníkovi všetky potrebné podklady a informácie potrebné k uplatneniu pohľadávky a jej príslušenstva, ako aj práv s ňou spojených, a v prípade nevyhnutnej potreby s ním bude spolupracovať pri uplatňovaní pohľadávky. Jediným spoločníkom spoločnosti A. s. r. o. bol pritom v čase uzatvorenia predmetnej zmluvy o postúpení pohľadávky syn disciplinárne obvineného, konateľmi tejto spoločnosti boli v danom čase disciplinárne obvinený a dcéra disciplinárne obvineného a každý z konateľov bol v mene tejto spoločnosti oprávnený konať samostatne. Spoločnosť A. s. r. o. nebola spoločnosťou, ktorá by bola oprávnená poskytovať právne služby podľa zákona o advokácii.

II. odvolací disciplinárny senát má za to, že k porušeniu povinnosti mlčanlivosti zo strany disciplinárne obvineného advokáta došlo už len tým, že uzatvoril zmluvu o postúpení pohľadávky z titulu odmeny voči svojmu klientovi s treťou osobou – obchodnou spoločnosťou, ktorej spoločníkom a druhým konateľom boli osoby, na ktoré sa nevzťahuje povinnosť mlčanlivosti v rozsahu ustanovenom v § 23 ods. 1 zákona o advokácii, pričom v zmluve špecifikoval svojho klienta, uviedol o aký druh právneho zastúpenia išlo, ako aj výšku trov právneho zastúpenia, teda skutočnosti, ktoré sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie bez toho, aby ho jeho klient pozbavil povinnosti mlčanlivosti. K porušeniu

povinnosti mlčanlivosti disciplinárne obvineného advokáta došlo už tým, že skutočnosti, o ktorých bol povinný zachovávať mlčanlivosť, poskytol (sprístupnil) takejto tretej osobe.

Pokiaľ sa disciplinárne obvinený advokát bránil, že ani jeho syn, ako v tom čase jediný spoločník, ani jeho dcéra ako v tom čase druhá konateľka sa na riadení, či na akejkoľvek činnosti spoločnosti A. s. r. o. vôbec nezúčastňujú, a že spoločnosť A. s. r. o. je pod jeho (disciplinárne obvineného) absolútnou kontrolou, tieto tvrdenia považuje II. odvolací disciplinárny senát za irelevantné a poukazuje na § 122 ods. 2 Obchodného zákonníka, podľa ktorého má spoločník právo požadovať od konateľov informácie o záležitostiach spoločnosti a nahliadať do dokladov spoločnosti, ako aj na § 135a Obchodného zákonníka, podľa ktorého je konateľ, resp. každý z konateľov povinný vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov, najmä je povinný zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie, týkajúce sa predmetu rozhodnutia a pri výkone svojej funkcie nesmie uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti. Pri štandardnom fungovaní spoločnosti A. s. r. o. a pri štandardnom správaní sa druhej konateľky a spoločníka tejto spoločnosti sa títo (druhá konateľka a spoločník) – hoci v danom čase neboli osobami, na ktoré by sa vzťahovala povinnosť mlčanlivosti v rozsahu ustanovenom v § 23 ods. 1 zákona o advokácii – so skutočnosťami, o ktorých bol disciplinárne obvinený advokát povinný zachovávať mlčanlivosť, avšak ktoré disciplinárne obvinený spoločnosti A. s. r. o. oznámil (sprístupnil), oboznámiť nepochybne mohli.

VI. disciplinárny senát svoje rozhodnutie o uložení disciplinárneho opatrenia v podobe písomného napomenutia odôvodnil tým, že podľa jeho názoru neboli splnené podmienky pre uloženie peňažnej pokuty uvedené v § 32 ods. 2 a ods. 3 Disciplinárneho poriadku SAK, a že s ohľadom na zákonné kritériá pre ukládanie druhu a výmery disciplinárneho opatrenia vyplývajúce z § 56 ods. 4 zákona o advokácii mal za to, že primeraným disciplinárnym opatrením je písomné napomenutie.

S uvedenými závermi sa II. odvolací disciplinárny senát SAK nestotožňuje. Keďže mlčanlivosť je jednou zo základných zásad, na ktorých je postavená advokácia ako taká, porušenie tejto povinnosti samo o sebe považuje II. odvolací disciplinárny senát za závažné konanie, ktoré je v hrubom rozpore s predpismi upravujúcimi výkon advokácie. Pri rozhodovaní o druhu disciplinárneho opatrenia prvostupňový senát podľa názoru II. odvolacieho disciplinárneho senátu nedostatočne zohľadnil motív konania disciplinárne obvineného. Keďže disciplinárne obvinený sa k motívu svojho konania odmietol vyjadriť, resp. na disciplinárnom pojednávaní konanom dňa 4. 4. 2018 uviedol, že k dôvodom postúpenia nemá potrebu nič uvádzať, je to jeho slobodná vôľa, a keďže z obsahu spisu vyplýva, že disciplinárne obvinený advokát postúpil pohľadávky voči svojmu klientovi spoločnosti A. s. r. o., následne prevzal zastúpenie tejto spoločnosti, podal ako právny zástupca tejto spoločnosti proti klientovi návrh

na vydanie platobného rozkazu a uplatnil si trovy právneho zastúpenia, žiadny iný ako peňažný (majetkový) motív konania disciplinárne obvineného sa z obsahu disciplinárneho spisu vyvodíť nedá. Takéto konanie disciplinárne obvineného považuje II. odvolací disciplinárny senát voči jeho klientovi za nekorektné a dospel k záveru, že uloženie disciplinárneho opatrenia vo forme písomného napomenutia nebolo postačujúce, že verejnému záujmu a závažnosti disciplinárneho previnenia je primerané disciplinárne opatrenie vo forme peňažnej pokuty, a že na dosiahnutie účelu prevýchovy disciplinárne obvineného je primeraným a postačujúcim druhom disciplinárneho opatrenia peňažná pokuta. Pokiaľ ide o výšku peňažnej pokuty, II. odvolací disciplinárny senát sa stotožňuje s argumentáciou navrhovateľa obsiahnutou v jeho odvolaní, že minimálna výška peňažného prospechu by v danom prípade mohla zodpovedať sume 262,26 eur bez DPH, resp., že v závislosti od počtu úkonov právnej služby by mohla byť ešte vyššia. S ohľadom na kritériá, na ktoré je senát povinný prihliadať pri ukladaní disciplinárneho opatrenia (§ 32 ods. 4 Disciplinárneho poriadku SAK) preto II. odvolací disciplinárny senát uložil disciplinárne obvinenému peňažnú pokutu vo výške 300 eur.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK.

Cena: 5 eur

Kontakt pre objednávanie:

PhDr. Ondrišová, 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Zásady posudzovania činnosti, ktorá nie je zlučiteľná s etickými princípmi výkonu advokácie, resp. praxe advokátskeho koncipienta

Schválené predsedníctvom SAK dňa 6. marca 2020

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory (ďalej len „predsedníctvo komory“ alebo „P SAK“) týmto vydáva usmernenie o postupe pri rozhodovaní predsedníctva komory o zlučiteľnosti výkonu advokácie, resp. praxe advokátskeho koncipienta s inými povolaniami podľa § 3 ods. 1 písm. i), § 8 ods. 1 písm. a) a § 62 ods. 1 písm. d) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“).

Profesia avokáta má prispievať k všeobecnému dobru, k rešpektovaniu práva, k zachovávaní ľudskej dôstojnosti, má podporovať princípy subsidiarity a solidarity. Konaním v tomto duchu by mala advokácia budovať dôveru v právne služby. Dôrazom na nezávislosť, mlčanlivosť, zodpovednosť a najlepší záujem klienta by mala advokácia predstavovať pridanú hodnotu pre prijímateľa právnych služieb.¹

Zákon o advokácii nepovažuje advokáciu za činnosť výlučnú, teda za činnosť, ktorá by nemohla byť vykonávaná súbežne s inou činnosťou. Niektoré činnosti však nemôžu byť vykonávané súbežne s advokáciou, a sú preto prekážkou zápisu žiadateľa do zoznamov vedených komorou, resp. sú dôvodom na pozastavenie výkonu advokácie.

Usmernenie o postupe pri rozhodovaní predsedníctva komory o zlučiteľnosti výkonu advokácie s inými povolaniami sa primerane použije aj na advokátskeho koncipienta.

Za nezlučiteľné s výkonom advokácie sú pri posudzovaní považované činnosti, ktoré sú v rozpore s povahou a etickými princípmi advokátskeho povolania.

Pod pojmom **etické princípy výkonu advokátskeho povolania** P SAK rozumie najmä:

- **nezávislosť** advokáta (inštitucionálnu, osobnú či ekonomickú nezávislosť od štátu a jeho orgánov),
- **slobodný výkon** advokátskeho povolania,
- **povinnosť mlčanlivosti**,
- **nadradenosť záujmov klienta nad osobné a iné záujmy** advokáta,
- **nemožnosť obmedzenia alebo vylúčenia zodpovednosti advokáta** za ním poskytované právne služby,
- **záujem na zachovaní cti a vážnosti advokátskeho stavu**.

Akúkoľvek činnosť, ktorá znižuje postavenie advokáta v očiach verejnosti, vzbudzuje pochybnosti o jeho nezávislosti a poctivosti, alebo inak poškodzuje dobré meno advokáta či advokácie ako celku, je nevyhnutné považovať za nezlučiteľnú s výkonom advokácie bez ohľadu na jej právnu formu,

rozsah, dĺžku trvania či okolnosti, rovnako bez ohľadu na to, či ide o činnosť vykonávanú za odmenu alebo bezodplatne.

Keďže sa v praxi opakovane vyskytujú nejasnosti ohľadom výkonu konkrétnych činností a ich zlučiteľnosti s výkonom advokácie, P SAK, vychádzajúc z vyššie uvedených zásad a princípov, prijalo nasledovné závery týkajúce sa zlučiteľnosti výkonu advokácie, ktoré sa v praxi vyskytujú najčastejšie a ktoré boli najviac diskutované:

1.

Akákoľvek činnosť, ktorej predmetom je činnosť spočívajúca v poskytovaní právnych služieb, ktorou sa obchádzajú ustanovenia zákona o advokácii, je nezlučiteľná s výkonom advokácie.

2.

Právne služby nemôžu byť poskytované inak než výkonom advokácie v súlade s ustanoveniami zákona o advokácii v celom právnom poriadku. Advokát je oprávnený poskytovať právne služby v rámci celého rozsahu právneho poriadku, t. j. môže poskytovať napr. právne poradenstvo v obchodnoprávných veciach alebo pri obchodoch s nehnuteľnosťami. Advokát nesmie pôsobiť ako daňový poradca, audítor, maklér či ako fyzická osoba podnikajúca na základe živnostenského oprávnenia v oblasti ekonomického poradenstva, činnosti finančného agenta, obchodu s nehnuteľnosťami (realitná kancelária) alebo sprostredkovania v oblasti obchodu a služieb. Advokát nemôže vykonávať činnosť, v rámci ktorej nie je možné oddeliť záujem poskytovateľa služby (advokáta), ako aj samotného klienta, ktorému má byť služba poskytnutá. Advokát je povinný uprednostniť záujem klienta pred svojím vlastným záujmom. V prípade kumulatívneho výkonu činnosti by mohlo dochádzať k nežiaducim situáciám ohrozujúcim povinnosť mlčanlivosti, záujmy klientov, ako aj k ohrozeniu nezávislosti a nestrannosti advokáta, ktorá je neodmysliteľne spätá s výkonom advokácie.

3.

Advokát nemôže byť v pracovnom pomere alebo v období pracovnom vzťahu okrem pedagogickej, publikačnej, literárnej, vedeckej, umeleckej alebo športovej činnosti, činnosti člena poradného orgánu vlády Slovenskej republiky alebo činnosti, ktorá nie je v rozpore s povahou a etickými princípmi advokátskeho povolania.

Pojem pracovný pomer

Zákonník práce neobsahuje legálnu definíciu pracovného pomeru, pri jeho vymedzení sa preto vychádza z obsahového vymedzenia pojmu závislá práca, ako aj z pojmu zamestnanec. Pracovný pomer predstavuje záväzkový právny vzťah, v ktorom sa zamestnanec zaväzuje vykonávať pre zamestnávateľa práce určitého druhu a podľa jeho pokynov, je založený na princípe podriadenosti a nadriadenosti. Pracovným pomerom je len ten pracovnoprávny vzťah, ktorý je založený pracovnou zmluvou.

V praxi sa možno stretnúť aj:

s tzv. **faktickým pracovným pomerom**, t. j. so vzťahom založeným na základe neplatnej pracovnej zmluvy, resp. bez pracovnej zmluvy, ktorý však svojím obsahom naplňuje definíčné znaky výkonu závislej práce, s tzv. **simulovaným pracovným pomerom**, t. j. so vzťahom, kedy dochádza k výkonu závislej práce inak než v pracovnom pomere alebo inak než prostredníctvom dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. V zmysle Občianskeho zákonníka ide o absolútne neplatný právny úkon, pričom platným právnym úkonom by bol zastretý právny úkon, t. j. pracovná zmluva zakladajúca pracovný pomer alebo niektorá z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

Z hľadiska posudzovania zlučiteľnosti výkonu povolania má faktický pracovný pomer, ako aj simulovaný pracovný pomer rovnaké dôsledky ako pracovný pomer a je nezlučiteľný s výkonom advokácie, pokiaľ nejde o výnimky uvedené v § 3 ods. 1 písm. i) zákona o advokácii.

Člen Slovenskej advokátskej komory je povinný komoru vopred informovať o tom, že zamýšľa popri výkone advokácie vykonávať akúkoľvek inú závislú činnosť (tzv. **všeobecná oznamovacia povinnosť**).

Uvedené sa nevzťahuje na výkon pedagogickej, publikačnej, literárnej, vedeckej, umeleckej alebo športovej činnosti a činnosti člena poradného orgánu vlády SR.

Za nezlučiteľnú s výkonom advokácie možno považovať aj takú činnosť, ktorej predmetom nie je výkon závislej práce, má však trvalý charakter a bráni slobodnému výkonu advokácie tak, ako je definovaný v § 1 ods. 2 zákona o advokácii, t. j. sústavne a za odmenu.

4.

Činnosť vykonávaná na základe živnostenského alebo iného podnikateľského oprávnenia nie je s výkonom advokácie zásadne nezlučiteľná. Najvhodnejším spôsobom vý-

konu podnikateľskej činnosti – a to osobitne s ohľadom na jej povahu – je výkon prostredníctvom inej osoby, napríklad prostredníctvom zodpovedného zástupcu. Rovnako tak je s výkonom advokácie zlučiteľné postavenie advokáta ako člena obchodných spoločností s osobným ručením.

Advokát musí v každom prípade dbať na to, aby ním vykonávaná podnikateľská činnosť nebola považovaná za nezlučiteľnú:

- a) podľa bodu 2 tohto stanoviska,
- b) preto, že činnosť vykonávaná v rámci podnikateľskej činnosti sa prekrýva s činnosťou, ktorá je advokátom poskytovaná v rámci výkonu advokácie takým spôsobom, že pri jednotlivých úkonoch nie je možné určiť, či bola vykonaná pri výkone advokácie alebo pri výkone podnikateľskej činnosti,
- c) z dôvodu možného ohrozenia nezávislosti advokáta,
- d) z dôvodu možného zníženia cti a vážnosti advokátskeho stavu.

5.

S výkonom advokácie nie je v zásade nezlučiteľné ani **členstvo** advokáta v **kolektívnych štatutárnych orgánoch alebo iných orgánoch obchodných spoločností**, resp. výkon funkcie individuálneho orgánu obchodnej spoločnosti – touto formou však nemôžu byť obchodnou spoločnosťou poskytované právne služby.

6.

V prípade výkonu funkcie štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti, ktorým by bol **advokátsky koncipient**, je nutné na posúdenie rozporu výkonu takejto činnosti prihliadnuť na skutočnosť, že postavenie advokátskeho koncipienta je odlišné od postavenia advokáta, keďže má byť v pracovnoprávnom vzťahu v plnom pracovnom úväzku u advokáta, riadiť sa jeho pokynmi a pripravovať sa na výkon advokátskej praxe. Predsedníctvo SAK zastáva názor, že naplň činnosti štatutárneho orgánu spočívajúca v komplexnej činnosti pri riadení obchodnej spoločnosti môže svojím obsahom a rozsahom ohroziť výkon praxe advokátskeho koncipienta, keďže je možné predpokladať, že obchodná činnosť sa prevádzkuje a vybavuje v rovnakom čase (v pracovných dňoch a v obvyklom pracovnom čase) ako činnosť advokátskeho koncipienta, pričom P SAK nemá reálnu možnosť kontroly nad riadnym výkonom koncipientskej praxe. Predsedníctvo SAK predzume, že uvedené nie je ani v záujme advokátskeho koncipienta ani v záujme školiťela (advokáta), keďže tento osobne zodpovedá za riadnu výchovu advokátskeho koncipienta.

Základným predpokladom pozitívneho rozhodnutia P SAK pri posudzovaní zlučiteľnosti výkonu činností v prípade advokátskeho koncipienta je skutočnosť, že *táto činnosť svojím obsahom a rozsahom nebude ohrozovať riadny výkon praxe advokátskeho koncipienta, činnosť bude vykonávaná mimo hlavnej pracovnej doby a so súhlasom školiťela so zreteľom na ustanovenie § 22 ods. 5 písm. c) Organizačného poriadku Slovenskej advokátskej komory schváleného Konferenciou advokátov 10. júna 2017.*

7.

Prekážkou výkonu advokácie nie je vlastníctvo či oprávnenie z akýchkoľvek práv k majetku v akejkoľvek forme, ako aj správa a hospodárenie s týmto majetkom vrátane brania výnosov či úžitkov z neho. Uvedené platí aj pre kapitálovú účasť v obchodných spoločnostiach.

V súvislosti s ustanovením § 3 ods. 4 v spojení s § 7 ods. 3 zákona o advokácii je potrebné skúmať zlučiteľnosť výkonu advokácie počas celej dĺžky trvania zápisu v príslušnom zozname vedenom komorou. Splnenie podmienky spoľahlivosti advokáta alebo advokátskeho koncipienta sa totiž nemôže viazať len na okamih jeho zápisu do príslušného zoznamu, ale na celé obdobie zápisu v príslušnom zozname. Rozhodovanie P SAK podľa § 3 ods. 1 písm. i), § 8 ods. 1 písm. a), § 62 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii týmto nie je dotknuté.

Osoba zapísaná v zoznamoch vedených SAK je povinná vždy prihladať na prípadný vplyv inej činnosti na posudzovanie jej spoľahlivosti pre prípad vzniku novej disciplinárnej zodpovednosti v zmysle zákona o advokácii a ostatných stanovských predpisov.

Osoba zapísaná v zoznamoch vedených komorou by mala vždy dojednávateľ svoje záväzky a vykonávať akékoľvek funkcie tak, aby v prípade možného vzniku konfliktu záujmov mala možnosť takúto činnosť kedykoľvek ukončiť alebo prijať iné vhodné opatrenie.

Individuálne žiadosti o posúdenie zlučiteľnosti výkonu činnosti sa doručujú do sídla komory v elektronickej podobe alebo v písomnej podobe. O žiadostiach rozhoduje na svojich pravidelných zasadnutiach predsedníctvo komory po predchádzajúcom prerokovaní v rámci činnosti poradného orgánu – komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami. Žiadosť obsahuje najmä označenie advokáta/advokátskeho koncipienta, ktorého sa žiadosť týka, opis pracovnej činnosti a spôsob jej výkonu, predpokladaný rozsah výkonu tejto činnosti, návrh pracovnej zmluvy alebo inej zmluvy.

Poznámka

- 1 Porovnaj bod 1.2.2. Pozičného dokumentu Slovenskej advokátskej komory z 2. júna 2016, ktorý schválila Konferencia advokátov 10. júna 2017 pod názvom Budúcnosť advokácie na Slovensku – úloha Slovenskej advokátskej komory.

Memorandum o spolupráci medzi Slovenskou advokátskou komorou a Zborom väzenskej a justičnej stráže

Vzdelávanie budúcich právnikov a advokátov je jednou z hlavných úloh Slovenskej advokátskej komory. Pre lepšie možnosti spolupráce pri vzdelávaní advokátskych koncipientov a advokátov v oblasti zabezpečovania a fungovania väzenia na Slovensku, ako aj úlohách, povinnostiach a právach obhajcov v tomto systéme, uzavrela komora s generálnym riaditeľstvom Zboru memorandum o spolupráci.

Slovenská advokátska komora v rámci vzdelávania advokátskych koncipientov a advokátov organizuje okrem povinných seminárov aj množstvo ďalších vzdelávacích podujatí, na ktorých sa môžu koncipienti a advokáti zúčastniť. V októbri 2019 sme pri príležitosti Európskeho dňa advokátov s témou *Právo na právnu pomoc v trestných veciach a prístup k obhajobe pre osoby vo väzbe* zorganizovali v spolupráci so Zborom väzenskej a justičnej stráže študijné návštevy v ústavoch na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody. Tieto exkurzie mali veľký úspech, zúčastnilo sa na nich takmer 100 koncipientov na Slovensku, ale záujem bol oveľa väčší a množstvo koncipientov, ale aj advokátov prejavilo záujem sa v budúcnosti podobných návštev zúčastniť. Práve toto

bolo podnetom na vytvorenie širšej spolupráce so Zborom väzenskej a justičnej stráže, ktorej rámec by malo vytvoriť podpísané memorandum.

Memorandum za Zbor podpísal **gen. Ing. Milan Ivan**, generálny riaditeľ ZVJS a za Slovenskú advokátsku komoru **JUDr. Tomáš Borec**, predseda SAK (na fotografii vľavo).

Tomáš Borec, predseda komory: „Myslím si, že našou úlohou je aj prinášať rôzne príležitosti na ďalšie vzdelávanie koncipientov a advokátov, ktoré im môžu pomôcť pri výkone ich povolania. Preto som po návštevách ústavov, ktoré sme spolu so Zborom zorganizovali na jeseň 2019, inicioval aj vytvorenie základu pre ďalšiu vzájomnú spoluprácu vo forme memoranda.“

MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI

Preambula

1.

Komora je samosprávná stavovská organizácia, ktorá združuje všetkých advokátov zapísaných v zozname advokátov vedenom komorou. Na čele komory je jej predseda.

2.

Zbor väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý organizačne tvoria generálne riaditeľstvo a ústavy zboru ako samostatné právnické osoby - rozpočtové organizácie. Na čele zboru je generálny riaditeľ. Generálne riaditeľstvo riadi a kontroluje ústavy zboru.

3.

Memorandum je prejavom slobodnej vôle generálneho riaditeľstva a komory uznávajúc, že zvyšovanie vzdelanostnej úrovne členov Slovenskej advokátskej komory a príslušníkov zboru, obojstranná vzájomná účasť na vedeckých podujatiach a participácia SAK pri normotvornej činnosti prispieva k prehlbovaniu vzájomnej spolupráce strán memoranda.

4.

Toto memorandum o spolupráci má za cieľ vymedziť všeobecný rámec spolupráce medzi stranami memoranda najmä v oblasti rozvíjania vzdelávacích a normotvorných aktivít. Vzhľadom na záujem strán memoranda o rozšírenie ich spolupráce a napĺňanie spoločných cieľov generálne riaditeľstvo a komora prijali toto memorandum na báze dobrovoľnosti a na princípe obojstrannej výhodnosti a podpory.

Článok 1

Účelom tohto memoranda je vymedziť spôsoby a okruh činností, ktoré sa generálne riaditeľstvo a komora na dobrovoľnej báze zaviazali vzájomne zabezpečovať.

Článok 2

1.

Generálne riaditeľstvo sa zaväzuje s komorou spolupracovať v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi platnými na území Slovenskej republiky a internými predpismi zboru. Generálne riaditeľstvo sa zaväzuje po predchádzajúcej dohode zapájať formou praktických seminárov do vzdelávania advokátskych koncipientov, umožňovať účasť na svojich vedeckých podujatiach, ako aj spolupodieľať sa na riešení ostatných organizačno-technických otázok dotýkajúcich sa práce advokátov v ústavoch.

2.

Komora týmto deklaruje svoj úmysel zapájať sa do základného odborného vzdelávania príslušníkov zboru, umožňovať im po predchádzajúcej dohode účasť na svojich vedeckých podujatiach a zapájať sa do normotvornej činnosti pri kreovaní všeobecne záväzných podmienok výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody.

Článok 3

Vzájomná spolupráca strán memoranda bude realizovaná najmä v týchto oblastiach:

1. Vzdelávacie aktivity:

a) zapojenie zboru do vzdelávania advokátskych koncipientov formou praktického seminára realizovaného vo vybraných ústavoch na výkon väzby a ústavoch na výkon trestu odňatia slobody, obsahom ktorého budú informácie a praktické ukážky činnosti pracovníkov ústavu pri:

(i) úkonoch súvisiacich so zabezpečením styku obhajcu s väzenou osobou, najmä:

- posudzovanie a administrácia žiadostí o predvedenie obvineného a žiadostí o návštevu s obvineným alebo odsúdeným za účelom poskytnutia právnej pomoci,
- úlohy a oprávnenia príslušníka zboru na vchode do ústavu,
- realizácia predvedenia (možnosti používania technických prostriedkov; čas predvedenia; písomnosti, ktoré môže mať obvinený pri sebe; vydávanie potvrdenia o predvedení; dohľad príslušníka zboru nad realizáciou predvedenia; limity účasti iných osôb na úkonoch počas predvedenia obvineného),
- iné formy právnej pomoci a spôsob ich zabezpečenia (používanie telefónu; korešpondencia),
- informačná povinnosť zboru vo vzťahu k obhajcovi (premiestnenie obvineného; úmrtie obvineného a odsúdeného; informácie o správaní odsúdeného) a jej zákonné limity (poznatky o priebehu výkonu trestu odňatia slobody).

(ii) základných podmienkach výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody, najmä:

- postup pri prijatí obvineného do výkonu väzby a odsúdeného do výkonu trestu odňatia slobody (výkon osobnej prehliadky a administrácia jej výsledku; oboznamovanie s právami a povinnosťami; výkon lekárskej prehliadky; veci, ktoré si obvinený a odsúdený môže pri sebe v ústave ponechať),

- zásady umiestňovania a premiestňovania obvinených a odsúdených;
- zásady diferencovaného výkonu väzby (podmienky výkonu väzby v zmiernenom režime),
- zabezpečovanie práv obvinených a odsúdených a významom zákonom určených povinností pri zabezpečení poriadku a bezpečného výkonu väzby a trestu odňatia slobody (význam ústavného poriadku),
- zásady diferencovaného výkonu trestu odňatia slobody a špecializovaný výkon trestu,
- podmienkové prepustenie (formálne a materiálne podmienky a ich hodnotenie príslušníkmi zboru),
- príprava odsúdených na prepustenie (činnosti výstupného oddielu).

b) zapojenie komory do základného odborného vzdelávania príslušníkov zboru v rozsahu základných informácií o význame a obhajcu v systéme trestného práva (prečo má obvinený právo na obhajobu; aké má práva obhajca vo vzťahu k zboru),

c) po predchádzajúcej dohode bezplatná vzájomná účasť na vedeckých podujatiach (konferenciách a seminároch) zameraných na oblasť trestného práva organizovaných zborom alebo komorou.

2. Normotvorná činnosť

Zapojenie zástupcov komory do prípravných prác a tvorby podkladov normatívnej úpravy všeobecne záväzných podmienok výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody.

3. Organizačno-technické otázky

a) vyhľadávanie mimorozpočtových zdrojov a podávanie spoločných projektov zameraných na zlepšovanie materiálo-technických podmienok na prácu advokátov v ústavoch,

b) organizácia pravidelných spoločných pracovných stretnutí zameraných na riešenie aktuálnych problémov vzájomnej spolupráce a činnosti advokátov v ústavoch.

4. Odborné tlačoviny

Strany memoranda si za účelom vzájomnej informovanosti a propagácie recipročne poskytnú 5 ks výtlačkov rezortné-

ho časopisu *Slovenské väzenstvo* a 5 ks výtlačkov časopisu *Bulletin slovenskej advokácie*.

Článok 4

1.

Memorandum sa uzatvára na dobu neurčitú odo dňa nadobudnutia jeho účinnosti.

2.

Toto memorandum je možné skončiť:

a) písomnou dohodou strán memoranda,

b) písomnou výpoveďou ktorejkoľvek strany memoranda aj bez uvedenia dôvodu s výpovednou lehotou tri (3) mesiace, ktorá začína plynúť prvým dňom nasledujúceho mesiaca po jej doručení druhej strane memoranda. V prípade pochybností sa má za to, že výpoveď bola doručená tretí deň po jej odoslaní vo forme doporučenej zásielky na korešpondenčnú adresu strany memoranda uvedenú v záhlaví tohto memoranda.

Článok 5

1.

Memorandum nadobúda platnosť a účinnosť dňom jeho podpisu obidvoma stranami memoranda.

2.

Toto memorandum je možné meniť a dopĺňať len na základe písomných, očíslovaných a stranami memoranda podpísaných dodatkov k tomuto memorandumu.

3.

Toto memorandum je vyhotovené v dvoch (2) rovnopisoch s platnosťou originálu, pričom každá strana memoranda dostane jeden (1) rovnopis.

4.

Strany memoranda vyhlasujú, že obsahu memoranda porozumeli a s jeho obsahom súhlasia. Toto memorandum vyjadruje ich vážnu a slobodnú vôľu, vedenú úprimnou snahou naplniť obsah a ciele tohto memoranda, čo potvrdzujú podpismi oprávnených zástupcov strán memoranda.

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu. Kniha *Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii* vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur. V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Cezhraničný dištančný kurz HELP o procesných zárukách v trestnom konaní úspešne odštartoval

Českí a slovenskí advokáti a advokátski koncipienti sa stretli 30. a 31. januára 2020 v priestoroch SAK v Bratislave na dvojdennom úvodnom seminári, ktorým sa začal cezhraničný kurz o procesných zárukách v trestnom konaní a právach obetí trestných činov. Ide o druhý kurz realizovaný v spolupráci s Českou advokátskou komorou v rámci programu *Human Rights Education of Legal Practitioners* (HELP) Rady Európy, ktorý spolufinancuje Európska únia.

Cieľom úvodného stretnutia bolo oboznámiť účastníkov s fungovaním vzdelávacej on-line platformy, na ktorej kurz dva mesiace prebieha (help.elearning.ext.coe.int). Zároveň mali účastníci možnosť sa osobne spoznať, nadviazať kontakty a vypočuť si svojich tútorov, ktorí sú odbornými garantmi podujatia. Slovenských účastníkov sprevádzali kurzom doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD., JUDr. Martin Štrkolec, PhD. a JUDr. Martin Puchalla, PhD.

Základný študijný materiál vypracovaný expertmi Rady Európy pozostáva zo šiestich modulov, ktoré na úvodnom seminári predstavila zástupkyňa Rady Európy Eva Massa. Rada Európy v spolupráci so SAK zabezpečila preklad materiálov do slovenského jazyka. Po ukončení pilotného kurzu, budú tieto voľne dostupné na vzdelávacej platforme.

Zľava: Jiří Novák (ČAK), Ondrej Laciak (SAK), Eva Massa (Rada Európy), Roman Kubovič (ESLP), Petr Poledník (ČAK)

Zaujímavú prednášku zameranú na **analýzu obsahu čl. 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach** mal právnik kancelárie Európskeho súdu pre ľudské práva pán **Roman Kubovič**. Príspevok o **smerniciach EÚ na ochranu procesných práv obvinených a podozrivých osôb** prezentoval **doc. Laciak**, ktorý poukázal na ich prínos, ale aj súčasné nedostatky v implementácii naprieč EÚ. Ďalšiu prednášku o **práve na spravodlivé súdne konanie** mal český tútor **JUDr. Jiří Novák**, ktorý sa tiež zamerl na priblíženie zdrojov informácií on-line prostredníctvom databázy HUDOC.

Druhý deň účastníci rozoberali prípadovú štúdiu na báze rozhodnutia ESLP, individuálne si vyskúšali prácu s platformou a podelili sa o svoje skúsenosti. Vďaka za aktívnu účasť všetkým 70 advokátom z oboch krajín! Po úspešnom absolvovaní kurzu budú účastníkom vystavené certifikáty Rady Európy.

Slovenská advokátska komora spolupracuje s Radou Európy v rámci programu HELP od roku 2015 a implementovala dosiaľ dva cezhraničné kurzy, pričom prvý sa týkal ochrany osobných údajov a práva na súkromie.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto Vladislav Zigo

Bratislavské právnické fórum 2020: Advokát má nezastupiteľné miesto pri ochrane právneho štátu

V dňoch **6. a 7. februára 2020** sa na pôde Univerzity Komenského uskutočnil 6. ročník medzinárodnej konferencie Právnickej fakulty UK s názvom **Bratislavské právnické fórum**. Snahou podujatia je prepojiť teóriu a prax aj cestou spolupráce s právnickými profesiami. **Záštitu nad podujatím tento rok prevzala Slovenská advokátska komora.** Hlavná téma plenárneho zasadnutia ako aj leitmotív celej odbornej konferencie bola veľmi dôležitá a aktuálna – „**Advokát ako ochranca právneho štátu**“.

Medzinárodná konferencia zaujala slovenskú i zahraničnú akademickú obec ako aj členov právnických profesií, tento rok dokonca v rekordnom počte prihlásených účastníkov.

Po otvorení podujatia príhovorom pána dekana Právnickej fakulty UK **doc. JUDr. Eduarda Burdu, PhD.** a predsedu SAK **JUDr. Tomáša Boreca** v rámci plenárneho zasadnutia vystúpilo viacero rečníkov, ktorých príspevky si v krátkosti priblížime.

Rector Univerzity Komenského **prof. JUDr. Marek Števec, PhD.** sa zamerl na spoločenský status právnických profesií s podtitulom *na čo sme v priebehu časov zabudli a zabúdať by sme nemali*. Začal definíciou právnického stavu ako profesie, ktorú možno definovať na základe troch prvkov – dlhodobá a sústavná príprava, intelektuálny potenciál a spoločenská potreba. Napriek tomu, že advokáti sú v spoločnosti potrební na ochranu práv a záujmov občanov, v priebehu vekov boli vždy do určitej miery ostrakizovaní, ako vyplýva aj

z krásnej literatúry a iných zdrojov. Pomohol si slovami pani prof. Krskovej: „*Spoločnosť sa bez právnikov nezaobíde, no, čím viac nás spoločnosť potrebuje, tým viac nás nemá rada.*“ Poukázal na to, že nielen teraz čelíme kríze dôvery, ale že výzvam budeme musieť čeliť čoraz viac. Nesmieme pri tom zabúdať na to, že advokátska etika je v prvom rade deontologická, nie behaviorálna či utilitická, teda je to etika povinnosti. Zároveň by sa s advokátskym povoláním mala spájať vždy dôstojnosť a určitá noblesa.

Ďalším rečníkom bol hosť Slovenskej advokátskej komory a predseda Rady advokátskych komôr Európy (CCBE), chorvátsky advokát **Ranko Pelicarić**. Vo svojom príspevku sa zamerl na tému Verejný záujem ako odôvodnenie spoločenskej úlohy a nezávislosti advokáta, ako aj základného práva na prístup k advokátovi. Pripomenul, že efektívne fungovanie právneho štátu je otázkou verejného záujmu. Advokáti prostredníctvom poskytovania právnej pomoci a zabezpe-

„Spolupráca s advokátmi je pre Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave veľmi dôležitá, a povedal by som, že dokonca absolútne nezastupiteľná. Advokáti medzi právnických profesií predstavujú najslobodnejšie povolanie a musia v rámci svojej praxe ovládať najširší rozsah práva. Vzájomná spolupráca je obojstranne obohacujúca – teória napomáha praxi a prax rozvíja teóriu. Veľakrát sa poukazuje na rozdiel medzi teóriou a praxou, ale ja tvrdím, že ak rozdiely existujú, tak ide o prax, ktorá nemá oporu v zákone alebo o bezzubú teóriu. Univerzitné vzdelávanie prechádza reformou a zavádza čoraz viac aplikovaných predmetov. Venujeme sa otázkam praktickej vedy, ktorá nie je samoučelná, ale je použiteľná v praxi. Jedným z takýchto výstupov je aj Bratislavské právnické fórum.

S ohľadom na nedávne odhalenia korupčného správania sa v justícii sa možno pre niekoho pohľad na slovenské právne prostredie zmenil. Na druhej strane si nerobme ilúzie, že podobné prípady sa nestávajú aj v demokraciách všeobecne považovaných za vyspelé. Pokrivené právo je problém celosvetový. Nesmieme sa osobitne spoločensky extrahovať, no treba tomuto problému čeliť priamym pohľadom. Advokácia má ako ochrankyňa demokracie a právneho štátu v úsilí pri obrode hodnôt právneho štátu v praxi nezastupiteľné miesto. Oceňujem preto postoj Slovenskej advokátskej komory, ktorá sa postavila tejto problematike čelom a mala záujem na tom, aby sa vzťahy medzi členmi právnických profesií vyčistili a upravili.

Ako dekan právnickej fakulty verím, že vychováame generáciu, ktorá bude vykazovať menšie korupčné správanie a ktorá pomôže zvládnuť stav právneho štátu v našej krajine.“

doc. JUDr. Eduard Burda, PhD.

dekan Právnickej fakulty Univerzity Komenského

čovania súladu s právnym poriadkom prispievajú k zákonosti a právnej istote a tiež prispievajú k predchádzaniu konfliktov a sporov, čím napomáhajú aj bezproblémovej spoločenskej a ekonomickej interakcii a hospodárskej stabilite. Viac si na túto tému môžete prečítať v rozhovore s predsedom CCBE na s. 6.

Jednotlivé prvky nezávislosti advokáta podrobne vo svojom príspevku rozobral druhý hosť Slovenskej advokátskej komory **JUDr. PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M.**, sudca Najvyššieho správneho súdu v Českej republike. Poukázal na to, že nezávislosť advokáta musí byť v prvom rade zabezpečená vo vzťahu k štátu. Advokát sa neustále pohybuje v prostredí, kde štát stretáva, minimálne v podobe samotnej legislatívy. Úlohou advokáta je byť sprostredkovateľom medzi laikmi a svetom právnych profesionálov. Advokát je niekto, kto sa snaží riešiť spor určitou metódou, kanonizovať konflikt do určitých koľají, je nárazníkom medzi klientom a štátom, alter egom klienta, ktoré musí byť pri jeho zastupovaní schopnejšie a bystrejšie ako on sám. Pre efektívne poskytovanie služieb klientom musí byť zabezpečená a chránená systémová rola advokáta, teda advokát musí mať reálny priestor na svoje fungovanie a nesmie byť postihovaný, ak koná v rámci tohto priestoru. Zároveň musí mať advokát motiváciu konať s čo najväčšou profesionalitou, riadiť sa advokátskou etikou, ktorej porušenie vedie k sankcii. V právnických profesiách by mal vládnuť vzájomný rešpekt, podobné kvalifikačné podmienky, porovnateľné etické štandardy a sankcie. Treba však rozlišovať druh a dopad porušenia etického pravidla – „zrada“ klienta musí byť prísne trestaná, prehnaná agilita môže byť braná zhovievavejšie. Takisto musí mať advokát zabezpečené nasledovné záruky, aby konal slobodne v záujme klienta: priestor pre vzťah vzájomnej dôvery, nezávislosť na vonkajších tlakoch, materiálne zaistenie a materiálna motivácia. Napriek tomu, že dnes je trend prelamovania mlčanlivosti, nesmieme zabúdať na význam tejto zásady v právnom štáte. Ide o veľmi dôležitý aspekt vzťahu advokáta a klienta a jej ochrana by mala byť „robustná“. Ďalej je nevyhnutné zabezpečiť inštitucionálne záruky v podobe samosprávnej advokátskej komory, ktorá je schopná chrániť advokátov navonok, pričom sa ale nesmie stať cechom.

Nasledoval príspevok tretieho hosťa Slovenskej advokátskej komory dekana Varšavskej advokátskej komory **Mikołaja Pietrzaka**, ktorý sa venoval úlohe advokátov v systéme ochrany ľudských práv. O témach, ktoré načrtnú vo svojom príspevku sme sa rozprávali aj v rozhovore, ktorý si môžete prečítať na s. 4.

Hosť PF UK, **prof. Dr. Bernardo Cortese** z talianskej Univerzity v Padove, sa pozrel na problematiku cez rozhodovacie činnosť Súdneho dvora EÚ vo veci porušenia princípov právneho štátu v Poľsku legislatívnymi opatreniami obmedzujúcimi sudcovskú nezávislosť. Titul jeho príhovoru *Všetci za jedného, jeden za všetkých?* poukazoval na potrebu zosúladenia úloh Európskej komisie, vnútroštátnych súdov a advokátov, ako aj SD EÚ pri riešení otázok právneho štátu. Prof. Cortese pripomenul, že dialóg vedený Európskou komisiou ako aj „poplašný systém“ Rady Európy či medzinárodný tlak

na štáty implementujúce legislatívne zmeny s negatívnym dopadom na právny štát, sa ukázali ako neefektívne. Riešenie spočíva skôr v právnom systéme. Vychádzať možno z dvoch prejednaných princípov – po prvé, Súdny dvor EÚ zabezpečuje ochranu práv jednotlivcov, ak tieto vyplývajú z práva EÚ (*Gend en Loos, Costa/ENEL, Simmenthal, etc.*) a po druhé, členské štáty majú povinnosť – bez výnimky – pri revízii legislatívy dbať na zásady právneho štátu, vrátane nezávislosti súdnictva (*Union de Pequenos Agricultores*, čl. 19 ZEÚ). Následne závisí postup od toho, či majú vnútroštátne opatrenia dopad na jednotlivcov. Ak nie, je na Európskej komisii začať konanie o porušenie práva EÚ. Ak áno, čo je určite prípad excesívneho obmedzenia nezávislosti sudcov, advokáti a sudcovia sa môžu obrátiť na SD EÚ a získať tak autoritatívny stimul pre neuplatnenie takéhoto vnútroštátneho opatrenia bez obavy z disciplinárnych sankcií (*C-216/18 PPU, C-585/18 a stanovisko generálnej advokátky vo veci C-658/18*). Súdny dvor EÚ tiež demonštroval záujem na efektívnosti vlastných predbežných opatrení. Advokáti v členských štátoch sú zásadnou hnacou silou pri uplatňovaní zmeny cestou právneho systému EÚ. Advokáti musia tlačiť na vnútroštátne súdy, aby postupovali veci SD EÚ. Zároveň majú advokáti povinnosť ozvať sa verejne a nahlas v prípade reforiem, ktoré ohrozujú právny štát, aby európskej inštitúcii mali predstavu, že môže dôjsť k porušeniu článku 19 ZEÚ.

Výzvy právneho štátu spojené s tvorbou legislatívy rozoberala **dr. Adriana Almășan**, advokátka a akademička z Univerzity v Bukurešti. V právnom štáte v prvom rade platí vláda práva ako opak nadradenosti moci a nadradenosti vôle jednotlivca. Súčasný demokratický systém je postavený na objektívnosti a transparentnosti legislatívneho procesu. Textácia legislatívy by mala prispievať k dôvere v zákonodarstvo a spĺňať niekoľko požiadaviek: hlavné právne predpisy by nemali byť závislé od volebného obdobia, objem predpisov by nemal dosahovať neúnosnú mieru, predpisy by mali byť zrozumiteľné, ľahko dostupné, predvídateľné a intuitívne, v súlade so všeobecnými princípmi a v súlade s normami vyššej právnej sily, prinášať spravodlivosť a všeobecné blaho, stabilitu motivujúcu investície, za existencie dostatočne efektívnej kontroly znemožňujúcej ich obchádzanie. Právo však má záhadný talent byť v rozpore s realitou. Skutočný život sa nachádza kdesi inde ako legislatíva a mnohé pravidlá sú v absolútnom kontraste so sedliackym rozumom. Advokáti majú za úlohu čo najlepšie aplikovať právne predpisy, pomôcť klientom vyznať sa v ich spleti a vzbudzovať dôveru v právny systém a advokáciu.

Viaceré príspevky v rámci plenárneho zasadnutia sa venovali trestnoprávnym aspektom právneho štátu. Dekanka Právnickej fakulty Univerzity Goce Delčev v macedónskom Štipe **Olga Koševaliska Gurkova, PhD.** priblížila postavenie advokáta ako ochrancu právneho štátu v trestnom konaní. **Prof. JUDr. Jozef Čentés, PhD.** predniesol príspevok na tému rešpektovanie práva na obhajobu v trestnom konaní, v ktorom pripomenul, že účelom tohto práva nie je zaručiť obvinenému dosiahnutie takého rozhodnutia orgánu aplikácie práva, o aké sa usiluje pomocou obhajoby, ale vytvo-

renie podmienok pre riadne uplatnenie procesných práv obvineného v trestnom konaní. Orgány aplikácie práva nemôžu uplatnenie procesných práv obvineného odoprieť. **Prof. dr. hab. Bronisław Sitek** priblížil účastníkom postavenie právneho poradcu Generálnej prokuratúry Poľskej republiky ako špecifické právnické povolanie, ktoré z hľadiska rozsahu práv a povinností nemá v európskych krajinách obdobu.

Obsahom plenárneho zasadnutia boli aj dve osobitné témy: **JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.**, dekan Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach, sa zameral na *fiškálny záujem štátu a postavenie advokáta ako ochrancu práv daňových subjektov*. **Dr. jud. sc. Yaroslav Lazur**, dekan Právnickej fakulty Užhorodskej národnej univerzity, zdôraznil úlohu advokáta ako garanta právneho štátu v rámci mimosúdneho riešenia sporov.

Na záver zazneli slová podpredsedu Slovenskej advokátskej komory **doc. JUDr. Ondreja Laciaka, PhD.**, ktorý zhrnul postavenie advokáta v právnom štáte reflektujúc na prvky právneho štátu, ako ich definovala Benátska komisia, a na kľúčové princípy výkonu advokácie z dielne Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). Pristavil sa pri stále pálčivejšej téme rovnováhy spoločenskej potreby byť informovaný médiami na jednej strane a na nezriedka negatívne vykresľovanie postavenia advokáta v médiách, ktoré ho automaticky spájajú s postavou klienta. Ide o nepochopenie postavenia a úlohy advokáta v právnom štáte, ktoré výslovne zakazujú aj Základné pravidlá úlohy advokátov prijaté 8. kongresom OSN na prevenciu kriminality a zaobchádzania s páchatelmi. Bez plnohodnotnej realizácie práva na spravodlivý proces, vrátane práva na obhajobu, nemôžeme v žiadnom smere hovoriť o fungujúcom právnom štáte.

Po skončení plenárneho zasadnutia sa účastníci rozišli do 16 sekcií zameraných na jednotlivé právne odvetvia, kde pokračovali v prezentovaní svojich príspevkov a diskusií.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

150+

AKTUALIZOVANÝCH
KOMENTÁROV

ASPI

3 400 000+

ROZHODNUTÍ VŠETKÝCH
SÚDOV

62+

VYBRANÝCH, KNIŽNE
PUBLIKOVANÝCH
JUDIKATÚR

14 200+

ČLÁNKOV

Z 19

ODBOBNÝCH
ČASOPISOV

V JEDNOM PRÁVNOM SYSTÉME,
PREVIAZANÝCH S

65 500+

PREDPISMI
V REKONŠTRUOVANOM,
ÚPLNOM ZNENÍ

Jednotka na trhu právnych informácií

Nielen tento, ale aj mnoho ďalšieho
autorského obsahu nájdete v Systéme ASPI

+421 2 58 10 20 14 | +421 910 638 768
www.aspi.sk | www.noveaspi.sk | obchod@aspi.sk

Wolters Kluwer

Keď si potrebujete byť istý

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Z februárového zasadnutia stáleho výboru CCBE

V dňoch 19. a 20. februára 2020 sa vo Viedni konalo zasadnutie orgánov CCBE. Zasadnutie stáleho výboru CCBE viedol chorvátsky advokát Ranko Pelicarić, ktorý sa ujal miesta predsedu CCBE.

Predsedsníctvo CCBE rozhodlo s ohľadom na vývoj justície v Poľsku a v Maďarsku vytvoriť **novú pozíciu poradcu CCBE pre právny štát**. Úlohou poradcu bude vypracovať strategický plán pre CCBE pre posilnenie právneho štátu, monitoring porušovania zásad právneho štátu a príprava expertných stanovísk pre delegácie CCBE.

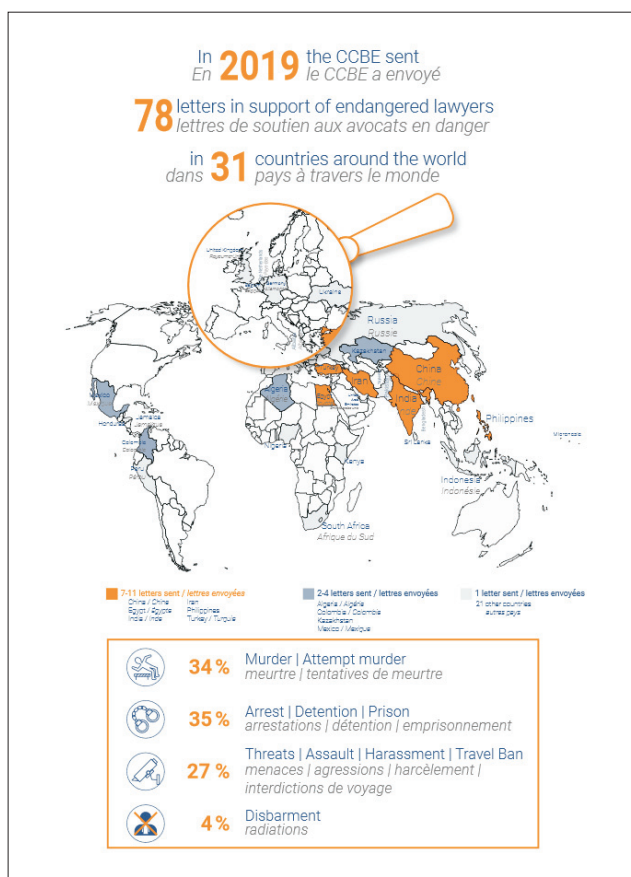
Podpredseda SAK doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD. v pozícii predsedu výboru CCBE pre trestné právo, viedol zasadnutie výboru a delegáciám predstavil **Referenčnú príručku CCBE** pre obhajcov, ktorá sumarizuje opatrenia prijaté na úrovni EÚ a Rady Európy za účelom posilnenia procesných záruk v trestnom konaní.

Delegácie schválili **dokument CCBE o právnych aspektoch umelej inteligencie**, ktorý vypracoval výbor CCBE pre právo IT. Ide o komplexný dokument, ktorý sa zaoberá definíciami pojmov umelá inteligencia a komplexné algoritmy, vzťahom umelej inteligencie a ľudských práv, použitím umelej inteligencie v súdnictve a v trestnoprávnej oblasti, otázkou zodpovednosti a dopadu využitia umelej inteligencie na advokátsku prax.

CCBE uzavrela **Memorandum o spolupráci s Radou Európy**, v zmysle ktorého CCBE bude vystupovať ako konzultačný orgán Rady Európy v otázkach týkajúcich sa advokácie.

Delegácie sa oboznámili s aktuálnym stavom rokovaní o návrhu **dohovoru Rady Európy o povolaní advokáta**, prácach na znení článku o odmene v rámci **modelového etické-**

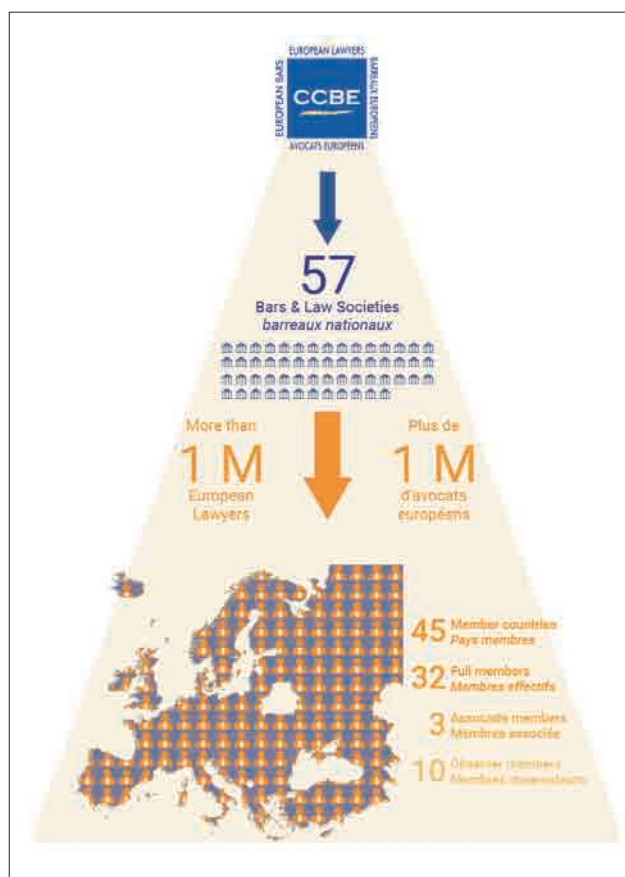

ho kódexu CCBE, aktuálnom stave rokovaní o následkoch Brexitu na sektor služieb, podpore francúzskych advokátov v snahe zastaviť legislatívny návrh dôchodkovej reformy či projektu CCBE/ELF o vzdelávaní v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí.

Bilaterálne stretnutie predstaviteľov CCBE a Agentúry EÚ pre základné práva

Doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD. sa v pozícii predsedu CCBE zúčastnil 21. februára 2020 na tradičnom výročnom bilaterálnom rokovaní CCBE a Agentúry EÚ pre základné práva (FRA) vo Viedni. Predseda FRA Michael O'Flaherty poukázal na to, že okrem zastupovania záujmov advokácie sa z CCBE stala uznávaná ľudskoprávna organizácia. Poďakoval za príspevok CCBE k problematike vyžitia umelej inteligencie v justícii a advokácii a k prácam na správe o prezumpcii nevinny v EÚ, ktorá predstavuje jeden z jej hlavných projektov v roku 2020. FRA bude robiť prieskum v deviatich krajinách EÚ medzi advokátmi, sudcami a prokurátormi a zameriavať sa bude na celkový kontext spravodlivosti konania (získavanie dôkazov, rovnosť zbraní a pod.). K témam diskusie ďalej patrili procesné záruky v trestnom konaní pre podozrivé a obvinené osoby, správa FRA o podmienkach vo väzbe v jednotlivých krajinách EÚ – porovnanie pravidiel a reality, správa FRA o praktických aspektoch prístupu k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o Európskom zatýkacom rozkaze, v ktorej sa poukazuje na potrebu posilniť záruky ohľadom zabezpečenia dôveryhodnosti a mlčanlivosti v komunikácii s obhajcom. Debata sa týkala aj elektronického dokazovania

v trestnom konaní a budúcnosti konania o Európskom zatýkacom rozkaze. FRA predstavila sprievodcu pre vnútroštátnu aplikáciu Charty základných práv EÚ, ktorú CCBE považuje za veľmi praktický a užitočný nástroj.

Výročná správa CCBE za rok 2019

Ak vás zaujíma dianie v európskej advokácii, odporúčame „prelistovať si“ výročnú správu CCBE za rok 2019. Dozviete sa o všetkých aktivitách za uplynulý rok, výzvach, ktorým musí CCBE čeliť pri ochrane záujmov vyše 1 milióna európskych advokátov, o činnosti pracovných skupín a výborov CCBE, opatreniach na ochranu ohrozených advokátov či spolupráci s inými inštitúciami. CCBE tento rok oslavuje 60. výročie neúnavného úsilia o posilnenie právneho štátu, demokracie a ľudských práv prostredníctvom aktivít na ochranu nezávislosti advokátov a advokátskych komôr a základných pilierov advokátskeho povolania. Výročné správy nájdete na www.ccbe.eu/documents/publications/.

Rada Európy

Konferencia HELP v EÚ:

Stretnutie zástupcov právnických profesií k tvorbe nových vzdelávacích kurzov

Konferencia HELP v EÚ sa konala 6. a 7. februára 2020 za prítomnosti zástupcov advokátskych komôr a justičných akadémií členských štátov EÚ. HELP je skratka pre Human Rights Education for Legal Practitioners a ide o program Rady Európy

py, ktorý pripravuje a realizuje vzdelávacie kurzy pre právnické profesie prostredníctvom online platformy. Určitú časť kurzov financuje Európska únia a v tomto rámci aj Slovenská advokátska komora implementovala dva kurzy – *Ochrana osobných údajov a právo na súkromie* a *Procesné záruky v trestnom konaní a práva obetí trestných činov*. Slovenskú advokátsku komoru zastupoval na konferencii certifikovaný tútor HELP JUDr. Ing. Miroslav Chlipala, PhD. **Na fotografii zľava: Ana Medarska-Lazova (RE HELP), Miroslav Chlipala (SAK), Ana-Maria Telbis (RE HELP), Vladimír Bachleda (Justičná akadémia SR), Eva Massa (RE HELP).**

Pracovné nasadenie bolo veľmi vysoké. Intenzívne sa preberali osvedčené postupy uplynulého obdobia, špeciálne sa účastníci zamerali na kurzy implementované v roku 2019 a predstavili sa nové pripravované kurzy. Ďalej sa rozoberala stratégia budúceho vzdelávania advokátov a sudcov v zmysle prijatej stratégie EÚ pre odbornú justičnú prípravu, v ktorej sa po prvýkrát spomína program HELP, a tiež odporúčanie Rady Európy rozšíriť program HELP na univerzity. Predstavené boli aktualizácie kurzov týkajúce sa antidiskriminačných opatrení, práv zamestnancov, ochrany osobných údajov, azylu či výkonu rozsudkov EŠLP.

Implementácia kurzov Slovenskou advokátskou komorou a spolupráca s Českou advokátskou komorou boli prezentované ako úspešný príklad spolupráce s Radou Európy a bilaterálnej cezhraničnej spolupráce, čo nás veľmi teší. Aktuálne prebieha cezhraničný dištančný kurz v spolupráci s ČAK pre 70 slovenských a českých advokátov na tému *Procesné záruky v trestnom konaní*, ktorý odštartoval 31. januára 2020.

ECBA

ECBA – *Európska komora obhajcov* (European Criminal Bar Association) je nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy. Jej hlavným cieľom je presadzovať dodržiavanie základných práv podozrivých, obvinených a odsú-

dených osôb. ECBA slúži na udržiavanie kontaktov, vyhľadávanie kolegov v zahraničí, sprístupnenie relevantných dokumentov a sprostredkovanie odbornej rady členom. Slovenská advokátska komora nie je kolektívnym členom ECBA.

Jarná konferencia ECBA v Ríme sa pre pandémiu koronavírusu presúva na jeseň

Využite príležitosť spoznať kolegov so zameraním na trestné právo v zahraničí a zúčastnite sa konferencie ECBA, ktorá sa bude venovať téme Európskej prokuratúry, v dňoch 11. a 12. septembra 2020 v Ríme.

Prvý panel sa bude venovať úlohe obhajoby v rámci fungovania Európskej prokuratúry a druhý panel sa zameria na podmienky vo väzbe v Európskej únii vychádzajúc zo správy Agentúry EÚ pre ľudské práva. V poobednom paneli sa budú účastníci venovať princípu *ne bis in idem*, takisto v súvislosti s konaním Európskej prokuratúry. Na záver ako každý rok sa budú prezentovať národné správy a aktuálny vývoj v rámci Európy a aktivity ECBA, príp. Fair Trials.

Ide o výbornú príležitosť nadviazať kontakty s obhajcami v celej Európe a získať najnovšie poznatky z oblasti trestného práva. Podujatie prebieha v anglickom jazyku. Záujemcovia zo Slovenska patria ku krajinám so zníženým registračným poplatkom (150 eur). V prípade záujmu o registráciu navštívte www.ecba.org alebo kontaktuje odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk).

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako oslovničku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej oslovničky do zoznamu oslovničiek advokátskej komory uplynie v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali oslovničku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Nový online produkt

EUROKÓDEX Judikatura a monotematiky

Vaša elektronická právna knižnica

Novinky
2019 | 2020

OBČIANSKE PRÁVO

- Judikatura k dedičskému konaniu
- Judikatura krajských súdov k CSP
- Judikatura krajských súdov k SSP
- Judikatura krajských súdov k CMP
- Judikatura NS SR k dovolaniu
- Judikatura k ochrane osobnosti
- Monotematika Medzinárodné právo súkromné

DAŇOVÉ PRÁVO

- Daňové judikáty
- Judikatura ESD k dani z pridanej hodnoty

PRACOVNÉ PRÁVO

- Judikatura ku skončeniu pracovného pomeru
- Judikatura k náhrade škody v pracovnom práve
- Monotematika Vzory a povinná dokumentácia zamestnávateľa

ÚSTAVNÉ PRÁVO

- Nariadenie GDPR – Veľký komentár

SPRÁVNE PRÁVO

- Judikatura k Správnomu poriadku a Správnomu súdnemu poriadku
- Judikatura k Všeobecnému správnomu konaniu
- Judikatura k Štátnej službe príslušníkov PZ
- Monotematika Čierna stavba

Young Lawyers Contest 2020

So svojimi skúsenosťami a vnímaním podujatia Young Lawyers Contest sa s nami podelili obe účastníčky nominované Slovenskou advokátskou komorou – Jana Brezovičová a Marina Kapustina. Ak vás podujatie zaujalo, neváhajte sa prihlásiť na ďalší ročník. Registrácia na ďalší Young Lawyers Contest bude od 10. apríla do 1. júla 2020.

Účasť na Young Lawyers Contest bola výborná skúsenosť

V októbri 2019 som bola spolu s ďalšími 39 mladými právnikmi z takmer celej Európskej únie vybratá do súťaže *Young Lawyers Contest*, organizovanej Akadémiou európskeho práva (ERA) v spolupráci s Radou advokátskych komôr Európy (CCBE) a Varšavskou advokátskou komorou. Všetci zúčastnení boli rozdelení do deviatich tímov. Ja som bola v tíme s kolegami zo Švédska, Belgicka a Poľska.

Pracovným jazykom súťaže bola angličtina a samotná súťaž prebiehala v troch kolách. V prvom, písomnom kole súťaže mali zúčastnení na výber dve témy: prvá sa týkala **európskeho trestného práva**, druhá, ktorú si vybral náš tím, **prehľadu judikatúry SD EU v otázkach zodpovednosti za spoločné prevádzkovanie osobných údajov**.

Každý tím mal pripraviť 15-stranový esej, ktorú mal možnosť obhájiť dňa 13. februára 2020 v nemeckom meste Trier. Bolo to dosť náročné, nakoľko obhajoba sa pripravovala na prvom osobnom stretnutí členov tímov, ktorí za niekoľko hodín mali preukázať vynikajúcu tímovú spoluprácu.

V druhom, ústnom kole, bolo 10 súťažných tímov rozdelených na skupiny, ktorých úlohou bolo dojednanie podmienok a podpísanie zmluvy o prevode obchodného podielu.

Tretím a finálnym kolom súťaže bol *Moot Court* pred Súdny dvorom EÚ, do ktorého sa dostali iba dva tímy, členkou

jedného z ktorých som bola aj ja. Súťažiaci si dňa 14. februára 2020 vyskúšali postavenie účastníkov konania o prejudiciálnej otázke a prezentovali svoje stanoviská pred sudcami. V priebehu dvoch hodín sme mali pripraviť stanovisko na tému súvisiacu s konaním o Európskom zatýkacom rozkaze.

Je mi ctou, že patríam do jedného z dvoch víťazných tímov tohtoročnej súťaže. Hoci náš tím skončil ako druhý, spolupráca s advokátskymi koncipientmi a mladými advokátmi pochádzajúcimi z rôznych krajín, kultúr a tradícií bola pre mňa jednou z veľkých výziev. Táto skúsenosť mi umožnila nielen zoznámiť sa s mladými kolegami z celej EÚ, ale aj zdieľať poznatky o vnútroštátnom a európskom práve.

Zároveň ďakujem Slovenskej advokátskej komore a advokátskej kancelárii *bnt attorneys in CEE* za pomoc pri materiálnom zabezpečení účasti na súťaži.

Mgr. Marina Kapustina

advokátska koncipientka v *bnt attorneys in CEE*

Foto autorka

Súťaž je vhodná pre každého, kto sa nebojí robiť „niečo na viac“

O súťaži som sa dozvedela náhodne pri prezeraní webových stránok SAK a následne som čerpala informácie z oficiálnej webovej stránky súťaže. Otázky som konzultovala so SAK, ako aj priamo s organizátormi, pričom všetci boli veľmi milí a nápomocní.

Po podaní prihlášky som čakala na akceptáciu ako súťažiaci, keďže počet účastníkov bol obmedzený. Po obdržaní informácie o akceptovaní sme boli rozdelení do tímov po 3-4 súťažiacich z rôznych krajín EÚ, ktorí sa nikdy predtým nevideli. Zároveň sme dostali dve písomné zadania, z ktorých sme si vybrali jedno. V rámci tímu sme si rozdelili prípravu písomného podania do štyroch častí. Každý vypracoval svoju časť a na záver jedna osoba z tímu skompletizovala celý text a zaslala výstup organizátorom súťaže. Vydýchli sme si, keď sa to podarilo v stanovenom termíne.

Nasledovalo približne mesačné čakanie na pokračovanie súťaže – ústne kolá v priestoroch ERA v nemeckom Trieri. Opätovne sme si rozdelili medzi sebou úlohy a nasledovala prezentácia pred porotou a druhým tímom, ako aj zodpovedanie položených otázok. Po ukončení prvého kola sme dos-

tali spätnú väzbu od porotcov s uvedením pozitív aj negatív nášho prejavu. Obsahom druhého kola bola negociácia. Každý tím dostal zadanie s pozíciou, ktorú si musel vyjednať s druhým súťažiacim tímom. Znova po ukončení kola sme dostali spätnú väzbu.

Druhý deň začal vyhlásením dvoch najlepších tímov, ktoré sa dostali do finále, ktoré prebiehalo vo forme simulovaného sporu (*moot court*), kde každý tím zastupoval jeden zo štátov EÚ a mal prezentovať argumenty na obhájenie svojej pozície. Po prezentácii oboch tímov im boli položené otázky od porotcov, ako aj od ostatných tímov v publiku. Nasledovalo vyhlásenie víťazov a odovzdanie cien víťazným tímom.

Keďže už počas vysokoškolského štúdia som sa zúčastňovala na školských aj mimoškolských, národných aj medzinárodných študentských súťažiach, tento koncept nebol pre mňa cudzí. Prínos YLC, ako aj iných medzinárodných súťaží,

vidím najmä v možnosti spoznať nových ľudí z právnej praxe z rôznych štátov EÚ, vymeniť si s nimi skúsenosti a poznatky, v prehĺbení vedomostí z určitej oblasti práva (v tomto prípade práva EÚ) a v tréningu schopnosti zvládať nové (nielen stresujúce) situácie.

V zásade je súťaž vhodná pre každého, kto sa nebojí robiť „niečo navyše“. Súťaž by som odporučila aj tým, ktorí sa nevenujú právu EÚ, nakoľko sa nevyžadovali také vedomosti z tejto oblasti, ktoré by bolo potrebné vopred zdĺhavo študovať. Písomné zadanie síce obsahovalo špecifické a detailnejšie otázky, na jeho vypracovanie však bol dostatok času. Výhodou bola aj tímová práca. Nie je potrebné sa obávať, že človek na všetko bude sám.

Mgr. Jana Brezovičová

advokátska koncipientka LEGAL ART, s.r.o.

Foto ERA

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

Česká advokátska komora v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou,
Bamberskou advokátskou komorou a Saskou advokátskou komorou
organizujú pre advokátov a advokátskych koncipientov tradičné

**Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
6. a 7. novembra 2020 v Prahe**

Téma: „Well-being“ verzus vyhorenie a stres v praxi advokáta

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum každoročne vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami zo Slovenska, Česka a Nemecka. Program zahŕňa spoločnú večeru a celodennú odbornú konferenciu organizovanú na rotačnom princípe jednou z partnerských inštitúcií. Podujatie poskytuje jedinečný priestor na budovanie siete kontaktov nemecky hovoriacich advokátov. Slovenská advokátska komora je partnerom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra od roku 2011 a organizátorom podujatia bola v roku 2013 a 2017. **Hlavným jazykom konferencie je nemčina, na odbornej časti konferencie je však zabezpečené kvalitné simultánne tlmočenie do českého jazyka.**

Bližšie informácie vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk)

Projekt LAWYEREX: Slovenskí stážisti v zahraničí

Slovenská advokátska komora sa v roku 2019 zapojila do projektu **medzinárodnej výmeny advokátov (LAWYEREX)**, ktorého cieľom je realizácia výmenných stáží začínajúcich advokátov v Európskej únii. Advokáti v členských štátoch EÚ tak získavajú príležitosť oboznámiť sa s právnym systémom vybranej krajiny, s fungovaním advokátskej kancelárie a nadviazať kontakty s kolegami v zahraničí. Koordinátorom stáží je **European Lawyers Foundation** a projekt je spolufinancovaný Európskou komisiou a partnerskými komorami. Projekt LAWYEREX nadviazal na úspešný dvojročný projekt MULTILEX (2017 – 2019), ktorý získal výborné hodnotenie zo strany účastníkov i Európskej komisie.

Hostiteľskými inštitúciami v partnerských krajinách (Francúzsko, Španielsko, Grécko, Poľsko, Česko, Rumunsko, Cyprus, Litva, Slovensko) boli advokátske kancelárie a advokátske komory. Výmenné stáže boli dvojtyždenné a určené pre mladých a začínajúcich advokátov a advokátky s praxou maximálne 7 rokov. Podmienkou bola znalosť anglického jazyka, prípadne jazyka krajiny hostiteľskej inštitúcie.

LAWYEREX

Po zapojení sa do projektu Slovenská advokátska komora mohla ponúknuť dvom advokátom zo Slovenska stáž v zahraničí. Advokátka JUDr. Nina Kováčová, LL.M. mala možnosť stráviť dva týždne v cyperskej advokátskej kancelárii. V Španielsku slovenskú advokáciu reprezentoval advokát JUDr. Peter Petráš, LL.M. Obaja stáž ohodnotili najlepšou známku. Ďakujeme, že sa s nami podelili o ich skúsenosti. Tešíme sa, že podpora SAK padla na úrodnú pôdu a že zahraniční partneri poskytli slovenským účastníkom kvalitný program.

Recipročne pricestovali do Bratislavy v decembri a v januári dvaja zahraniční stážisti zo Španielska a o priebehu ich stáže sme informovali v BSA 1-2/2020.

Dva týždne v advokátskej kancelárii na Cypre

Advokátka **Nina Kováčová** (na fotografii pred hosťovskou advokátskou kanceláriou) mala počas dvojtyždňového pobytu v Nikózii možnosť spolupracovať s kolegami v rešpektovanej advokátskej kancelárii Chryssafinis & Polyviou LLC, ktorá je jednou z najstarších ako aj najväčších kancelárií na Cypre. Keďže kancelária sa špecializuje na riešenie súdnych sporov, aj hlavné zameranie stáže sa týkalo tejto oblasti. Stážistka sa zúčastnila na niekoľkých súdnych pojednaniach, vrátane konaní na súdoch v Larnake a Limassole, ako aj pred najvyšším súdom so sídlom v Nikózii. Vďaka tejto skúsenosti

a ochote hosťovskej kancelárie mala možnosť spoznať miestne špecifiká súdneho konania, právnej kultúry, ako aj porovnať cyperské a slovenské obchodné právo. Najmä s ohľadom na to, že cyperský právny systém je založený na anglosaskom práve, išlo o zaujímavú odbornú skúsenosť.

„Pridanou hodnotou stáže bola možnosť komparácie právnych systémov, spoločné hľadanie rozdielov a podobností. Zároveň bol program výbornou príležitosťou na cezhraničný networking. Advokáti, s ktorými som spolupracovala, boli inšpiratívni ľudia na vysokej odbornej úrovni. Celkovo išlo o obohacujúcu skúsenosť po pracovnej aj osobnostnej stránke“,

skonštatovala stážistka, ktorá okrem vhľadu do slovenského práva pomohla kancelárii s prípravou rôznych analýz, vrátane dopadu Brexitu na vnútroštátne súdne spory. „Agenda kancelárie, v ktorej pôsobí 30 advokátov a ďalších 40 zamestnancov, bola dosť široká, pričom organizácia práce veľmi efektívna a kolegovia boli ochotní a nápomocní. Zaujímavé bolo oboznámenie sa s procesom zakladania obchodných spoločností na Cypre a súvisiacimi otázkami spojenými so službami advokátov. Na druhej strane bolo prekvapivé zistenie, že na Cypre zatiaľ neprebehla elektronizácia komunikácie so súdmi a niektoré procesy pôsobili z nášho pohľadu „starodávne“, boli náročné na čas a papier. Zaujímavosťou pre mňa bolo aj to, že advokáti na Cypre nosia talár na každom pojednávaní a vo vzťahu k sudcom je zaužívaná až obradná komunikácia odzrkadľujúca veľký rešpekt voči tejto pozícii.“

Stáž v advokátskej kancelárii v Španielsku

Advokát **Peter Petráš** (na fotografii v diskusii so svojim školiťelom v Pontevedra.) sa počas dvoch týždňov stal súčasťou španielskej advokátskej kancelárie ARCE Abogados v meste Pontevedra na západnom pobreží krajiny. Od prvého dňa ho čakal bohatý program. Okrem spolupráce s hosťovskou advokátskou kanceláriou mal možnosť zúčastniť sa na niekoľkých súdnych pojednávaní, navštívil regionálnu advokátsku komoru (*Ilustre Colegio Provincial de Abogados de*

Pontevedra) a iné miestne orgány a súdne budovy, keďže Pontevedra je justičným centrom provincie. V rámci kancelárie ako stážista študoval viaceré spisy týkajúce sa civilného práva a spolu s miestnym advokátom vzájomne diskutovali o právnych problémoch. Súčasťou programu bola aj pasívna účasť na rokovaníach a vzdelávacie podujatia o vnútroštátnom španielskom hmotnom i procesnom práve. Výsledkom bola možnosť komparácie rozdielov a podobností právnych systémov Španielska a Slovenska pokiaľ ide o legislatívu, ale rovnako aj porovnanie spôsobu výkonu povolania advokáta.

Agenda hosťovskej kancelárie bola do veľkej miery zameraná na spotrebiteľské spory, v ktorej oblasti je badať silný vplyv práva EÚ. Stážista tiež dospel k záveru, že civilné kódexy oboch krajín sú v mnohom porovnateľné, hoci tie španielske sú detailnejšie. V procesnej oblasti za zaujímavé považoval video nahrávanie súdnych pojednávaní, ako aj absenciu verejného vyhlásenia rozsudku, ktorý je zasielaný stranám len poštou. Špecifikom španielskeho právneho systému je aj druhá právnická profesia *procurador*, ktorý predstavuje právneho zástupcu klienta špecializujúceho sa na zastupovanie pred súdom (podobne ako barrister v Spojenom kráľovstve).

„Aj na základe tejto skúsenosti môžem povedať, že advokát musí neustále pracovať na zdokonaľovaní svojich schopností a vedomostí, pričom veľkou pomocou v dnešnom svete je znalosť viacerých jazykov, aspoň pokiaľ ide o právnickú terminológiu. Prínosom bola pre mňa možnosť porovnať iný spôsob manažmentu práce v advokátskej kancelárii a dozvedieť sa akým spôsobom kolegovia v zahraničí riešia výzvy advokátskej praxe. Nezanedbateľné je tiež získanie kontaktov na advokátov v zahraničí a rozšírenie vedomostí o španielskom právnom systéme,“ podelil sa s nami o skúsenosti stážista. „Zároveň môžeme s hrdosťou povedať, že advokátske služby na Slovensku sú poskytované na rovnakej úrovni ako v zahraničí.“

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto Nina Kováčová, Peter Petráš

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Kniha podrobne mapuje život JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti aj v advokácii. Zachytený je dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990. Autorom je advokát **JUDr. Michal Rampášek**, vnuk JUDr. Vojtecha Rampášeka.

V prípade záujmu kontaktujte:

Cena: 5 eur

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta vyhovieť žiadosti klienta o návštevu vo väzbe za účelom posúdenia možnosti podania opravného prostriedku

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak advokát nevyhoví žiadosti klienta o návštevu vo väzbe za účelom posúdenia možnosti podania dovolania ani dovolanie nepodá.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 13. júna 2012, sp. zn. K 141/2011¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2 a 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 6 ods. 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 5 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

ako obhajca obžalovanej M. N. v jej trestnej veci vedenej na krajskom súde, ktorej bol ustanovený obhajcom opatrením vrchného súdu z 29. 10. 2010, nerešpektoval žiadosť obžalovanej M. N. o návštevu vo väznici po vynesení rozsudku odvolacím súdom dňa 9. 11. 2010 a pokyn na podanie dovolania proti rozsudku vrchného súdu z 9. 11. 2010, v dôsledku čoho M. N. zmeškala lehotu na podanie dovolania,

teda

- nechránil a nepresadzoval práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal svedomito a dôsledne nevyužil všetky zákonné prostriedky a v ich rámci neuplatnil v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladal za prospešné,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukládajúce mu
 - povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
 - povinnosť vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom, postupovať s rovnakou svedomitosťou a starostlivosťou ako vo veciach ostatných klientov,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2 a 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške **18 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Predseda kontrolnej rady ČAK ako disciplinárny žalobca podal dňa 4. 11. 2011 disciplinárnu žalobu, lebo disciplinárne obvinený ako obhajca obžalovanej M. N. v jej trestnej veci vedenej na krajskom súde, ktorej bol ustanovený obhajcom opatrením vrchného súdu z 29. 10. 2010, nerespektoval žiadosť obžalovanej M. N. o návštevu vo väznici po vynesení rozsudku odvolacím súdom dňa 9. 11. 2010 a pokyn na podanie dovolania proti rozsudku krajského súdu z 9. 11. 2010, v dôsledku čoho M. N. zmeškala lehotu na podanie dovolania.

K disciplinárnej žalobe podal 26. 11. 2011 disciplinárne obvinený vyjadrenie, v ktorom potvrdil, že ho skutočne M. N. požiadala po vynesení rozsudku o návštevu, túto jej prisľúbil bez toho, aby poznal dôvod jej žiadosti. Ďalej uviedol, že prisľub sa týkal len návštevy vo väznici Praha-Pankrác, keď predpokladal, že to isté mienila aj jeho klientka. Za M. N. skutočne do väznice prišiel, ale pri vstupe do väznice mu bolo oznámené, že už tam nie je. Presný dátum tejto návštevy si už nepamätal, pokúsil sa preto zmapovať situáciu prostredníctvom návštev svojich ďalších klientov a na základe zisteného potom požiadal prípisom zo 14. 7. 2011 väznicu o potvrdenie, že bol v daný deň vo väznici, ďalej či tam v uvedený deň bola M. N. a kedy väznicu opustila. Prípisom z 3. 8. 2011 väznica oznámila, že skutočne dňa 12. 11. 2010 disciplinárne obvinený navštívil väznicu, a to vo veci iného klienta, a ďalej bolo oznámené, že v uvedený deň M. N. bola vo väznici prítomná. Disciplinárne obvinený ďalej vo svojom vyjadrení uviedol, že mu nemožno klásť za vinu, že M. N. nenavštívil, pretože mu neoznámila miesto svojho pobytu, žiadnu korešpondenciu od nej nedostal. Žiadny pokyn na dovolanie taktiež od M. N. nedostal, o podaní dovolania spolu hovorili iba vo všeobecnej rovine. Ďalej disciplinárne obvinený uviedol, že ak by od M. N. dostal pokyn na podanie dovolania, oznámil by jej, že žiadny zo zákonných dôvodov pre podanie dovolania nevidí a dovolanie teda nepodá. S ohľadom na tieto skutočnosti bola disciplinárnym senátom písomne dňa 4. 1. 2012 požiadaná M. N. o vyjadrenie, či môže svoju korešpondenciu adresovanú disciplinárne obvinenému doložiť. M. N. následne svojím listom z 8. 1. 2012 oznámila, že tieto listy zasielala iba obyčajnou zásielkou, kedy ďalej zaslala v prílohe doslovné prepisy týchto listov s dátumami ich zaslania disciplinárne obvinenému, ktoré sú súčasťou disciplinárneho spisu.

Disciplinárny senát vydal dňa 15. 2. 2012 disciplinárny príkaz, proti ktorému podal disciplinárny žalobca 20. 3. 2012 odpor pre neprimerane mierne disciplinárne opatrenie. Na deň 4. 5. 2012 preto disciplinárny senát nariadil pojednávanie. Disciplinárne obvinený sa telefonicky ospravedlnil, že na uvedené pojednávanie nestihne pre neskoro skončené hlavné pojednávanie prísť a žiada o odročenie pojednávania na iný termín, pretože sa chce na tomto pojednávaní osobne zúčastniť. Pojednávanie bolo odročené na deň 13. 6. 2012.

Na tomto pojednávaní bol vypočutý disciplinárne obvinený, ktorý zotrval na svojich stanoviskách uvedených vo vyjadrení, keď ďalej uviedol, že po zistení, že sťažovateľka už bola z väznice Praha-Pankrác odvezená, jej ďalší pobyt

nezisťoval. Ďalej uviedol, že získať informácie o ďalšom pobyte odsúdených je veľmi zložité, nehľadiac na to, že necítil potrebu tejto návštevy, pretože po odsúdení M. N. považoval vec za skončenú. Vo svojom spise nemá žiadny prípis sťažovateľky o tom, že dovolanie podávať nechce.

Disciplinárny senát vykonal ďalšie dokazovanie vo veci oboznámením listín v disciplinárnom spise.

Z vykonaného dokazovania mal disciplinárny senát za preukázané, že disciplinárne obvinený prisľúbil M. N. návštevu vo väznici, ktorú však neuskutočnil, resp. tvrdí, že ju vo väznici Praha-Pankrác navštívil, ale bolo mu službu konajúcim príslušníkom väznice oznámené, že M. N. v budove väznice už nie je, že bola prevezená inam. Disciplinárne obvinený už ďalší pobyt M. N. nezisťoval, keď uviedol, že to je veľmi zložité, avšak potvrdil, že vie o tom, že môže podať žiadosť na Generálne riaditeľstvo väzenskej služby ČR o oznámení miesta výkonu trestu odsúdených, čo neurobil, pretože takú žiadosť, ako ďalej uviedol, nepovažoval za potrebné podať, vec považoval za skončenú, potrebu ďalšej návštevy už necítil. Disciplinárny senát považoval skutok kladený za vinu M. N. za veľmi závažný a jej návštevu vo väznici zo strany disciplinárne obvineného za veľmi prospešnú a dôležitú vo veci, aspoň pre zistenie stanoviska či M. N. chce podať vo svojej trestnej veci dovolanie či nie. Disciplinárne obvinený nemá vo svojom spise žiadny doklad o tom, že M. N. už podávať dovolanie nemieni, naopak, sám na pojednávaní disciplinárneho senátu oznámil, že M. N. po celú dobu trestného konania trvala na svojej nevine. Už z tohto dôvodu malo byť z opatrnosti podané vo veci dovolanie a rozhodne mal byť po vyhlásení rozhodnutia vo veci poskytnutý klientovi ďalší servis, spočívajúci v orientácii ďalších možných krokov vo veci. Treba zdôrazniť, že povinnosťou advokáta podľa § 16 ods. 1 zákona o advokácii je riadiť sa pokynmi klienta, a ak klient požaduje podať opravný prostriedok vo veci, advokát je povinný mu v tom pomôcť. Podľa § 41 ods. 5 Tr. poriadku splnomocnenie obhajcu síce zaniká skončením trestného stíhania, avšak aj keď splnomocnenie takto zaniklo, je obhajca oprávnený podať za klienta ďalej dovolanie a zúčastniť sa na konaní o dovolaní na najvyššom súde. Vzhľadom na to, že dovolanie mohlo byť podané do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia, proti ktorému malo smerovať, sa disciplinárny senát domnieva, že disciplinárne obvinený mal dostatok času zistiť pobyt M. N., navštíviť ju či písomne kontaktovať za účelom zistenia jej stanoviska týkajúceho sa podania či nepodania dovolania a prinajmenšom s ohľadom na jej postoje počas celého trestného konania, a vzhľadom na závažnosť jej obvinenia, toto dovolanie za M. N. z opatrnosti podať. Keďže tak disciplinárne obvinený neurobil, disciplinárny senát zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že z vykonaného dokazovania je preukázané, že disciplinárne obvinený porušil § 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky, pretože pri výkone advokácie nechránil a nepresadzoval práva a oprávnené záujmy klienta, pri výkone advokácie nekonal svedomito a dôsledne nevyužil všetky zákonné prostriedky a v ich rámci neuplatnil v zá-

ujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladal za prospešné, nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúci mu povinnosť poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu a povinnosť vo veciach, v ktorých bol ustanovený súdom, postupovať s rovnakou svedomitou a starostlivosťou, ako vo veciach ostatných klientov.

V prípade ukladania disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát vychádzal z postoja disciplinárneho obvineného na pojednávaní disciplinárneho senátu, najmä z jeho ústneho prejavu, kedy bolo zrejmé, že zotrváva na svojich odmietavých stanoviskách, týkajúcich sa nutnosti vykonania návštevy M. N., ako aj ďalších nadväzných krokov, kedy nad rámec ďalšej disciplinárne obvinený oznámil, že z rozhovoru sa sťažovateľkou nemohol zistiť dôvod jej návštevy, kedy často, ako uviedol, klienti chcú riešiť svoje rodinné problémy, keď ďalej oznámil, že aj M. N. mohla oslovíť jeho z tohto dôvodu.

Disciplinárny senát pri úvahe o uložení disciplinárneho opatrenia ďalej hodnotil aj osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného tak, ako ich popísal vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti a potvrdil aj na pojednávaní. Ako primerané disciplinárne opatrenie preto uložil pokutu vo výške, uvedenej vo výroku.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované: Z kárné praxe. In: Bulletin advokacie, č. 4/2014, s. 61 – 62.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísla 1-2/2020 českého Bulletinu advokacie

V **úvodníku** s názvom *Výzvy roku 2020* podpredseda Českej advokátskej komory Mgr. Robert Němec, LL. M. vyjadruje svoju vďačnosť za tímové fungovanie predstavenstva Českej advokátskej komory, ktoré je aj napriek široko pluralitným názorom schopné pra-covať jednotne. Za základné piliere, na ktorých stojí výkon advokácie, považuje rešpektovanie dôvery medzi klientom a advokátom, advokátsku mlčanlivosť, nezávislosť a samosprávu, dôstojné postavenie advokácie v spoločnosti a dôveru verejnosti vo výkon advokácie.

Časť **Aktuality** prináša rozhovor s odchádzajúcim JUDr. Ladislavom Krymom z funkcie tajomníka ČAK. Má za sebou dlhých pätnásť rokov naplnených prácou v prospech advokátskeho stavu, komorových orgánov, jednotlivých odborov ČAK či výborov a sekcií. Na jeho miesto prichádza JUDr. Petr Čáp. Je priamo symbolické, že tento absolvent PF UK (1984) vyrastal pred rokom 1989 rovnako ako jeho predchodca v AP Příbram, rovnako ako on bol predsedom Kárnej komisie (do konca roku 2019), je členom Skúšobnej komisie a ako znalec stavovských predpisov sa spolupodieľal na tvorbe komentárov k zákonu o advokácii.

Aktuality tiež informujú o novom predsedovi kárnej komisie, ktorým sa stal pražský advokát JUDr. Tomáš Herblich, ktorý bol posledné dva roky jej podpredsedom. Ďalej priná-

šajú informáciu o 15. galavečere súťaže *Právnik roka*, ktorý sa konal 31. januára 2020 v brnianskom hoteli Cosmopolitan Bobycentrum, na ktorom bola po prvýkrát spoločne uvedená do Právnickej siene slávy dvojica – olomouckí advokáti JUDr. Petr Ritter a JUDr. Zdeněk Šťastný. Cenu Václava Mandáka za najlepší odborný článok publikovaný v *Bulletine advokacie* v roku 2019 získali doc. JUDr. Pavel Mates, CSc., a JUDr. František Pury, Ph.D., za príspevok nazvaný *Zákaz nucení k sebeobviňování*.

Časť **Z judikatury** obsahuje ● uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 10. 9. 2019, sp. zn. 32 Cdo 2587/2019, k nároku advokáta na mimozmluvnú odmenu podľa advokátskej tarify. V tomto prípade sa uplatnia závery, podľa ktorých *pri zastúpení vykonáva právne úkony za zastúpeného navonok, t. j. voči tretím osobám, zástupca. Ten, kto koná za iného (zástupca), však vždy koná sám, vykonáva teda vlastné úkony (či ich robí vlastným menom, alebo menom zastúpeného). Pre zastúpenie nie je významné, kto podanie fakticky spracoval, ale kto podanie vykonal*. JUDr. Lubor Bernatík v komentári vyjadruje názor, že doslovné prevzatie textu spracovaného klientom, hoci právnikom, do podania vykonaného nakoniec advokátom, by malo byť pri výkone advokácie niečím úplne ojedinelým; ● Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 27. 3. 2019, sp. zn. 22 Cdo 4043/2018, k aplikovateľnosti ustanovení

Občianskeho zákonníka o vymedzení pozemkov (rozhrádach). V riešenej veci dospel odvolací súd k záveru, že sa predmetný múr nachádza iba na pozemku žalobcu. Je teda zrejmé, že nemôže ísť o „rozhradu“, a nepripadá teda do úvahy domnienka spoločného vlastníctva, o ktorú sa opiera dovolateľka. Dovolací súd preto dovolania podľa § 243c ods. 1 OSŘ odmietol; ● Nález Ústavného súdu ČR z 22. 10. 2019, sp. zn. III. ÚS 2194/18, k podanej ústavnej sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal zrušenia napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, a to pre porušenie čl. 39 a čl. 40 ods. 2 a 3 Listina základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“), ako aj čl. 6 ods. 3 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z hľadiska ústavnoprávneho, podľa ktorého je ústavná sťažnosť subsidiárnym prostriedkom ochrany základných práv a slobôd, je nutné nazerať na trestné konanie ako na jeden celok, ktorého ťažiskom je hlavné pojednávanie v súdnej fáze konania, kde vyvstáva obvinenému priestor pre uplatnenie jeho práv v celej ich šírke. Táto fáza konania má do istej miery aj funkciu reparačnú vo vzťahu k prípravnému konaniu, pretože ak dôjde v prípravnom konaní k porušeniu zákonných ustanovení, môže dôjsť k ich náprave práve v konaní pred súdom (napr. k opakovanému výsluchu svedka už pri plnom dodržaní práv obvineného). Kvôli čítaniu protokolu z prípravného konania podľa § 211 ods. 3 písm. a) trestného poriadku v hlavnom pojednávaní pred súdom teda nemožno vyvodit' skrátenie práva na obranu podľa čl. 40 ods. 3 Listiny; ● Najvyšší správny súd rozhodol 18. 10. 2019, č. J. 2 As 429 / 2018-25, že neverejnú správu konania neznamena, že by pri úkone nemohol byť zo strany správneho orgánu prítomný nikto iný ako úradná osoba. Z racionálneho dôvodu a pre naplnenie legitímneho účelu správneho konania sa ho môžu zúčastniť tiež ďalšie osoby, ako sú napr. zapisovatelia, technický personál, sťažisti, kolegovia či ďalšie nestranné osoby. Je potrebné individuálne posudzovať, či je účasť takých osôb primeraná, má ospravedlniteľný dôvod a nežiaducim spôsobom nezasahuje do vykonávania úkonu; ● Návrhy generálneho advokáta H. Saugmandsgaarda o prístupe k poisťovacej a zaistovacej činnosti z 11. 12. 2019 vo veci C-667/18. Článok 201 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/138 / ES z 25. novembra 2009 o prístupe k poisťovacej a zaistovacej činnosti a jej výkone (Solventnosť II) sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby bola vnútroštátnym právnym predpisom vylúčená možnosť poisťníka v rámci poistenia právnej ochrany slobodne si vybrať advokáta alebo zástupcu v prípade súdnej alebo mimosúdnej mediácie; ● Rozsudok ESLP vo veci Kirdök a i. v. Turecko z 3. 12. 2019, sťažnosť č. 14704/12, k neoprávnenému zabaveniu elektronických dát chránených advokátskou povinnosťou mlčanlivosti. Samotná skutočnosť, že štátne orgány zadržovali kópie elektronických údajov zaistených v advokátskej kancelárii sťažovateľov, sama o sebe predstavuje zásah do vzťahov medzi sťažovateľmi a ich klientmi, ktoré boli chránené povinnosťou mlčanlivosti. Pre to, aby došlo k zásahu do práv sťažovateľov garantovaných čl. 8 Dohovoru, nie je nutné, aby tieto údaje boli absolútne dešifrované, prepísané a oficiálne uznané ako majetok sťažovateľov.

Časť obsahuje aj **Glosu** k rozsudku Najvyššieho súdu ČR vo veci posudzovania ochranného účelu povinnosti postupovať *lege artis* z 5. 9. 2019, sp. zn. 25 Cdo 83/2019, pričom NS ČR vydal rozsudok, v ktorom sa zaoberá otázkou, či lekár musí zodpovedať za ujmu spôsobenú svojím konaním, keď za toto jednanie nezodpovedalo požiadavke odbornej starostlivosti (bolo *non lege artis*). NS dospel k záveru, že to tak nie je, ak účelom konania vyžadovaného v konkrétnom prípade z hľadiska odbornej starostlivosti nebolo zabrániť ujme, ktorá v skutočnosti nastala.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Procesní postavení osoby neznámého pobytu ve světle Nařízení Brusel I bis* (Pavlína Uhlířová), *Insolvenční zákon. Komentář*. (Petr Sprinz, Tomáš Jirmásek, Oldřich Řeháček, Milan Vrba, Hynek Zoubek a kol.), *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku* (Jiří Jelínek a kol.), *Geneze kodifikací mezinárodního práva soukromého. Soukromoprávní úpravy mezinárodních poměrů*. (Květoslav Růžička, Bohumil Poláček, Petr Dostálík), *Spotřebitel a podnikatel na dynamicky se rozvíjícím trhu* (Tomáš Moravec, Jan Pastorčák a kol.), *Dějiny Právnické fakulty Masarykovy univerzity 1919 – 2019, díl 1, 1919 – 1989* (Ladislav Vojáček, Karel Schelle, Jaromír Tauchen), *Ethics and Professional Responsibility for Paralegals* (Therese A. Cannon).

V časti **Z advokácie** sa JUDr. Daniela Kovařová venuje projektu *Advokáti do škôl*, ktorý je jedným z najlepšie prijímaných vonkajších aktivít Českej advokátskej komory a má za sebou skúšobnú prevádzku aj ročné fungovanie.

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje Kárne rozhodnutie kárneho senátu KK ČAK z 13. 6. 2018, sp. zn. K 49/2017, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát, ako ustanovený obhajca, sa bez ospravedlnenia nedostaví na hlavné pojednávanie, ani nezabezpečí obhajobu substitúciou, a tiež ak advokát po ukončení právnych služieb vyhovie žiadostiam o vrátenie dokladov s oneskorením.

V časti **Z Evropy** a ze sveta informujú zástupcovia ČAK v medzinárodných organizáciách o aktuálnej činnosti a dianí v týchto organizáciách.

Časť **Z právnické spoločnosti** venuje široký priestor reportáži z galavečera *Právnik roku 2019* s fotodokumentáciou a predstavením laureátov cien v jednotlivých kategóriách.

Príspevky z **odbornej teórie a praxe** sú venované nasledovným problémom:

Mgr. Ing. Martin Koudelka, LL.M.

Advokacie 4.0

Autor sa zaoberá otázkou, ako ovplyvní technický pokrok a vyvíjané inteligentné nástroje výkon advokácie. Česká advokátska verejná doteraz nazerala na tzv. štvrtú priemyselnú revolúciu skôr pohľadom z boku stojaceho pozorovateľa, ktorý sa s týmto fenoménom síce musí vysporiadať ako s hýbateľom právom regulovaných vzťahov, a zrejme teda aj práva samotného, ale ktorého sa žiadne prevratné zmeny zrejme dotýkať nebudú. Nemožno však prehliadať, že sektor tzv. „Legal tech“ rastie pomerne nezadržateľným tempom. Nie je teda nepravdepodobné, že ním vyvíjané

inteligentné nástroje a s nimi súvisiace príležitosti a výzvy dosiahnu aj českú advokáciu. Aké budú, a aké naopak nie? A ako sa, pokiaľ možno, nestratiť medzi konkurenciou vyba-venou umelou inteligenciou? Aj na tieto otázky sa pokúsil autor príspevku odpovedať.

aoc. JUDr. et Mgr. Jana Tlapák Navrátilová, Ph.D.

JUDr. Ingrid Galovcová, Ph.D.

Sledování osob po skončení trestního stíhání

Článek sa zamýšľa nad oprávnenosťou zásahu do súkromia odsúdeného využitím inštitútu sledovania osôb a vecí podľa § 158d trestného poriadku vo vykonávacom štádiu trestného konania, ku ktorému dochádza v praxi. Poukazuje pritom na možnosti interpretácie existujúcej právnej úpravy a jej aplikáciu v situácii, keď sledovaním nemajú byť zisťované skutočnosti ohľadom (s)páchanej trestnej činnosti, ale cieľom je zistiť poznatky o osobe, ako podklad pre rozhodnutie vo vykonávacom štádiu konania.

JUDr. Filip Plašil, JUDr. Iveta Talandová, JUDr. Adam Talanda

Žaloba oprávněného dědice

Žaloba oprávněného dediča upravená v § 189 ods. 2 zákona o osobitných konaniach súdnych predstavuje možnosť dediča, s ktorým nebolo v konaní o pozostalosti ako s dedičom jednané, domáhať sa práv k pozostalosti. Súčasná úprava so svojím znením aj zaradením do procesného predpisu sa odvracia od predchádzajúcich právnych úprav, ktoré upra-vovali žalobu na vydanie dedičstva (tzv. *Hereditatis petitio*) v hmotnom dedičskom práve. Zmena právnej úpravy, aj jej systematické zaradenie, vyvoláva teoretické aj praktické otázky, ako má táto obrana oprávněného dediča v podobe osobitného „opravného prostriedku“ proti rozhodnutiu o dedičstve za súčasného stavu vyzeráť.

doc. JUDr. Petr Liška, Ph.D., LL.M.

Zproštění povinnosti mlčenlivosti podle zákona o bankách

Autor sa v článku zameriava na povinnosť mlčanlivosti podľa zákona o bankách. Najmä v priebehu občianskeho súdneho konania a trestného konania táto povinnosť predstavuje prekážku na vykonanie dôkazu výsluchom svedka. K efektívnejšiemu priebehu konania môže prispieť aj včasné zbavovanie povinnosti mlčanlivosti pracovníkov a členov orgánov bánk. Tento príspevok poukazuje na niektoré problémy, ktoré sa v praxi vyskytujú, a naznačuje možné riešenia.

JUDr. Jolana Maršíková

Zdroje plnění v oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty

Novela insolvenčního zákona vykonaná zák. č. 31/2019 Zb. pri vymedzení spôsobov oddĺženia opustila dovtedy aplikované pravidlo „buď predáme dlžníkovi majetok, ktorý vlastní v deň schválenia oddĺženia (oddĺženie speňažením majetkovej podstaty), alebo dlžníkovi majetok síce ponecháme, ale dlžník bude po dobu 5 rokov veriteľom odovzdávať svoje pravidelné aj mimoriadne príjmy (oddĺženie plnením splát-

kového kalendára)“. Novela zachovala takmer bez zmeny oddĺženie speňažením majetkovej podstaty. Tento spôsob oddĺženia bol menej preferovaným spôsobom už pred novelou, možno očakávať, že po novele bude schvaľovaný insolvenčným súdom úplne výnimočne, pretože predpokladom pre jeho schválenie je, že sa tak uzniesli veritelia, a to väčšinou hlasov všetkých nezabezpečených veriteľov s právom hlasu. Oddĺženie splátkovým kalendárom ako spôsob oddĺženia bol úplne opustený a nahradený spôsobom novým – odstránením dlhu splátkovým kalendárom so speňažením majetkovej podstaty. Článok pojednáva o zdrojoch pre plnenie veriteľom pri tomto spôsobe.

JUDr. Ing. Romana Rogalewiczová, Ph.D.

Vymezení základního rámce dohod rodičů o styku s dítětem

Konflikty rodičů týkající se úpravy styku dítěte s rodičem, s ktorým po rozchode či rozvode rodičov nežije, patria k najčastejším a súčasne k najťažšie riešiteľným. Obaja rodičia majú pocit, že pravda a právo je na ich strane – nerezidentný rodič má právo na dieťa a rezidentný rodič právo rozhodovať o dieťati. Príčinou týchto vlečúcich sa problémov, v ktorých je mnohokrát na to najdôležitejšie, teda na pohodu a spokojnosť samotného dieťaťa, úplne zabúdané, je pritom často podcenená východisková úprava styku nerezidentného rodiča s dieťaťom.

Mgr. Hana Šerá

Podmínky zachycení a šíření podoby člověka prostřednictvím fotografie

Vzhľadom na to, že pri fotografovaní dochádza k zachytávaniu podoby človeka, s čím súvisí ochrana osobnosti, je táto problematika upravená zákonom, pričom táto úprava vychádza z ústavných základov. Občiansky zákonník stanovuje podmienky, za ktorých je možné odfotografovať druhú osobu a zachytiť tak jej podobu, a tiež podmienky, za ktorých je možné takúto fotografiu ďalej šíriť, resp. upravuje, akým spôsobom je chránená podoba, ako jeden z prejavov osobnej povahy, ktoré patria do osobnostných práv. Predkladaný článok sa preto zameria na to, za akých okolností možno zachytiť podobu človeka vo forme fotografie a následne túto fotografiu, na ktorej je zachytená podoba človeka, šíriť.

Ing. Nikoleta Macinská

kancelária SAK

Súťaž o najlepšiu esej/úvahu

Slovenská advokátska komora vyhlasuje súťaž o najlepšiu esej/úvahu na tému:

Ochrana oprávnených záujmov klienta pri poskytovaní právnej pomoci vs. verejný záujem

Súťaže sa môžu zúčastniť **advokáti, advokátski koncipienti a študenti práva bez vekového ohraničenia**. Každý súťažný príspevok musí mať vlastný názov a jeho rozsah nesmie prekročiť 6 normostrán. Doručené anonymizované príspevky posúdi a víťaza určí Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Víťaz súťaže bude odmenený finančnou **cenou 500 eur** a víťazný príspevok bude publikovaný v *Bulletine slovenskej advokácie* a prednesený na vzdelávacom podujatí SAK.

Súťažný príspevok je potrebné doručiť **do 31. mája 2020** na ondrisova@sak.sk

Cieľom súťaže je vyvolať diskusiu o základných princípoch advokátskeho povolania

Pravda, česť, záujmy klienta, obetí trestných činov a verejnosti pri poskytovaní právnych služieb

Výkon advokácie z času na čas čelí ťaživým výzvam a problémom. Dochádza k nim po vytvorení neštandardnej spoločenskej atmosféry, v zlomových etapách vývoja právneho štátu a pri turbulentných v politickom dianí.

Žijeme – aj v advokátskom stave – práve takú dobu.

V takých krízových situáciách je pre advokátky a advokátov osobitne dôležité správne vnímať a používať základné legálne a etické princípy, na ktorých spočívajú právne služby.

Sú to: oddanosť pravde, česť, záujmom klienta, rešpekt k právam a oprávneným záujmom tých, ktorí sú obeť trestných činov ako aj legitímnemu intereso širokej verejnosti o skutky, nezriedka vyvolávajúce všeobecné odsúdenie, túžbu po odplate a po spravodlivých trestoch alebo rozsudkoch.

Advokátky a advokáti však musia takmer denne, najmä v súdnych konaniach, riešiť potvorskú záhadu. Uprednostníť pri poskytovaní právnych služieb pravdu, ktorú vyžadujú procesné poriadky a česť alebo byť lojalní ku klientom, čo osobitne platí v trestných veciach? Tieto dva princípy, povinnosť k pravde, k česť a lojalita ku klientovi vytvárajú prirodzené napätie medzi nimi sú živnou pôdou pre častú a tvrdú kritiku advokátskeho povolania.

Lord Brougham už v roku 1820 jasne uviedol (2 TRIAL OF QUEEN CAROLINE 8 (J. Nightingale ed., 1821): „Advokát pri vykonávaní svojich povinností nepozná inú osobu na celom svete iba svojho klienta.“ Slávny výrok potvrdzuje relatívny význam pravdy pri poskytovaní právnych služieb aj v súčasnosti.

Advokát by mal hovoriť pravdu, avšak nie je povinný ju hľadať alebo napomáhať pri jej hľadaní. Skôr naopak, nezriedka sa pravda, nepríjemná pre klienta zahaľuje do hmlistého šatu alebo sa jej bráni, aby vyšla najavo. Skrátka, nachádzanie

pravdy je zásadná úloha súdneho systému, avšak nie je to vedúci princíp pre výkon advokácie. Zásadným princípom pre advokáta by však mala byť poctivosť (česť) vo vzťahu ku klientovi, oponentom a k systému ako takému.

Advokát by si nemal pomáhať pri poskytovaní právnych služieb inak ako metódami, ktoré sú založené na jeho čestnom prístupe ku osobám a okolnostiam súvisiacim s jeho pôsobením, t. j. využívaním len zákonných prostriedkov právnej obrany, ochrany a obhajoby. Ku takým metódam by nemalo patriť spoliehanie sa na externé tlaky, pôsobenie médií a poskytovanie informácií verejnosti nad rámec dovolený súdnymi pravidlami a rozhodnutiami súdu. V žiadnom prípade sem nepatria kompromisy medzi súdnou mocou a výkonom povinností advokáta. A už vonkoncom je potrebné odmietnuť požiadavky klientov, ktoré sú návodom na marenie spravodlivosti v tom najvlastnejšom zmysle slova.

Slovenská advokátska komora sa preto v tomto citlivom období rozhodla vyhlásiť **súťaž o najlepšiu kritickú úvahu** na témy, nastolené v tomto končíznom úvode.

Privítame všetky príspevky, ktoré sa budú venovať fenoménu pravdy, česť, spravodlivosti pri poskytovaní právnych služieb s osobitným zreteľom na oprávnené záujmy klientov a širokej verejnosti vo veciach vyvolávajúcich zvýšenú pozornosť nielen občianskej pospolitosti, ale aj médií a politickej scény.

V konkrétnostiach určite zaujmú názory na konanie a správanie sa advokátok a advokátov v pojednávacích sieňach súdov, v iných budovách súdneho systému (napríklad, kde sa vykonávajú väzby alebo trest odňatia slobody), pri rozpravách a otázkach médií, ich reakcií na hodnotenia právnych služieb politikmi, odborníkmi, prípadne aj laickou verejnosťou.

Oceníme vlastné skúsenosti autoriek a autorov úvah, ako aj zasadenie týchto poznatkov do zrozumiteľných súvislostí, ktoré budú nielen informovať, ale aj dokumentovať neľahké úlohy poskytovateľov právnych služieb.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Literatura a film jako
zrcadlo práva a právníků**

KYSELA J., URBAN M. (eds.) a kol.: **Literatura a film jako zrcadlo práva a právníků.**
Praha : Leges, 2017, 224 s., ISBN: 978-80-7502-220-2

Literárny a filmový obraz práva, často spojený s témou spravodlivosti, umožňuje premýšľať o účeloch práva, o správnom posúdení individuálnych osudov, o sebe samom v bežných aj extrémnych situáciách. Tieto slová Jana Kyselu uvedené v doslove kolektívnej monografie *Literatura a film ako zrkadlo práva a právníkov*, naznačujú obsah tohto diela. Na obálke Martin Škop túto knihu charakterizuje ako strhujúci počin reprezentujúci pohľad pražskej právnickej fakulty na hnutie *Právo a umenie*.

Po úvodnom slove **Petra Pítharta** (*Právo z odvrátenej strany*) otvára knihu štúdia **Radima Seltenreicha** nazvaná *Právo a literatúra – pokus o vymedzenie odboru alebo keď je literatúra zrkadlom práva*, v ktorej autor približuje vývoj smeru „právo a literatúra“ v právnej vede, ale aj ako pedagogického odboru a navrhuje i vymedzenie jednotlivých jeho tém s uvedením základných literárnych diel, ktoré sa k nim vzťahujú.

Nasleduje desať relatívne samostatných príspevkov zaoberajúcich sa vzťahom práva a literatúry, ale aj práva a filmu, či opery. Prvý z nich analyzuje slávny román Charlesa Dickensa *Pochmúrny dom* (autor **Radim Seltenreich**), ďalší knihu Iana McEwana *The Children Act* (**Jan Kuklík**), na ktorej český preklad pod názvom *Myslete na deti!* upozornil aj *Bulletin slovenskej advokácie* (č. 11/2018). Nasledujúci text **Jana Koseka** (*Citadela, alebo dúpě; v zajatí ambivalencie – zamyslenie nad niektorými zdrojmi a súvislosťami diela Franza Kafku*) sa zaoberá nie len dielom tohto spisovateľa (inak vzdelaním právnika), ale aj rituálnymi procesmi, problémom antisemitizmu a nadväzujúcim umeleckým reflexiami.

Kafkov román *Proces* a Haškove *Osudy dobrého vojaka Švejka* sú predmetom záujmu **Jana Wintra** (*Karikatúra moderného právneho systému v románoch Franza Kafku a Jaroslava Haška*). Jeho príspevok prináša viacero rozsiahlejších citátov z oboch diel, no najmä zvyrazňuje niektoré nimi naznačené témy – justičné omyly, zneužitie práva, prílišný formalizmus, ale niekedy aj pocit nezmyselnosti celého právneho poriadku v minulosti, či dnes. Autor cituje v tejto súvislosti Švejkove slová po jeho zatknutí („Kristus Pán bol tiež nevinný a tiež ho ukrižovali. Nikde nikdy nikomu na nejakom nevinnom

človekovi nezáležalo.“) a pripomína i známy opis postavenia advokácie v absurdnom procese Jozefa K., v ktorom „obhajoba nie je zákonom vlastne dovolená, ale len trpená, je dokonca sporné, či sa príslušné miesto v zákone má vykladať aspoň v tom zmysle, že je trpená. Presne povedané, niet teda vôbec žiadnych advokátov súdom uznaných; všetci, ktorí pred súdom vystupujú ako advokáti, sú popravde len advokátmi pokútnymi. A to neblaho pôsobí na dôstojnosť celého advokátskeho stavu“.

Čapkov *Povídky z jedné kapsy* a *Povídky z druhé kapsy* sú témou **Michala Urbana** (*Starý dobrý právnický svet Karla Čapka*). Autor približuje okolnosti ich vzniku, ale najmä v nich skúma tému spravodlivosti. V texte nájdeme napríklad aj známu odpoveď Boha na otázku vraha, prečo ho nesúdi Boh sám: „Pretože všetko viem. Keby sudcovia všetko, ale úplne všetko vedeli, nemohli by tiež súdiť; len by všetkému rozumeli, až by ich z toho srdce bolelo... Sudca vie iba o tvojich zločinoch, ale ja viem o tebe všetko. A preto ťa nemôžem súdiť. Ľudia si nezasluhujú inú spravodlivosť, než ľudskú.“

Nasledujúci krátky text **Jaroslava Veisa** (*Osudy jednej vedľajšej postavy*) prináša úvahy so sympatickou dávkou nadhľadu venované právnym súvislostiam ďalšieho Čapkovho diela – hry *R. U. R.* – a jeho robotovi, dôsledkoch vplyvu (nemilej) absencie právníkov na dej, či problematike „ľudských“ práv robotov.

Knihu ďalej dotvárajú texty **Petra Agha** (*Príbeh z Babylo- nu*), **Radka Píšu** (*Právo, konvencia a film*) a príspevok **Jana Venclika** *Právo a opera* neobchádzajúci ani Janáčkovu operu (podľa Čapkovkej hry) *Vec Makropulos*, ktorej prvé dejstvo sa odohráva v advokátskej kancelárii, či operu Aleša Březinu *Zajtra sa bude...* o procese s Miladou Horákovou. Tento príspevok sleduje právne témy napríklad i v operách *Predaná nevesta*, *Tosca*, či Verdiho opere *Don Carlos*.

Posledná časť knihy nazvaná *Prečo prepájať film a právo vo výučbe práva na právnických fakultách?* autorov **Michala Urbana** a **Jakuba Drápala** približuje výučbu predmetu „Právo a film“ na pražskej právnickej fakulte (od toku 2012), formuluje osem dôvodov zaradenia filmov do nej a predkla-

dá zoznam dvanástich na tento účel odporúčaných filmov – medzi nimi český film *Ex offi* (1998) venovaný advokátovi Kamilovi Resslerovi (obhajcovi K. H. Franka), ale aj dnes už klasické filmy, napr. *Dvanásť rozhnevaných mužov* (1957), *Kladivo na čarodejnice* (1969), *Norimberský proces* (1961), či *Obhajca* (2011). Vhodnosť použitia filmov nachádzajú autori nie len v tom, že ich prostredníctvom sú študentom predstavené dobové právnické reálie a filmy sú vhodným východiskom dialógu so študentmi, ale zvyrazňujú i to, že filmy často otvárajú etický rozmer právnickej profesie.

Dielo **Literatúra a film ako zrkadlo práva a právnikov** je čitateľsky príťažlivým spracovaním témy s akcentom na české umenie. Jeho význam je daný vedeckým prístupom k analyzovanej problematike a vyslovenými závermi, ale pre bežného „konzumenta“ umenia je i povzbudením pre vlastné úvahy; študentom práva môže byť zas informačným zdrojom

poskytujúcim základnú orientáciu v téme. Právo, jeho hodnoty, spravodlivosť, ale aj konanie advokátov a sudcov, sú permanentným zdrojom námetov pre umenie. Pritom aktuálny umelecký obraz praktického fungovania moderného justičného systému vôbec nie je lichotivý – tak ako hovorí jedna z postáv románu *Zatvárame Josepha Hellera*: „Ja si nemôžem pomôcť: čím viac sa dozvedám ako právo funguje v praxi, tým viac ma zaráža, že sa tým neporušuje zákon.“

Ako píše Karel Čapek, v človeku je „justičný inštinkt“ a „právo a spravodlivosť sú rovnako prvotné, strašné a hlboké city ako láska a hlad“. Preto sa aj interakcie práva a umenia niekedy nenápadne stávajú súčasťou právnej praxe a pôsobia na ňu. Vnímať ich a analyzovať je nepochybne dôležité – dokážu inšpirovať a motivovať, podnecovať aj brzdiť, ale aj poučiť a kultivovať.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

ŽIADOSŤ O PODPORU

Výzva Eduarda Burdu, dekana PF UK v Bratislave

Milí naši absolventi,
priatelia Právnickej fakulty UK,
študenti, kolegovia,

s radosťou si Vás dovoľím informovať, že Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave získala v októbri minulého roku nové priestory, cca 2 000 m² na Vajanského nábreží č. 10 naproti budovy PraF UK na Šafárikovom nám. č. 6.

Je to skvelá správa, pretože na PraF UK s rozvojom nových praktických študijných programov (bližšie informácie sú dostupné na www.flaw.uniba.sk/studium/uchadzac-prijimacie-konanie/) zásadne narástla vyťaženosť učební (budúci akademický rok dokonca nebudú postačovať) a tiež v malých kanceláriách často spolu sedia až štyria učitelia, čo je prostredie nevhodné pre akademickú prácu. Nová budova vyrieši tieto problémy na dlhé desaťroky a PraF UK tak bude schopná aj v tomto parametri konkurovať prestížnym zahraničným právnickým fakultám.

Väčšina dobrých správ má aj svoje „ale“ a nie je tomu inak ani v tomto prípade. Peniaze na nákup budovy sme získali z rezervy vlády SR, nemáme však peniaze na jej rekonštrukciu. A tie by sme chceli získať zo súkromných zdrojov aj od vás formou

verejnej zbierky a venovaním 2% z daní

Vyhlásenie o poukázaní podielu zaplatenej dane z príjmov fyzickej osoby (t. j. 2 % z dane) –

www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Aktuality/2020/tlacivo_2_percenta.pdf

Vôbec nemusí ísť o horibilné sumy, ak sa spojí veľa dobrých ľudí pre dobrú vec, trošku po troške dokážu zázraky. Preto si vás dovoľím veľmi pekne poprosiť, prispajte na obnovu nových priestorov PraF UK. Snažíme sa neustále sa zlepšovať a kvalitnejšou prípravou študentov tak zásadne pozitívne pôsobiť na právne prostredie na Slovensku. Bez vás nám to pôjde ťažšie. Bol by som vám veľmi vďačný, ak by ste posunuli túto správu aj všetkým vašim blízkym, známym, príbuzným, kamarátom, kolegom. Bližšie informácie nájdete aj na <https://spolok.flaw.uniba.sk/>

Ďakujem a verím, že 100 rokov fakulty budeme môcť spoločne osláviť v októbri 2021 aj v novorekonštruovaných nových priestoroch PraF UK.

doc. JUDr. Eduard Burda, PhD.
dekan Právnickej fakulty UK

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2020

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuoobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladanie inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

